

Översiktsplan för Marks kommun

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Läge för det goda livet

Upprättad 2014-12-01

Läge för det goda livet

Innehåll

1. Inledning	5
2. Föreslagna åtgärder	6
Utredningar	6
Ändringar	6
Tillägg	6
Förtydliganden	7
Övrigt	7
3. Tematisk behandling av inkomna synpunkter	8
Strukturbild och strategier	8
Riksintressen	9
Areella näringar	9
LIS	10
Natur- och kulturmiljöer samt friluftsliv och landskap	11
Kommunikationer	12
Vindkraft	13
Vatten	14
Miljö- och riskfaktorer	16
Energi och materialförsörjning	18
Boende	18
Näringsliv	18
Sociala frågor	19
Övrigt	19
4. Länsstyrelsen	20
5. Övriga statliga organ	31
Försvarsmakten	31
SGI (Sveriges geologiska institut)	31
Skogsstyrelsen	31
Svenska kraftnät	31
Swedavia	32
Trafikverket	32
6. Regionala organ	35
Västra Götalandsregionen	35
SÄRF (Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund)	35
Lygnerns vattenråd	37
7. Grankommuner	39
Bollebygd	39
Borås	39
Falkenberg	39
Kungsbacka	39
Mölndal	40
Svenljunga	40

8. Kommunala nämnder.....	41
Barn- och utbildningsnämnden.....	41
Miljönämnden.....	41
Plan- och byggnadsnämnden.....	42
Socialnämnden.....	43
Teknik- och servicenämnden.....	43
9. Politiska partier.....	45
Moderaterna i Mark.....	45
10. Organisationer.....	46
Funktionshinderrådet.....	46
Naturskyddsföreningen.....	46
MINAB.....	47
Södra Skogsägarna.....	48
Forma Framtiden.....	49
Förläggargårdar i Sjuhärad.....	50
Tygriker.se Marks kommun.....	50
Öxabäcks bygdelag.....	51
Älekulla byalag.....	54
Hajoms byalag.....	55
Skephults byalag.....	55
För Framtida Sättila.....	56
Berghems hembygdsförening.....	57
11. Privatpersoner.....	59
Elli Arbeus.....	59
Magnus och Malin Axelsson.....	59
Birthe och Bengt Bengtsson.....	59
Lillemor Ekberg och Börje Sandh.....	59
Sören Fägersten.....	60
Ingemar Gustafsson.....	60
Fredrik Herdersson m.fl. (Spjutås).....	61
Tove Phillips.....	61
Ulla och Bertil Rydh.....	62
Marie Åhs och Edwin Meissner.....	62

1. INLEDNING

SAMRÅDSTID OCH GENOMFÖRANDE

Översiktsplanen för Marks kommun har tagits fram enligt beslut av kommunstyrelsen 2010-09-20. Efter intensivt arbete med att förankra idéer och ta fram underlagsmaterial till översiktsplanen beslutade kommunstyrelsen om samråd 2014-04-23.

Samrådet har pågått mellan 2014-05-19 och 2014-09-26. I samrådet har olika intressenter fått en första möjlighet att komma med synpunkter på förslaget. Under samrådet har planen funnits tillgänglig som pdf-dokument på kommunens hemsida och i tryckt upplaga på samtliga kommunala bibliotek, bokbussen, samt på bygg- och miljökontoret.

Under samrådet har kommunen vid förfrågan kommit och presenterat översiktsplanens innehåll och intentioner. Synpunkter har sedan lämnats skriftligt med e-post eller brev.

LÄSANVISNING

I detta dokument presenteras samtliga inkomna synpunkter och kommentarer till dessa. 45 instanser har kommit in med synpunkter, vilka presenteras och kommenteras i denna samrådsredogörelse. Åtgärder med anledning av inkomna synpunkter redovisas i kapitel 2. I kapitel 3 redovisas tematiska sammanfattningar av inkomna yttranden med tillhörande kommentarer. Länsstyrelsens yttrande i sin helhet med tillhörande kommentarer redovisas i kapitel 4, och i kapitel 5-11 redovisas övriga yttranden som sammanfattningar med kommentarer.

Samrådsredogörelsen behandlas politiskt, och kommer sedan att utgöra underlag för kommunens fortsatta arbete med översiktsplanen. Förslaget beräknas kunna ställas ut under våren 2015, då det finns möjlighet att komma med ytterligare synpunkter.

Alla yttranden finns oavkortade på bygg- och miljökontoret.

Figur 1. Tabell över samtliga instanser som kommit in med synpunkter under samrådet, med sidhänvisningar.

REMISSINSTANS	INGA SYN- PUNKTER	SYN- PUNKTER
LÄNSSTYRELSEN		Sid 20
ÖVRIGA STATLIGA ORGAN		
Försvarsmakten		Sid 31
SGI		Sid 31
Skogsstyrelsen		Sid 31
Svenska kraftnät		Sid 31
Swedavia		Sid 32
Trafikverket		Sid 32
REGIONALA ORGAN		
Västra Götalandsregionen		Sid 35
Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (SÄRF)		Sid 35
Lygnerns vattenråd		Sid 37
GRANNKOMMUNER		
Bollebygds kommun		Sid 39
Borås kommun	Sid 39	
Falkenbergs kommun		Sid 39
Kungsbacka kommun		Sid 39
Mölnads stad	Sid 40	
Svenljunga kommun		Sid 40
KOMMUNALA NÄMNDER		
Barn- och utbildningsnämnden		Sid 41
Miljönämnden		Sid 41
Plan- och byggnadsnämnden		Sid 42
Socialnämnden		Sid 43
Teknik- och servicenämnden		Sid 43
POLITISKA PARTIER		
Moderaterna i Mark		Sid 45
ORGANISATIONER		
Funktionshinderrådet		Sid 46
Naturskyddsföreningen		Sid 46
Marks idé- & näringslivsråd AB (MINAB)		Sid 47
Södra skogsägarna		Sid 48
Forma Framtiden		Sid 49
Förläggargårdar i Sjuhärad		Sid 50
Tygriktet.se Marks kommun		Sid 50
Öxabäcks bygdelag		Sid 51
Älekulla byalag		Sid 54
Hajoms byalag		Sid 55
Skephults byalag		Sid 55
För Framtida Sätla		Sid 56
Berghems hembygdsförening		Sid 57
PRIVATPERSONER		
Arbeus		Sid 59
Axelsson		Sid 59
Bengtsson		Sid 59
Ekberg och Sandh		Sid 59
Fägersten		Sid 60
Gustafsson		Sid 60
Herdesson m.fl. i Spjutås		Sid 61
Phillips		Sid 61
Rydh		Sid 62
Åhs och Meissner		Sid 62

2. FÖRESLAGNA ÅTGÄRDER

Med anledning av inkomna yttranden sammanfattas nedan de åtgärder som föreslås genomföras innan utställning av planen.

Utredningar

- Revidera LIS-utredning och skicka ut på formellt samråd årsskiftet 2014/2015
- Vattenförsörjningsplan
- Materialförsörjningsplan

Ändringar

- Ta bort utredningsområdet för vindkraft VK3
- Revidera gränsen för utredningsområdet för vindkraft VK4
- Utöka gränsen för OP1 när VK3 tas bort
- Ange förorenade områden som punkter, inte som fastigheter
- Målet för ökning av kollektivtrafikresandet
- Påverkan på miljömålet Begränsad klimatpåverkan
- Karthänvisning på sid. 30 del 2 samt ändring i karta 2
- Aktuell information om buller och hinderpåverkan från Landvetter flygplats
- Byta ut begreppet BCL-F-tytor mot ICAO Annex 14-tytor

Tillägg

- Verksamheter utanför Natura 2000-områden kan också kräva tillstånd
- Avsnitt om Artskyddsförordningen
- Stycke om skyddsvärda träd
- Lägga till öppna diken som exempel på biotopskyddsområde

- Lägga till Härsjöns badplats i kartan för friluftsliv och rekreation
- Konsekvenser för miljömålen Levande skogar och Myllrande våtmarker
- Vatten som mellankommunal fråga
- Karta med status för kommunens vattenförekomster samt planens konsekvenser för dessa
- Karta med kommunens avrinningsområden
- Vattenrådets roll i översiktsplaneringen
- Föreslagna områden i Ubbhult enligt planprogrammet
- Integrera "Utvecklingsplan – för del av Bollebygd, Härryda och Marks kommuner"
- Relatera de transportpolitiska målen till folkhälsomålen
- Integrera "Strukturplan för äldres trygghet"
- Tillgänglighet i ekonomiska och sociala konsekvenser
- Stycke om FN-konventionen och Diskrimineringslagen
- Avståndsmarkering 150 m längs transportleder för farligt gods på kartan med tekniska olycksrisker
- Rekommendation att bebyggelse inte bör tillkomma 30 meter från Viskadalsbanans spårmitt
- Peka ut orter där avsteg från bullerregler kan bli aktuella
- Detaljerade riskvärderingar för skred i kommunen från 2001 och 2007
- Samtliga täkter från gällande grusförsörjningsplan

- Integrera SKL:s magnetsfältspolicy
- Avsnitt om sociala risker i avsnittet "Miljö- och riskfaktorer"

Förtydliganden

- Föreina förtättningsstrategin med strategin för en levande landsbygd
- Avvägning mellan bebyggelse och jordbruksmark
- Avvägning mellan bebyggelse och riksintressen
- Naturvårdsprogrammets ställningstaganden
- Vad som ingår i naturreservatsföreskrifter
- Vattenförekomsternas status får inte försämrats
- Vattnets värde för rekreation, turism och naturupplevelser
- Hur planen bidrar till att uppnå de transportpolitiska målen
- Förtydliga vindkraftskartorna
- Ställningstaganden kring skredrisker

- Se över formuleringarna på sid. 40-42 och sid. 78-81 i del 2 för att undvika eventuella missförstånd
- Se över förklaringarna till strukturbildens begrepp och eventuellt förtydliga dessa
- Se över möjligheten att lägga till ett resonemang kring grön infrastruktur
- Se över de områden som föreslår för framtida verksamhetsutveckling
- Se över frågan om muddertippningsplatser och massåtervinningsstationer
- Se över utvidgning av ljudkvalitetsområde och lågstrålande områden

Övrigt

- Se över konsekvenser av ökad belastning av hårdgjorda ytor, VA-frågor kopplade till bebyggelseutveckling samt vilken hänsyn som tas till särskilt känsliga avrinningsområden och vatten
- Se över samordning mellan åtgärdsprogrammet för Västerhavets vattendistrikt med kommunens lokala åtgärdsprogram
- Se över var ett avsnitt om vattenvårdsarbete kan läggas till tidigare i handlingen
- Se över avsnittet om solenergi
- Se över redovisningen av Svenska kraftnäts ledningar
- Se över den pedagogiska framställningen av kartan med konkurrerande intressen

3. TEMATISK BEHANDLING AV INKOMNA SYNPUNKTER

Strukturbild och strategier

Länsstyrelsen är positiv till den framtagna strukturbilden. Trafikverket välkomnar också kommunens stråktänk. Med denna lokalisering kan kommunen bidra till ett transportsnålt samhälle. Dessvärre är strategin försvagad med kommunens påpekande att ny bebyggelse på landsbygden spelar en viktig roll för kommunen. Trafikverket önskar ett tydligare ställningstagande till hur utveckling bör ske på landsbygden.

Naturskyddsföreningen ser möjligheten att förena strukturbildens stråktänk och samtidigt skapa en levande landsbygd. Att hålla fast vid strukturbilden med tillväxt i knutpunkt, noder och länkade orter har miljömässiga fördelar. Men en sådan inriktning behöver inte lägga hinder för det mer ideella landsbygdsboendet.

Företagarföreningen Forma Framtiden anser att strukturbilden är ensidig på så sätt att den i mycket hög grad lyfter transportinfrastrukturen men saknar andra viktiga strukturer. De tycker också att översiktsplanen främst handlar om hur man ska komma snabbt till och från kommunen och ifrågasätter hur de nya bidrar till en hållbar kommun.

Plan- och byggnadsnämnden anser att ringen (som symboliserar knutpunkt) vid Ubbhult bör även omfatta Hägnen. Området bör ses som en homogen enhet.

Teknik och servicenämnden anser att strukturbilden är svårtydd vad gäller att identifiera, utvecklingsnoder och länkade orter.

Både MINAB och Södra skogsägarna anser att man bör eftersträva att förtäta centralorten. Att bygga samman Kinna, Skene och Örby. Detta för att centrala funktioner kan utvecklas på ett effektivare sätt.

Öxabäcks bygdela, Skephults byalag och Berghems hembygdsförening ifrågasätter

strukturbilden och betonar vikten av utveckling av de mindre orterna och landsbygden.

Vidare noterar Öxabäcks bygdela att väg 1547 Öxabäck - Överlida inte finns med på stråkartan.

Både MINAB och Södra skogsägarna har haft synpunkter på det övergripande befolkningsmålet som översiktsplanen föreslår. För att Marks kommun nu och i framtiden ska kunna erbjuda ett levande samhälle så krävs ett större befolkningsunderlag. MINAB föreslår att befolkningsmålet höjs till minimum 40 000 invånare år 2030. Södra skogsägarna föreslår att befolkningsmålet bör omprövas i planen då en tillväxt på 1% inte svarar mot den potential som finns.

BMK:S KOMMENTAR

I översiktsplanen finns två huvudsakliga utmaningar som delvis kan stå i konflikt med varandra, dels en hållbar utbyggnad enligt strukturbilden, dels att skapa en levande landsbygd. Strategin för att förena dessa båda behöver förtydligas i planförslaget.

I översiktsplanens strukturbild ses både Kinna, Skene och Örby som en gemensam knutpunkt. Det är viktigt att utveckla hela centralorten. Synpunkten att bygga ihop Kinna, Skene och Örby skulle kunna betonas mer i planen och vi tar med oss frågan i den fortsatta omarbetningen av planen. Hur man i detalj ska bygga samman Kinna, Skene och Örby är en fråga för fördjupning av översiktsplanen.

Översiktsplanen ska ange strategier för framtidens mark- och vattenanvändningen och styr planering och byggande i kommunen. För att på sikt kunna upprätthålla välfärden för sina medborgare är kommunens största utmaning inför framtiden att växa befolkningsmässigt, samtidigt som detta måste ske på ett sätt som är långsiktigt hållbart även ekologiskt och socialt. "Att komma snabbt till och från kommunen" är därför en angelägen fråga, och här spelar strukturbilden en viktig roll. För att kunna behålla sina invånare

och öka inflyttningen är restiderna till och från de större arbetsmarknaderna av avgörande betydelse. För att vara samhällsekonomiskt möjligt att genomföra förutsätter en effektiv kollektivtrafik i sin tur ett stort befolkningsunderlag i goda kollektivtrafiklägen. Det gäller både expressbussar och i ännu hög grad pendeltåg. "Att komma snabbt till och från kommunen" är viktigt inte bara för att människor ska välja att flytta till kommunen och kunna pendla ut till arbete någon annanstans, utan också för att man lätt ska kunna pendla IN till kommunen. Med en effektivare kollektivtrafik som bättre knyter samman regionen, får företagen tillgång till en större arbetsmarknad.

Genom att i så hög grad som möjligt samordna bebyggelseutveckling med kollektivtrafiken i strukturbildens knutpunkt, utvecklingsnoder och länkade orter, kan betydligt större andelar av persontransporterna fångas upp av kollektivtrafik. Målsättningen har i planförslaget varit att hela resandeökningen skulle göra det, men efter synpunkter som kommit in bör den skruvas ner något, t.ex. till 75-80 %. Detta ses över i den fortsatta omarbetningen av förslaget.

I figuren på sid 20 och sid 22 i del 1 förklaras strukturbildens olika begrepp. Förklaringarna ses över och förtydligas.

Strukturbilden är en schematisk bild som redovisar de största stråken i kommunen. Det finns många andra viktiga stråk. Dessa kommer att behandlas i de kommande fördjupningarna av översiktsplanen.

På sid 14-15 och på sid 19 i del 1 beskrivs kommunens befolkningsutveckling hittills och kommunens mål för befolkningstillväxten fram till 2030. Målet är att vända dagens negativa trend och att samtliga kommuner ska få en positiv befolkningsutveckling. Utvecklingen kommer dock inte se likadan ut i alla kommuner eftersom marknaden avgör vart det byggs i slutändan. Genom att förstärka inflyttning i kommunen som helhet så skapas resurser (skatteintäkter) för att kunna utveckla servicen i hela kommunen. Strukturbilden föreslår att bebyggelseutveckling kan ske i samtliga utvecklingsnoder och länkade orter, däribland Berghem och Öxabäck. Detta kommer sedan att studeras mer i detalj i kommande fördjupningar av översiktsplanen.

Styrgruppen KSAU ÖP tog tidigt ställning till målet om 1% ökning per år 2030. Ett annat alternativ var då ett 2%-mål.

Riksintressen

Länsstyrelsen anser att kommunen bör revidera ställningstagandet att bebyggelse prioriteras framför riksintressen för naturvård, kulturvård och friluftsliv. Länsstyrelsen anser också att ställningstagandena är olika i planens olika delar i ÖP, vilket de anser bör ses över.

Naturskyddsföreningen i Mark kommenterar också att översiktsplanen verkar ta lite lätt på riksintressen när det skrivs att bebyggelse väger över men med hänsyn till riksintressena. Enligt miljöbalken väger alltid riksintresset tyngre än lokala intressen som t ex bostadsbebyggelse.

BMK:S KOMMENTAR

Riksintressen är av sådant nationellt intresse att de ska skyddas mot åtgärder som kan medföra påtaglig skada på intresset. Avvägningen mellan bebyggelse och riksintressen ses över och tydliggörs.

Areella näringar

Flera yttranden behandlar betydelsen av att bevara jordbruksmark för den framtida livsmedelsförsörjningen. Länsstyrelsen anser att motiven för avvägningen mellan ny bebyggelse och bevarande av jordbruksmark behöver utvecklas till utställningen för att slutligt kunna yttra sig över vad som kan anses vara godushållning. Även Naturskyddsföreningen anser att översiktsplanen tar lite lätt på bevarande av jordbruksmarken och Ålekullas nyalag föreslår att åkermark kring tätorterna bör få ett högre skydd. Öxabäcks bygdela betonar vikten av att areella näringar uppmärksammas på ett positivt sätt och att gårdar lyfts fram även ur kulturmiljösynpunkt.

Länsstyrelsen skriver också att kommunen med fördel kan lägga till en skrivelse i kapitlet *Omvärldsförändringar* om den idag med stor sannolikhet framtida livsmedelsbristen.

Miljöpartiet, Folkpartiet och Centern i miljönämnden vill att texten i del 1 sidan 27 punkt C ändras från "I de områden som är lämpliga för bebyggelse och som ligger i direkt anslutning till befintlig bebyggelse, bör bebyggelseintresset väga över intresset att bevara jordbruksmarken. Dock ska en alternativ lokalisering alltid övervägas." till "Viss jordbruksmark kommer även fortsättningsvis att behöva tas i anspråk för tätortsutveckling, men inriktningen i den

fortsatta planeringen ska vara fortsatt restriktiv. Värdefull jordbruksmark (se ÖP 1990) ska så långt det är möjligt skyddas mot exploatering."Socialdemokrater och Moderater vill inte ändra texten i del 1 sidan 27 punkt C.

Miljöpartiet, Centern och Folkpartiet i miljönämnden vill ha följande tillägg i del 1 sidan 54: Under rubriken Planförslaget som sista stycke lägg till. "Utgångspunkten att bevara jordbruksmarken innebär svårigheter som måste bemästras. Det är både svårare och dyrare att bygga på berg och stenig skogsmark än på jordbruksmark. Långsiktigt kommer dock kommunen att tjäna på denna strategi då den möjliggör en fortsatt effektiv livsmedelsproduktion, ekologisk odling och försäljning av närodlade produkter vilket även minskar transportbehovet och därmed klimatpåverkan."

Miljöpartiet, Centern och Folkpartiet i miljönämnden vill vidare ha följande tillägg i del 1 sidan 63 sist under Planförslagets ekonomiska konsekvenser: "De ekonomiska konsekvenserna av förslaget bör beaktas. Svårigheten här är att värdera jordbruksmarken på rätt sätt. För att kunna göra framtida avvägningar på ett korrekt sätt krävs ett mer utförligt underlag som tar hänsyn till förväntat värde på jordbruksmarken minst 25 år framåt i tiden. Socialdemokrater och moderater vill inte ha dessa tillägg under sidan 54 respektive 63.

Länsstyrelsen uppmärksammar också att Marks kommun inte nämnt hur exploateringen berör kommunens produktiva skogsmark. Länsstyrelsens anser att en avvägning där alternativ lokalisering redogörs för och exploateringens påverkan utreds ska vara en del av de detaljplaner som innebär att produktiv skogsmark bebyggs.

Kommunen har, enligt Länsstyrelsen, inte heller nämnt något om och i så fall var det i kommunen finns områden för yrkesfiske samt fiskevårdsområden och hur framtida exploatering kan komma att påverka denna.

BMK:S KOMMENTAR

Jordbruksmarken har betydelse för en trygg livsmedelsförsörjning och behovet av jordbruksmark kommer troligen att öka i framtiden. Frågan om avvägningen mellan bebyggelse och bevarande av jordbruksmark ses över inför omarbetning av förslaget.

På s 29 i del 2 under rubriken Fiske redovisas de fiskevårdsområden som finns i Mark samt att det inte pågår något yrkesfiske i kommunen.

LIS

Flera myndigheter, organisationer och privatpersoner har skrivit yttranden som behandlat LIS. Länsstyrelsen inledde med att det i avsnittet som handlar om strandskyddet bör framgå att det är kommunen som i första hand prövar strandskyddsdispenser och Länsstyrelsen har prövningen i områden som även omfattas av andra naturskyddsområden. Det bör även framgå att kommunen har huvudansvaret för att den operativa tillsynen av strandskyddets efterföljs.

Utifrån det faktaunderlag som kommunen har presenterat kan Länsstyrelsen inte godta något av de föreslagna LIS-områdena utan det behövs mer detaljerade beskrivningar och kartmaterial för varje område.

Trafikverket skulle hellre se att kommunen planerar färre LIS-områden och att dessa blir större och planeras intill befintlig bebyggelse. Trafikverket menar att LIS-områden bör pekas ut intill kollektivtrafikstråk. Trafikverket kan inte ta ställning till tillgänglighet för 9 av de utpekade LIS-områdena pga brist på information och kartmaterial. Detta bör kompletteras.

Trafikverket kan inte i detta tidiga skede heller se om anslutningar till allmänna vägar som finns i närheten av föreslagna LIS-områden behöver åtgärdas.

Miljönämnden anser att LIS-området som föreslagits vid Torestorp av naturvårdsskäl bör tas bort. Socialdemokraterna, Moderaterna, Folkpartiet och Centern menar att det kan finnas alternativ till det föreslagna området.

Då befolkningstillväxten är svagast i sydvästra, sydöstra och nordöstra kommundelarna bedömer plan- och byggnadsnämnden att LIS-områden i dessa områden används för att stärka tillväxten. S och MOD framför att LIS-områden ska användas med sparsamhet.

Naturskyddsföreningen anser att strandskyddet nervärderas i planen. LIS-områdena bör tas bort. Generellt är beskrivningen av valda utvecklingsområden, otydlig och saknas i flera fall. Särskilt vänder Naturskyddsföreningen mot förslaget: LIS 11, Älekulla.

Öxabäcks bygdelag ser LIS-områden som viktiga. Viss uppjustering i kartmaterialet kan möjligen behöva göras.

Elli Arbeus anser att om det inte kan undvikas att nybyggen tillåts mellan befintlig bebyggelse och strandlinje, är det olämpligt med LIS-omvandling. Det går bra att tillåta utbyggnad av befintliga fastigheter och tillåt gärna nya tomter och nybyggen i skogarna kring Hägnen och Sjödalen (område LIS 6), men försämra inte för alla som redan har valt att köpa hus i strandnära läge.

Marie Åhs och Edwin Meissner är intresserade av att etablera övernattningsmöjligheter i trädhushus i Hyssna. De hoppas att förslaget verkar intressant som en del av Hyssnas utbud till Marks invånare och mer långväga turister och att verksamheten kan inkluderas i översiktsplanen och göra det beskrivna området till ett LIS-område. Om hela området är svårt att bevilja som LIS-område kan de komplettera med mer exakta kartor och ordna en kontroll av trädkvaliteten för att begränsa området redan nu.

Moderaterna i Mark vill att det vid samtliga vattendrag och sjöar utfärdas ett generellt strandskydd om 50 m, utöver de LIS-områden som finns utpekade i översiktsplanen. De sjöar som är utmärkta med 300m vill de halvera till 150m samt de som är märkta med 200m vill de minska till 100. Vid bygglovsprövning, ska som idag, en tomtavgränsning göras så att allmänhetens tillgång tillgodoses samt livsvillkor för djur- och växtliv.

BMK:S KOMMENTAR

Den LIS-utredning som legat till grund för de förslag på LIS-områden som redovisas i översiktsplanen kommer att skickas ut på ett formellt samråd kring årsskiftet 2014-2015. Då ser kommunen fram emot att få in mer detaljerade synpunkter på de utpekade LIS-områdena. Inkomna synpunkter noteras och kommer att

inkluderas i det fortsatta arbetet med LIS-utredningen.

Enligt 7 kap 18§ Miljöbalken innebär inte dispens från strandskyddet att stranden får skärmars av från allmänheten utan fri passage mellan bebyggelse och strandlinje måste säkerställas.

Strandskyddet har översiktsplanen inte rådighet över. Det är Länsstyrelsen som beslutar om minskat eller utökat strandskydd. Utvidgningen av strandskyddet i Marks kommun är redan fastställd, se länsstyrelsens yttrande, sed 7. Det generella strandskyddet på 100 m är beslutat i lag (MB 7:14) och gäller för hela landet.

Natur- och kulturmiljöer samt friluftsliv och landskap

Länsstyrelsen berömmar kommunen för att planen på ett bra sätt märker ut lågstrålande och stora opåverkade områden. Länsstyrelsen är positivt till att kommunen valt att utöka de områden som tidigare kvalificerats som stora opåverkade områden.

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen har belyst naturvårdsfrågor i planeringsarbetet och tagit med aktuell lagstiftning.

Länsstyrelsen anser vidare att det är viktigt att den naturvårdsplan, som Marks kommun upprättade 2009, blir en del av översiktsplanen. De viktiga resultat, frågor och ställningstagande som görs i naturvårdsplanen bör tydligare framgå i översiktsplanen och hur detta vägs mot övriga allmänna intressen.

Kommunen bör, enligt Länsstyrelsen, lyfta fram hur man kan planera för spridningskorridorer för växt- och djurarter. En del av detta kan t.ex. vara att ha ekosystemtjänster i åtanke i planeringsstadiet. I anslutning till avsnittet om grönområden föreslår Länsstyrelsen att kommunen skulle kunna skriva till att ekosystemtänkandet ska anammas.

Under avsnittet "Skydd av naturmiljö" tycker Länsstyrelsen att kommunen skulle kunna förtydliga att det i reservatsföreskrifterna som finns i reservatsbeslutet framgår vad som är förbjudet att göra inom respektive reservat.

Länsstyrelsen ser även gärna att kommunen förtydligar att även verksamheter och åtgärder utanför Natura 2000-områden kan kräva tillstånd enligt 7 kap 28 § MB.

Vidare så påminner Länsstyrelsen om att den specifika tillståndsprövningen enligt 7 kap. 28 a–29 §§ miljöbalken ska ha gjorts innan det att detaljplaner, som innebär risk för betydande miljöpåverkan på Natura 2000, kan antas, 4 kap. 8 § miljöbalken.

Länsstyrelsen anser också att ett avsnitt som tar upp lagstiftningen gällande växt- och djurarter som omfattas av artskyddslagsförordningen bör ingå i ÖP.

Länsstyrelsens ser gärna att kommunen har en liten del med information om skyddsvärda träd samt att öppna diken läggs till som biotopskyddsobjekt.

Skogsstyrelsen föreslår att man i planen förtydligar hur exploatering av vidare planarbete av nya områden beaktar skötsel av- och rekreationsbesök i skogen.

Både Naturskyddsföreningen och Lygnerns vattenråd kommenterar att den gröna infrastrukturen bör behandlas i översiktsplanen.

Plan- och byggnadsnämnden påpekar att område OP3 som det nu är illustrerat inrymmer en del verksamheter som inte kan utvecklas inom ramen för preciserat område. Öxabäcks bygdelag kommenterade också gränsdragningarna av de stora opåverkade områdena.

Öxabäcks bygdelag anser också att landskapsområdena 7 och 8 inte har hög tålighet för vindkraft.

Sören Fägersten vill lägga till Härsjöns badplats på kartan med badplatser.

Länsstyrelsen anser att kulturmiljövärdenas relation till utredningsområdena inte redovisas i en skala som gör att man kan bedöma vilka konsekvenser en exploatering kan få.

Förläggargårdarna i Sjuhärad föreslår att man i kommande översiktsplan särskilt omnämner textilarvet, gårdarna och på vilket sätt det kan gynna Marks framtida utveckling.

Öxabäcks bygdelag anser att planens kulturmiljöredovisning i den sydöstra delen av kommunen är undermålig.

BMK:S KOMMENTAR

På sid 57 i del 2 beskrivs naturvårdsprogrammets innehåll och betydelse för samhällsplaneringen. De fokusområden som pekats ut i naturvårdsprogrammet redovisas också på kartan med be-

söksnäringens intressen på sid 30 i del 2. De ställningstaganden som görs i naturvårdsplanen föreslås tydliggöras ytterligare vid omarbetning av förslaget.

Vidare föreslås att vad som ingår i naturreservatsföreskrifter och beslut förtydligas, liksom att verksamheter utanför Natura 2000-områden också kan kräva tillstånd enligt 7 kap 28§ MB samt vad som gäller vid en sådan tillståndsprövning.

Synpunkterna om att lägga till avsnitt om artskyddsförordningen och skyddsvärda träd tillgodoses och öppna diken kommer att läggas till som biotopskyddsobjekt.

Möjligheten att lägga till ett resonemang kring grön infrastruktur ses över i den fortsatta omarbetningen av förslaget.

Det stora opåverkade området som kallas OP3 är ett opåverkat område som funnits länge och inte ett nytt förslag.

Synpunkten att utöka OP1 där VK3 föreslås tas bort tillgodoses.

Härsjöns badplats läggs till.

Vilka konsekvenser exploatering kan få för kulturmiljön kommer att utredas närmare i de fördjupningar av översiktsplanen som kommer att upprättas för olika delar av kommunen.

I avsnittet om Besöksnäring (sid 30-32 i del 2) redovisas att Marks textil- och kulturarv är viktiga värden för besöksnäringen, men detta kan förstärkas.

De natur- och kulturmiljöer som benämns i översiktsplanen är de som är skyddade enligt lag eller återfinns i kommunens natur- eller kulturmiljöprogram. De områden som av experter på området lyfts fram i dessa underlagsmaterial, är de mest högsta natur- och kulturmiljövärden, men det finns förstås många andra viktiga natur- och kulturmiljöer.

Kommunikationer

Både Länsstyrelsen och Trafikverket ser mycket positivt på kommunens strävan att stärka de viktigaste kommunikationsstråken. De saknar dock en mer detaljerad redovisning av hur kommunen avser att bidra till de transportpolitiska målen. De skulle också vilja se kommunen göra en målavvägning mellan de mål som rör hälsa och säkerhet kontra de mål som rör tillgänglighet och hållbara transporter.

Trafikverket framhåller i sitt yttrande att åtgärder som påkallas på det allmänna transportnätet som en konsekvens av kommunal planering, ska utredas, projekteras och finansieras av kommunen i samråd med Trafikverket som beslutar i frågorna. Detta anser de bör framgå i översiktsplanen.

Trafikverket anger vidare i sitt yttrande att det är positivt att kommunen påpekar att väg 41 och Viskadalsbanan är riksintresse för kommunikation. Trafikverket noterar att kommunen anser att "ett utpekande av väg 156 som riksintresse bör övervägas". Trafikverket begär kompletteringar om grunder till kommunens val.

Länsstyrelsen och Trafikverket anser att det inte är realistisk att planförslaget inte innebär en ökning av biltrafiken samt att ökat resande i sin helhet kan fångas upp av en effektivare kollektivtrafik.

Swedavias uppfattning är att översiktsplanen är en bra beskrivning av rådande förutsättningar och kommunens ambitioner. Planen innehåller dock inaktuell information om flygplatsens bullerpåverkan och bör därför uppdateras för att ge en rättvisande bild.

Det ska vara enkelt att komma till och från kommunen. Både MINAB och Södra skogsägarna påtalade vikten av en omedelbar start av utbyggnad och förbättring av väg 156 som första prioritet och därefter väg 41 och Viskadalsbanan.

Öxabäcks bygdelag betonar att kommunen bör lägga till att alla statliga vägar bör skötas på ett bättre sätt än vad som görs idag. Även Södra skogsägarna, Älekullas byalag och Hajoms byalag betonar att det behövs satsningar på det mindre vägnätet i kommunen. Även Berghems hembygdsförening betonar vikten av att utveckla infrastruktur och kollektivtrafik i de mindre orterna.

I takt med att samhällsservicen har försämrats i Berghem har vikten av goda kommunikationer med kollektivtrafik ökat. Hembygdsföreningen menar att detta måste synas tydligare i översiktsplanen.

Berghems hembygdsförening ser även en risk att man vill lägga ner stationen i Berghem och låta tågen passera utan att stanna. De vill att detta uppmärksammas i översiktsplanen.

Ingemar Gustafsson vill uppmärksamma att sträckningen på utbyggnaden av väg 156 genom Skrålabäcksravinen är mycket olämplig.

BMK:S KOMMENTAR

Synpunkterna om ytterligare redovisning av hur kommunen avser att uppnå de transportpolitiska målen samt relationen mellan de mål som rör hälsa och de som rör tillgänglighet och hållbara transporter tillgodoses.

Målsättningen har i planförslaget varit att hela resandeökningen skulle fångas upp av en effektivare kollektivtrafik, men efter synpunkter som kommit in bör den skruvas ner något, t.ex. till 75-80 %. Detta ses över i den fortsatta omarbetningen av planen.

På s. 43 i del 1 beskrivs anledningen till att väg 156 mellan Skene och väg 40 föreslås som riksintresse för kommunikation.

Planen omarbetas i enlighet med Swedavias synpunkter.

De stora stråken enligt planförslagets strukturbild är väg 156 samt väg 41 och Viskadalsbanan. Underhåll, utbyggnad och förbättring betonas i planförslaget (sid 36-37 i del 2).

De statliga vägarna är Trafikverkets ansvar. Kommunen kommer fortsätta att påtala de behov som finns i kontakterna med Trafikverket.

Frågan om Skene förbifart är avgjord i och med att FÖP:en antogs 2010-09-21 och vann laga kraft 2012-09-18, med anledning av ett överklagande i just denna fråga. Dessutom är väg 156 utpekad som ett viktigt kommunikationsstråk i översiktsplanens strukturbild varför det inte är aktuellt att ta bort förbifart Skene i översiktsplanen.

Vindkraft

Flera intressenter kommenterade att det förslagna till utredningsområdet för vindkraft som i planen kallas VK3 är olämpligt lokaliserat. Länsstyrelsen anser att områdets gräns bör ses över då den södra delen går in i naturreservatet Björkesbacka.

Försvarsmakten kommenterade att både utbredningen av VK3 och VK4. En utbyggnad av vindkraft inom de områden som markeras med rött på bilderna nedan kan medföra risk för påtaglig skada på riksintresset för totalförsvarets militära del. Dessa områden bör därför utgå ut översiktsplanen, enligt Försvarmakten.

Swedavia påpekar att planförslagets vindkraftsområden berörs av olika hinderytor för flygtrafiken. Främst VK4 behöver studeras närmare inför eventuell vindkraftsetablering.

Flera privatpersoner är också av åsikten att VK3 borde tas bort. Birthe och Bengt Bengtsson tycker det är mycket olämpligt att lägga vindkraftsområdet i eller i nära anslutning till "stort opåverkat område." Liksom att lägga det alldeles intill lågstrålande området LG 1. Även Fredrik Herdersson anser att lokaliseringen är olämplig i och med att området ligger nära naturreservatet Björkesbacka samt att det är nära till Svenljungas kommungräns och deras riksintresse för naturvård. Ulla och Bertil Rydh bor precis vid det utredningsområde för vindkraft som kallas VK3. Gården används som rekreation och avstressningscenter för både djur och människor. Av dessa orsaker vill de att vindkraftsetableringen i VK 3 utgår ur översiktsplanen.

Svenljunga kommun godtar utpekade vindbruksområden

I plan- och byggnadsnämnden förordar S, MOD och M att den tidigare policyn antagen juni 2012 gällande vindkraft som avser maximalt 37dB, 150 meters höjd, 1 000 meters respektavstånd ska fortsätta gälla. C anser att de generella riktlinjerna från Boverket ska gälla.

Skephults byalag ställer sig negativa till vindkraftsetablering där människor bor.

Öxabäcks bygdelag anser att de 2 uppförda vindverken på Stora Farsnäs bör avvecklas.

För Framtida Sätilla ifrågasätter vissa skrivningar i vindkraftsutredningen när det gäller det preliminära utredningsområdet Lygnersvider. De anser att beslutet att avslå vindkraftsetableringar på Lygnersvider bör nämnas i planen.

BMK:S KOMMENTAR

Det utredningsområde för vindkraft som kallas VK3 tas bort i enlighet med inkomna synpunkter. Det påverkar inte bara naturreservatet Björkes-

backa utan också ett riksintresse för totalförsvaret. VK4 kommer att begränsas i enlighet med inkomna synpunkter.

Frågan om vilka riktlinjer för etablering av vindkraft som ska användas har diskuterats i styrgruppen för ÖP (KSAU/ÖP) där beslutet om inriktningen för vindkraftsetableringar är den som redovisas i planförslaget. På sid 74-77 i del 2 redovisas de riktlinjer som bör gälla vid etablering av vindkraft. Naturvårdsverket anser att ljudnivån från vindkraft vid bostäder inte bör vara högre än 40 dBA. De områden som föreslås kommer att behöva utredas närmare. Slutlig placering av vindkraftverk kommer att behöva detaljutredas i fördjupningar av översiktsplanen och vid tillståndsprövning.

Vindkraftsutredningen är en underlagsrapport till översiktsplanen. Vid bedömningen av antal konflikter i de preliminära utredningsområden som togs fram i utredningen användes många olika kriterier. De utredningsområden som föreslås i vindkraftsutredningen är vidare preliminära. Även de utredningsområden som föreslås i översiktsplanen behöver utredas närmare innan etablering kan ske. Lygnersvider föreslås inte som ett framtida utredningsområde för vindkraft utan resultatet av vindkraftsutredningen redovisas endast som underlag. Detta tydliggörs i utställningshandlingen så att risken för missförstånd minimeras.

Vatten

Många olika intressenter har yttrat sig kring olika typer av vattenfrågor.

Länsstyrelsen välkomnar att en mer omfattande vattenförsörjningsplan uprättas. Länsstyrelsen anser också att arbetet bör prioriteras.

Grundvattenförekomster och grundvattentäkter är på ett pedagogiskt sätt redovisade med karta, enligt Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen anser vidare att kommunen bör redogöra för om problematik finns gällande grundvattenförekomster och/eller vattenskyddsområden som direkt eller indirekt berörs av andra kommuner.

Dagvattenfrågan har på många håll berörts i översiktsplanen och Länsstyrelsen anser att den övergripande bilden som presenteras är positiv. Länsstyrelsen välkomnar att en dagvattenstrategi utformas i enlighet med vad som anges i översiktsplanen. Lygners vattenråd

påpekar också vikten av att dagvattenfrågan inkluderas tidigt i planeringen. Teknik- och servicenämnden anser att det kanske inte alltid är lämpligt med öppna system för dagvattenhantering inne i bostadsområden, andra infallsvinklar behövs.

Länsstyrelsen vill poängtera att ingen vattenförekomst får försämrats till följd av vidtagna åtgärder, oavsett status. Även Lygnerns vattenråd och miljönämnden kommenterade detta.

Länsstyrelsen saknar också en mer omfattande redogörelse för vilka konsekvenser planerad bebyggelse kan komma att få för vattenförekomsterna i kommunen.

Vattenmyndigheten har fastställt åtgärdsprogram för Västerhavets vattendistrikt vilket omnämns i översiktsplanen. Länsstyrelsen efterfrågar i övrigt att översiktsplanen omfattar en redogörelse för huruvida planen samordnas och samverkar med arbetet med lokala åtgärdsprogram för vatten.

Lygnerns vattenråd anser att vattenvårdsarbetet saknas i inledande kapitel 2, "Ett hållbart Mark". De föreslår också att man behöver skapa "strukturbilder" över vattnets "kommunikation", med kartor över vilka avrinningsområden som kommunen ingår i.

Lygnerns vattenråd kommenterar också att de inte kan hitta något om vattendirektivets krav enligt EU.

De bindande miljö kvalitetsnormer som tas fram av Vattenmyndigheten och som remitteras till vattenråden, där kommunerna ingår, hittar inte Lygnerns vattenråd någonstans.

Vattenmiljöernas mycket stora värde för rekreation, naturupplevelser och turism behöver också lyftas fram, enligt Lygnerns vattenråd.

Miljönämnden poängterar att de riktlinjer för hög och normal skydds nivå de beslutat om ska beaktas. De föreslår också att skärpa formuleringarna om bebyggelse i vattenskyddsområden.

Miljönämnden poängterar vidare att placeringen av vattentäkten i Öxabäck medför problem för fortsatt utveckling av samhället. De anser också att kommunen bör klassificera grundvattenmagasinen utifrån kvalitet och kvantitet och därefter skydda dessa i översiktsplanen samt att riktlinjer vid byggnation

måste tas fram för skydd av privata vattentäkter.

Teknik och servicenämnden önskar förtydliganden på s. 78-81 i del 2 då det kan misstolkas.

Teknik och servicenämnden påminner också om att det inte är självklart att VA-systemen blir mer effektiva och robusta genom en förtätad bebyggelse.

Moderaterna kommenterar att byggnation intill överföringsledningens anslutningspunkter bör prioriteras.

Öxabäcks bygdela g anser att den nya vattentäkten på Amundagärdesområdet är felplacerad och bör tas ur bruk innan vattenskyddsområdets slutgiltiga utformning antas.

BMK:S KOMMENTAR

Kommunen avser att ta fram en vattenförsörjningsplan som inkluderas i utställningsförslaget. Denna samordnas med fördel med den materialförsörjningsplan som kommunen avser att ta fram. Synpunkterna kring placering av Öxabäcks vattentäkt samt klassificering av grundvattenmagasin är frågor för vattenförsörjningsplanen.

Synpunkten om att lyfta vattenfrågor som inte bara berör Mark i avsnittet om mellankommunala frågor tillgodoses.

Formuleringen om att vattenförekomster med låg status inte får påverkas omarbetas så att det framgår att inga vattenförekomster får påverkas negativt oavsett status.

Konsekvenserna av planerad bebyggelse för vattenförekomster förtydligas i planens miljökonsekvensbeskrivning.

I omarbetningen av förslaget föreslås konsekvenser av ökad belastning av hårdgjorda ytor, VA-frågor kopplat till bebyggelseutveckling, samt vilken hänsyn som tas till särskilt känsliga avrinningsområden och vatten, ses över enligt synpunkterna.

Samordning mellan åtgärdsprogrammet för Västerhavets vattendistrikt och kommunens lokala åtgärdsprogram läggs till.

Kraven enligt EU:s vattendirektiv behandlas i kapitlet "Energi och Miljö" på s 79 i del 2. Resonemanget föreslås utvecklas med kartor över status hos kommunens vattenförekomster och ytterligare beskrivningar av planens påverkan på dessa.

Kartor med de avrinningsområden som kommunen ingår läggs till.

Synpunkten om att lyfta fram vattenmiljöernas värde för rekreation, turism och naturupplevelser tillgodoses.

För övrigt finns gällande miljö kvalitetsnormer för vatten och planens påverkan på dessa beskrivna i samrådshandlingens konsekvensbeskrivning på sid 55 i del 1 och i på sid 79 i del 2. Dagvattenhanteringen hanteras på s. 32 i del 1 och sid 41, 79-80 och 98 i del 2. Behovet av förtyliganden ses över .

Under "Klimatrisker på sid 95 i del 2 beskrivs vikten av att arbeta utifrån ett avrinningsområdesperspektiv.

Synpunkterna om ytterligare formuleringar kring skydd av vatten tillgodoses i sak.

Formuleringarna på sid 40-42 och på sid 78-81 i del 2 ses över och förtydligas vid behov.

Synpunkten om anslutningspunkter till den nya VA-ledningen är en viktig synpunkt. Överföringsledningen är viktig för utveckling av bebyggelse. Det är viktigt att prioritera bebyggelse i anslutning till ledningen i överensstämmelse med strukturbilden. För vissa sträckor kan det också finnas möjligheter att utöka antalet anslutningspunkter.

Miljö- och riskfaktorer

Länsstyrelsen anser att översiktsplanen beskriver de riskfaktorer som behöver beaktas i kommunen på ett bra sätt.

Transportleder för farligt gods har redovisats i översiktsplanen i ord och på karta. Länsstyrelsen anser att kartan med fördel kan kompletteras med en avståndsmarkering på 150 meter från transportleden för att visa lämpligt riskbedömningsavstånd. Länsstyrelsen kommenterar att det är bra att det finns hänvisning till riskhanteringspolicyn och att den ska beaktas samt att även risker från drivmedelsstationer finns med.

Vid beskrivning av Viskadalsbanan påpekar Länsstyrelsen att det kan framgå att bebyggelse normalt inte bör tillkomma inom 30 meter från spårmit. Trafikverket påpekar också att det är viktigt att beakta vibrationer järnvägstrafik.

SGI konstaterar att översiktsplanen anger en hög grad av medvetande kring erosions-, ras-

och skredfrågor såväl för befintliga som framtida förhållanden. De vill dock lyfta fram att omfattningen av 2001 respektive 2007 års riskutredningar bör frångå underlaget. De saknar också en tydlig värdering av de geotekniska riskerna för: Falkegården, Fritsla, Hyssna och Sätilla.

Svenska kraftnät önskar att Marks kommun tar motsvarande hänsyn vid planering av ny bebyggelse invid befintliga stamnätsledningar som Svenska kraftnät gör vid byggnation av nya ledningar. För att säkerställa att Svenska kraftnäts magnetfältpolicy uppfylls ska ny bebyggelse där människor vistas varaktigt placeras minst 130 meter från en 400 kV-ledning.

Svenska kraftnät rekommenderar att alla metalliska byggnadsdelar som är exponerade för kraftledningens elektromagnetiska fält ska skyddsjordas inom ett område av 20 meter från kraftledningens närmaste spänningssatta del. Svenska kraftnät ser gärna att deras ledningar synliggörs i översiktplanen.

Länsstyrelsen anser att avsteg från Boverkets bullervärden kan förekomma i vissa orter i kommunen. Trafikverket håller inte med. Enligt Trafikverkets uppskattning är Kinna inte klassificerat som "centrala delar av städer eller större tätort" eftersom det inte uppnår FN:s definition, vilket är ett tätbebyggt område med minst 20 000 invånare.

Räddningstjänsten ser mycket positivt på redovisningen av miljö- och riskfaktorerna.

Räddningstjänsten anser också att det kan finnas ett behov för kommunen att genomföra en övergripande omvärldsanalys där fokusområden med ett förebyggande perspektiv får en framträdande roll.

Räddningstjänsten anser vidare att kommunen behöver se över möjligheterna att ta fram övergripande riktlinjer för riskhantering i samhällsplanering, väg- och järnvägsplanering samt miljöbalksärenden.

För att kommunen ska kunna granska resultat från en riskanalys tycker Räddningstjänsten att det behövs tas fram övergripande riktlinjer för vilket innehåll en riskanalys bör ha. De tycker även att det krävs en diskussion och ställningstagande till om kommunen ska ställa upp acceptanskriterier för riskhantering i den fysiska planeringen.

Räddningstjänsten kommenterar också att det skulle behövas pekats ut tänkbara uppställningsplatser för farligt gods transporter samt tydliggöra vägval (omledningsvägar) vid transporter av farligt gods.

Räddningstjänsten betonar att det är viktigt att det finns en nära koppling mellan kommunens samhällsplanering och beredskapsplanering. De tycker dessutom att man bör se över hur länge de tidigare genomförda karteringar och dess resultat är giltiga över tid.

Enligt Räddningstjänsten saknas det idag en samlad, strukturerad och planerad hantering av översvänningsrisker inklusive ras- och skredrisker.

Räddningstjänsten tycker också att det kan finnas stora vinster med att planera för, innan en större skogsbrand inträffar, om det i vissa mark- och skogsområden ska få "brinna ut" under kontrollerade former.

En övergripande planering av områden för gles bebyggelse samt industriområde och tillgång till släckvatten bör också tas fram enligt Räddningstjänsten.

Räddningstjänsten tycker att det är viktigt att en aktuell och uppdaterad riskbild för Marks kommun tas fram.

Lygnerns vattenråd påpekar att exploateringar eller bebyggelse inte bör ske i områden som kan påverkas vid extrema flöden och som ingår i svämplan samt att exploatering inte bör ske så att framtida erosionsskydd i vattendrag behövs.

Öxabäcks bygdelag anser att riskområdena för förorenade områden bör begränsas i översiktsplanen.

Sören Fägersten påpekar att redovisningen av bensinstationer behöver aktualiseras.

BMK:S KOMMENTAR

På kartan med tekniska olycksrisker läggs en avståndsmarkering på 150 m längs transportlederna för farligt gods till.

Synpunkten om tillägg att bebyggelse normalt inte bör tillkomma inom 30 meter från Viskadalsbanans spärrmitt tillgodoses.

Planen kompletteras med de riskutredningar som genomfördes 2001 och 2007 enligt SGI:s synpunkt.

Fysiska och tekniska risker har samhället relativt stor vana att hantera och försöka förebygga. För

att få en helhetsbild över olycksrisker som finns i en kommun är det som påpekas viktigt att i översiktsplaneringen även ta hänsyn till sociala riskfaktorer, t.ex sabotage, kriminalitet, missbruk, segregation och ojämna åldersstruktur. Kapitlet "Miljö- och riskfaktorer" i del 2 bearbetas och kompletteras därför med ett avsnitt om sociala risker.

Översiktsplanen är ett styrdokument för planering och byggande där en lång rad underlagsmaterial från olika fackområden arbetas in i frågor som rör detta. Ansvaret för att ta fram dessa underlag ligger dock på respektive förvaltning. Eftersom översiktsplaneringen är representerad i gruppen som arbetar med kommunens risk- och sårbarhetsanalys (RSA) blir kopplingen mellan kommunens beredskapsplanering och översiktsplanering naturlig. Vilket innehåll en riskanalys bör ha är en fråga som bör inkluderas i den pågående uppdateringen av kommunens RSA. Även frågorna om uppställningsplatser för farligt gods-transporter och utpekande av omledningsvägar är en fråga för RSA. Dessa underlag kan sedan arbetas in i de fördjupningar av översiktsplanen som kommer att upprättas för olika kommundelar.

Regler för exploatering i områden med översvänningsrisk finns på sid 36-37 i del 1 och på sid 95 i del 2. Dessa säger att byggnation i första hand helt bör undvikas inom ett framtida 200-årsflöde. Regler gällande exploatering i områden med risk för ras, skred och erosion redovisas på sid 37 i del 1 och på sid 98 i del 2. Dessa säger att inom och i närheten av identifierade områden med risk för skred, ras eller erosion bör ny bebyggelse prövas med stor restriktivitet.

Översvännings- samt ras- och skredfrågor illustreras vidare i del 2 i figur 2:6 på sid 94 och i figur 2:8 på sid 96-97. Kartorna kommer att tydliggöras ytterligare i text på sid 95 i del 2.

För att kunna skapa en aktuell och uppdaterad riskbild för kommunen behövs underlag, vilket saknas idag. Det saknas idag också underlag för att kunna tillgodose synpunkten om att peka ut områden där skog kan få "brinna ut". Det är också tveksamt om sådana områden är av sådan långsiktig karaktär att de bör ingå i ÖP.

Frågan om brandvattenförsörjning kommer att föras vidare till Teknik- och servicenämnden där det bör ingå i en kommande uppdatering av VA-planen. Därefter kan frågan inkluderas i det kontinuerliga översiktsplanearbetet.

Kartbilden med förorenad mark kan vara missvisande eftersom den redovisar hela fastigheter där det kan förekomma risk för förorenad mark i enskilda punkter. Kartan uppdateras med punktredovisning av förorenad mark istället.

Lokaliseringen av drivmedelsstationer ses över i enlighet med synpunkterna.

Energi och materialförsörjning

Både Länsstyrelsen och Öxabäcks bygdelag har kommenterat att redovisningen av möjligheten att öka användningen av solenergi i kommunen bör utökas.

Länsstyrelsen, Teknik och servicenämnden samt Magnus och Malin Axelsson ställer sig positiva till att kommunen ska ta fram en materialförsörjningsplan för att identifiera potentiella områden för framtida materialförsörjning samt att denna ska samordnas med en fördjupad vattenförsörjningsplan. Teknik- och servicenämnden kommenterar att platser för deponering av material också behöver ingå. Axelsson ställde sig frågande till varför samtliga områden från den gällande grusförsörjningsplanen inte redovisas i planförslaget.

BMK:S KOMMENTAR

Solenergi är en viktig förnybar energikälla och i och med teknisk utveckling kan den bli allt viktigare. Det befintliga avsnittet om solenergi (s 71 del 2) ses över.

En materialförsörjningsplan är ett viktigt underlag i den kontinuerliga översiktsplaneringen när avvägningar mellan olika intressen behöver göras. Kommunen avser att ta fram en materialförsörjningsplan som inkluderas i utställningshandlingen. I denna kommer potentiella områden för framtida materialtakter identifieras. Avsikten är att samordna denna med framtagandet av en vattenförsörjningsplan.

Boende

Både plan- och byggnadsnämnden och Naturskyddsföreningen kommenterar att antalet hus som gräns för detaljplanering bör ses över.

Öxabäcks bygdelag kommenterar att det lågstrålande området LG1 bör utökas. Länsstyrelsen anser att de lågstrålande områdena är bra redovisade.

Sören Fägersten kommenterade två områden som är utpekade som möjliga områden för framtida blandad bebyggelse. Område 1 är beläget mellan länsväg 156 och riksväg 41 och i detta område finns redan längs 156:an en rad med ca 30 hus. Om man skall ytterligare förtäta detta utan att beträda en buffertzona mot 41:an så blir det inte så mycket. Område 2 är en förlängning av bebyggelsen vid Brättingstorp och omfattar en kraftig bergslutning med en lutningar på mellan 15 och 30% vilket är mycket i ett bebyggelseområde. Sören anser att det krävs ytterligare studier kring dessa områden.

BMK:S KOMMENTAR

Synpunkten om vilket antal hus som bör gälla som gräns för detaljplanering noteras.

Frågan om utvidgning av lågstrålande områden utreds i det fortsatta arbetet.

De förslag på nya bostadsområden som redovisas i översiktsplanen är hämtade från gällande fördjupningar av översiktsplanen (FÖP). De områden som yttrandet omfattar är hämtade från FÖP:en för Kinna/Skene/Örby som antogs 2010. Synpunkterna om dessa två områden tas med och bedöms i det fortsatta arbetet.

Näringsliv

Både länsstyrelsen och Trafikverket anser att de utredningsområden för verksamheter som pekas ut väg 41 och väg 156 är exempel en hållbart strategiskt planering. Däremot ifrågasätts de nya utredningsområden för verksamheter i de länkade orterna.

Länsstyrelsens anser vidare inte att de planerade verksamhetsområdena i anslutning till naturreservatet Assbergs raviner är lämpliga.

MINAB anser att Mark bör sätta ett mål att år 2020 ha förbättra sig med ytterligare 100 placeringar och komma in på topp 40-listan på Svenskt Näringslivs kommunranking.

MINAB och Södra skogsägarna håller med kommunen att framtagandet av ett näringslivsprogram bör prioriteras. De betonar också att tillgång på områden där industrin kan utvecklas är viktigt för kommunens framtida utveckling.

Tygriket.se betonar vikten av att koppla ihop satsningar på näringsliv, handel och besöksnäring. De anser att den möjlighet som finns för småföretag att utvecklas och växa bör lyftas fram. De påpekar också att handelsbalansen generellt också bör förbättras.

BMK:S KOMMENTAR

Områden för verksamheter är hämtade från gällande FÖP:ar. Dessa avvägs ytterligare i det fortsatta planarbetet med hänsyn till inkomna synpunkter.

I planförslaget betonas vikten av att utveckla näringslivet för att kunna attrahera nya invånare till kommunen (sid 23-27 i del 2). Behovet att eventuellt förtydliga detta liksom förslagen om verksamhetsområden ses över i planförslaget. På sid 23 i del 2 betonas också vikten av ta fram ett näringslivsprogram, ett arbete där MINAB bör ha en central roll. Detta skulle också kunna omfatta ovanstående frågor samt vilka mål som generellt ska gälla för näringslivsutvecklingen i kommunen.

Möjligheten att knyta ihop turism och besöksnäring bättre under "Ett allsidigt näringsliv" i planförslaget ses över. Arbetet med att formulera strategier för näringslivsutvecklingen behöver dock göras inom näringslivsorganisationerna.

Sociala frågor

Länsstyrelsen ser positivt på kommunens intentioner att de sociala aspekterna ska tas in i planeringens tidiga skeden, genom aktiv samverkan med andra förvaltningar, utvecklad dialog med olika invånargrupper etc. samt att sociala konsekvensbeskrivningar ska övervägas vid detaljplanering.

Både barn och utbildningsnämnden och socialnämnden ställer sig bakom översiktsplanen. Barn- och utbildningsnämnden betonar att översiktsplanen särskilt bör beakta barn- och utbildningsnämndens verksamhet utifrån ett långsiktigt perspektiv. Socialnämnden kommenterar att man i det vidare arbetet bör ta hänsyn till barn, unga och äldre vid planering. Strukturplanen för äldres trygghet, bör kunna fungera som ett kompletterande underlag vid planering enligt översiktsplanen.

Både MINAB, Södra skogsägarna och Tygriket.se kommenterar vikten av att skolan växer och utvecklas i takt med kommunen.

Funktionshinderrådet anser att planförslaget generellt främjar tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Genom att förtydliga och lyfta tillgänglighetsperspektivet ytterligare samt hänvisa till relevant lagstiftning, kan planen ytterligare bidra till utvecklad tillgänglighet. De föreslår också vissa tillägg i ekonomiska och sociala konsekvenser.

BMK:S KOMMENTAR

Strukturplanen för äldres trygghet inkluderas i omarbetningen av planen och relevanta delar lyfts in i utställningshandlingen.

I planförslaget redovisas vikten av en strategisk utveckling av skolan för att klara av befolkningsmålet (sid 45 del 2 under rubriken "Social infrastruktur"). Synpunkterna noteras.

Tillgänglighetsperspektivet ses över och förstärks, bl.a med referenser till FN-konventionen och diskrimineringslagen. Tilläggen som föreslås under ekonomiska och sociala konsekvenser tillgodoses.

Övrigt

Översiktsplanen är ett styrdokument för planering och byggande. Det är ett levande dokument som ska uppdateras kontinuerligt. En lång rad underlagsmaterial från olika fackområden arbetas in i frågor som kommunens mark- och vattenanvändning. Ansvaret för att ta fram dessa underlag ligger dock på respektive förvaltning.

4. LÄNSSTYRELSEN

SAMMANFATTNING

Länsstyrelsen anser att de övergripande strategierna och tankarna för hur kommunens framtida mark- och vattenanvändning ska inriktas är mycket bra. Att koncentrera och fokusera utvecklingen kring de viktigaste kommunikationsstråken och de befintliga tätorterna är en mycket god planeringsstrategi som på sikt stärker och gynnar en positiv utveckling i Marks kommun.

De inledande kapitlen ger en bra bild av Marks kommuns specifika förutsättningar, struktur och regionala roll samt vilka visioner och mål man har fastställt för kommunen. Översiktsplanen är till sin karaktär strategisk och översiktlig. En rad frågeställningar behöver därav successivt studeras vidare, genom geografiska fördjupningar med högre detaljering för att länsstyrelsen ska kunna ta ställning om vad som är en god planering.

Länsstyrelsen anser att det är mycket positivt att kommunen tagit fram inriktningsbeslut och rekommendationer för planerande och byggande i översiktsplanen. Länsstyrelsen håller dock inte med kommunen om följande inriktningsbeslut och rekommendationer:

I avsnittet om avvägningar (s.28(70)) gör kommunen ställningstaganden i intressekonflikten mellan bebyggelseintresset och riksintressen för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv. Länsstyrelsen vill förtydliga att riksintressen enligt 3 och 4 kap miljöbalken är av nationellt intresse medan bebyggelse enligt plan- och bygglagen 2 kap är ett allmänt intresse. Länsstyrelsen delar därför inte Marks kommuns generella ställningstagande med avvägningen att bebyggelse ska prioriteras framför riksintressen för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv. Denna avvägning bör istället hanteras separat i detaljplanarbetet när det blir aktuellt.

Länsstyrelsen anser vidare att kulturmiljövårdens relation till utredningsområdena inte redovisas i en skala som gör att man kan bedöma vilka konsekvenser en exploatering kan få. Vidare anser Länsstyrelsen att utifrån det fakta-

underlag som kommunen har presenterat kan vi inte godta något av de föreslagna LIS-områdena. Länsstyrelsen behöver mer information om varje LIS-område för att kunna ta ställning till deras lämplighet.

BMK:S KOMMENTAR

Synpunkterna noteras.

ALLMÄNNA INTRESSEN

I detta avsnitt lämnas synpunkter på hur kommunen har behandlat de allmänna intressen som är knutna till hushållningen med mark- och vattenområden m.m. – d.v.s. i huvudsak tillämpningen av 3 och 4 kap MB.

Länsstyrelsen anser allmänt att redovisningen och beskrivningen av de allmänna intressena inom kommunen gjorts på ett bra sätt men att viss komplettering behöver ske enligt nedan angivna synpunkter. Beskriv hur vi tagit fram de nya siffrorna för hela NV och för de olika orterna.

BMK:S KOMMENTAR

Synpunkterna noteras.

STORA OPÅVERKADE OMRÅDEN (3 KAP 2§ MB)

Kommunen har på ett bra sätt märkt ut lågstrålände och stora opåverkade områden. Länsstyrelsen är positivt till att kommunen valt att utöka de områden som tidigare kvalificerats som stora opåverkade områden.

BMK:S KOMMENTAR

Synpunkterna noteras.

AREELLA NÄRINGAR (3 KAP 3§ JORD- OCH SKOGSBRUK OCH 3 KAP 5§ MB YRKESFISKE)

Jordbruk. I avsnittet om avvägningar (s.28-(70)) har kommunen vägt bevarandet av jordbruksmark mot ny bebyggelse. Länsstyrelsen

anser att motiven för avvägningen behöver utvecklas till utställningen för att slutligt kunna yttra sig över vad som kan anses vara godushållning. Avgränsning kan dock först avgöras i varje enskild detaljplan.⁴²Kommunen kan med fördel lägga till en skrivelse i kapitlet *Omvärldsförändringar* om den idag med stor sannolikhet framtida livsmedelsbristen. Vad har Marks kommun för möjlighet att möta den i framtiden ökade efterfrågan på produktiv jordbruksmark? En livsmedelsbrist ska också ses i ljuset av att växtsäsongen förlängs i och med de rådande klimatförändringarna, vilket ökar potentialen för att bedriva ett produktivt jordbruk. Marks kommun skulle kunna locka till sig flera företagare inom jordbrukssektorn.

Skogsbruk. Marks kommun har inte nämnt hur exploateringen berör kommunens produktiva skogsmark. Länsstyrelsens anser att en avvägning där alternativ lokaliserings redogörs för och exploaterings påverkan utreds ska vara en del av de detaljplaner som innebär att produktiv skogsmark bebyggs.

Yrkesfiske och vattenbruk. Kommunen har inte nämnt något om och i så fall var det i kommunen finns områden för yrkesfiske samt fiskevårdsområden och hur framtida exploatering kan komma att påverka denna.

BMK:S KOMMENTAR

Jordbruksmarken har betydelse för en trygg livsmedelsförsörjning och behovet av jordbruksmark kommer troligen att öka i framtiden. Frågan om avvägningen mellan bebyggelse och bevarande av jordbruksmark ses över inför omarbetning av förslaget. Se även kommentarer på synpunkter från miljönämnden (sid 42), Naturskyddsföreningen (sid 47), Öxabäcks bygdelag (sid 54) och Ålekullas byalag (sid 55).

På s 29 i del 2 under rubriken Fiske redovisas de fiskevårdsområden som finns i Mark samt att det inte pågår något yrkesfiske i kommunen.

Övriga synpunkter noteras.

NATURVÅRD OCH FRILUFTSLIV (3 KAP 6§ MB)

Länsstyrelsens ser positivt på att kommunen har belyst naturvårdsfrågor i planeringsarbetet och tagit med aktuell lagstiftning. Sidan 49 (110) ger uttryck för kloka inriktningsbeslut och rekommendationer för framtida planering och byggande. Tyvärr hoppar ställningstagandena mellan de olika delarna i ÖP. Ett exempel

är i kap 1 "Värdefulla natur- och kulturmiljöer" där det står att kommunen ska visa att det inte uppstår påtaglig skada på riksintressen för naturvård vid ny planläggning. I kap 3 "avvägningar" gör kommunen däremot områdesvisa ställningstaganden där bebyggelse väger tyngre än riksintresse för naturvård utan att ta ställning till naturvärdena i respektive område. Översiktsplanen kan med fördel göras lättare för läsaren, genom att t.ex. ge hänvisningar i texten till de olika delarna som berör varandra.

Länsstyrelsen anser vidare att det är viktigt att den naturvårdsplan, som Marks kommun upprättade 2009, blir en del av översiktsplanen. De viktiga resultat, frågor och ställningstagande som görs i naturvårdsplanen bör tydligare framgå i översiktsplanen och hur detta vägs mot övriga allmänna intressen.

Kommunen bör i ÖP lyfta fram hur man kan planera för spridningskorridorer för växt- och djurarter. I samband med planering av områdets användning och byggnation ge stor möjlighet till att hantera den spridningsproblematik som flertalet av de arter som är knutna till jordbruks- och skogsmarker utsätts för. Länsstyrelsen anser att det finns mycket att vinna på att planera för åtgärder som gynnar spridningen och även kan fungera som livsmiljöer för hotade arter och arter i samband med t.ex. byggnation av bostadsområden. En del av detta kan t.ex. vara att ha ekosystemtjänster i åtanke i planeringsstadiet. Denna fråga bör belysas i ÖPn. Kommunen har på ett bra sätt beskrivit vikten av tillgång till grönområden inom tätorten och i anslutning till tätorten. I anslutning till detta skulle kommunen med fördel kunna skriva till att ekosystemtänk ska anammas både vid hänsyn till den biologiska mångfalden men också till de tjänster de levererar för klimatet och människan.

I avsnittet som handlar om strandskyddet bör det framgå att det är kommunen som i första hand prövar strandskyddsdispenser och Länsstyrelsen har prövningen i områden som även omfattas av andra naturskyddsområden. Det bör även framgå att kommunen har huvudansvaret för att den operativa tillsynen av strandskyddets efterföljs (26 kap. miljöbalken och miljötillsynsförordningen (2011:13)). Utvidgningen av strandskyddet i Västra Götaland, som just nu ligger ute på remiss, berör inte Marks kommun. Utvidgningen av strandskyddet i Marks kommun är redan fastställd.

Utifrån det faktaunderlag som kommunen har presenterat kan Länsstyrelsen inte godta något av de föreslagna LIS-områdena. Då Marks kommun har valt att behandla LIS som en del av ÖP så krävs det att varje LIS-område beskrivs var för sig, både med text och detaljerat kartunderlag.

Länsstyrelsen anser att avsnittet som behandlar LIS ska innehålla följande:

- Varje område som pekats ut som LIS-område ska beskrivas.
- Till varje LIS-område ska det finnas en karta med en skala som inte överstiger 1:10 000.
- Bedömning om hur allmänhetens tillgänglighet ska avhandlas
- Bedömning om hur växt- och djurlivet påverkas.
- Berörs skyddade områden (reservat, natura 2000 etc.), riksintressen, nyckelbiotoper, inventeringsområden (lövsöksinventeringen, ängs- och betesmarksinventeringen etc.) eller andra dokumenterade naturvärden.
- Vilken typ av landsbygdsutveckling ger LIS-området upphov till.
- Hur många fastigheter/bostäder ger LIS-område möjlighet till.
- Behandla LIS-områden för bostäder och LIS-områden för verksamheter/friluftslivet var för sig.

Lämpliga LIS-områden för bostäder är sådana som helt eller delvis är ianspråktagna, där service som kollektivtrafik kan stärkas och där infrastruktur finns.

Under avsnittet "Skydd av naturmiljö" kan kommunen förtydliga att det i reservatsföreskrifterna som finns i reservatsbeslutet framgår vad som är förbjudet att göra inom respektive reservat.

Länsstyrelsens ser gärna att kommunen förtydligar att även verksamheter och åtgärder utanför Natura 2000-områden kan kräva tillstånd enligt 7 kap 28 § MB.

Vidare så påminner Länsstyrelsen om att den specifika tillståndsprövningen enligt 7 kap. 28 a–29 §§ miljöbalken ska ha gjorts innan det att detaljplaner, som innebär risk för betydande miljöpåverkan på Natura 2000, kan antas, 4 kap. 8 § miljöbalken.

Ett avsnitt som tar upp lagstiftningen gällande växt- och djurarter som omfattas av artskyddslagsförordningen bör ingå i ÖP. En koppling mellan artskyddsförordningen och byggnation/detaljplanering bör också finnas med i ÖP. Länsstyrelsens ser gärna att Marks kommun tar upp hantering/planering av spridningskorridorer i ÖP. Nybyggnation innebär allt som oftast att arters spridning mellan naturtyper och livsmiljöer försämras. Det är därför viktigt att ha åtgärder för att undvika detta redan på planeringsstadiet.

Öppna diken saknas som exempel på sidan 55 (110), eftersom detta tillsammans med stenmurar är det vanligaste biotopskyddsobjektet som berörs vid detaljplanering bör det ingå i exemplen.

Länsstyrelsens ser gärna att kommunen har en liten del med information om skyddsvärda träd i kap 1 "värdefulla natur- och kulturmiljöer".

RIKSINTRESSEN

I avsnittet om avvägningar (s.28(70)) gör kommunen ställningstaganden i intressekonflikten mellan bebyggelseintresset och riksintressen för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv. Länsstyrelsen vill förtydliga att riksintressen enligt 3 och 4 kap miljöbalken är av nationellt intresse medan bebyggelse enligt plan och bygglagen 2 kap är ett allmänt intresse.

Länsstyrelsen delar därför inte Marks kommuns generella ställningstagande med avvägningen att bebyggelse ska prioriteras framför riksintressen för naturvård, kulturvård och friluftsliv. Denna avvägning bör istället hanteras separat i detaljplanearbetet när det blir aktuellt.

Områdesvisa avvägningar mellan byggnation och riksintressen:

Björketorp och Horred: Berör Viskans och Surtans dalgångar med Assbergsravinerna som är klassat som riksintresse för Naturvård. Byggnationen som föreslås väga tyngre än riksintresset kommer att ta jordbruksmark i anspråk och med stor sannolikhet innebär en större andel hårdgjord yta. Värdebeskrivningen i riksintresset Viskans och Surtans dalgångar baseras till stor del på ett sammanhängande, varierat odlingslandskap där bevarandet av det samma är av stor vikt. Även att undvika skada på Viskans och Surtans vattenmiljöer pekas

ut som viktigt. Att ta jordbruksmark i anspråk, vilket utredningsområdena för verksamheter och bostäder gör, riskerar att motverka riksintresset för naturvård.

Sättila. Ingår i Lygnern och Storåns dalgång som är klassat som riksintresse för naturvård och som även ingår i regionalt värdefullt odlingslandskap. Utredningsområdena för verksamheter och bostäder hamnar, av översiktskarta 1 att döma, utanför riksintresseområdet. Den planerade byggnationen som hamnar innanför riksintresset är dock placerad på jordbruksmark vilket riskerar att motverka de värden som riksintresset ämnar att skydda.

Ubbhult. Ingår i Ubbhultsdrumlinen som är klassat som riksintresse för naturvård och som även ingår i regionalt värdefullt odlingslandskap. Inga utredningsområden för verksamheter eller bostäder har pekats ut i Ubbhult varför Länsstyrelsen inte har kunnat bedöma generell påverkan på riksintresset.

Länsstyrelsen är vidare skeptisk mot en verksamhetsområdesutveckling så nära Assbergs raviner i Kinna där det finns både rasrisker och höga naturvärden.

Länsstyrelsen anser att karta 1 Regler enligt ställningstagande bör förtydligas gällande gröna ytor samt att teckenförklaringen för Ekologiskt känsliga områden bör kompletteras med MB 3:6 inom befintlig parantes.

BMK:S KOMMENTAR

Riksintressen är av sådant nationellt intresse att de ska skyddas mot åtgärder som kan medföra påtaglig skada på intresset. Avvägningen mellan bebyggelse och riksintressen ses över och tydliggörs. Se även kommentar på synpunkt från Naturskyddsföreningen (sid 47).

På sid 57 i del 2 beskrivs naturvårdsprogrammets innehåll och betydelse för samhällsplaneringen. De fokusområden som pekats ut i naturvårdsprogrammet redovisas också på kartan med besöksnäringens intressen på sid 30 i del 2. De ställningstaganden som görs i naturvårdsplanen föreslås tydliggöras ytterligare vid omarbetningen av förslaget.

Den LIS-utredning som legat till grund för de förslag på LIS-områden som redovisas i översiktsplanen kommer att skickas ut på ett formellt samråd kring årsskiftet 2014-2015. Då ser

kommunen fram emot att få in mer detaljerade synpunkter på de utpekade LIS-områdena. Se även kommentarer på synpunkter från Trafikverket (sid 34), miljönämnden (sid 42), plan- och byggnadsnämnden (sid 42), Naturskyddsföreningen (sid 47), Öxabäcks bygdelag (sid 54), Arbeus (sid 59) samt Åhs- och Meissner (sid 62).

Vidare föreslås att vad som ingår i naturreservatsföreskrifter och beslut förtydligas, liksom att verksamheter utanför Natura 2000-områden också kan kräva tillstånd enligt 7 kap 28§ MB samt vad som gäller vid en sådan tillståndsprövning.

Synpunkterna om att lägga till avsnitt om artskyddsförordningen och skyddsvärda träd tillgodoses och öppna diken kommer att läggas till som biotopskyddsobjekt.

För att tydliggöra hur kommunen avser att utveckla Ubbhult läggs de områden som föreslås i det planprogram (2014-09-19) som är ute på samråd till 19/12 2014.

Övriga synpunkter noteras.

KULTURMILJÖ (3 KAP 6§ MB)

Länsstyrelsen vill betona att kulturmiljölagens (KML) krav på att bevara och skydda kulturmiljöer delas av alla. Med hänsyn till fornlämningsbildens i Marks kommun så kan Länsstyrelsen komma att ställa krav på arkeologiska utredningar i framtida detaljplanarbeten. Det innebär att kommunen i detaljplaneringen kan komma att behöva frångå intentioner i översiktsplanen för att tillgodose exempelvis fornlämningsmiljöer. Viktigt att poängtera är att ändringar i KML kap 2 (fornlämningar) kan komma att innebära att några lämningskategorier exempelvis kan övergå från en tidigare bedömning som "övrig kulturhistorisk lämning" till att bli klassad som fornlämning.

Kulturmiljövärdenas relation till utredningsområdena redovisas inte i en skala som gör att man kan bedöma vilka konsekvenser en exploatering kan få. Länsstyrelsen kan alltså ur kulturmiljösynvinkel inte tillstyrka de redovisade utredningsområdena utan en prövning får göras från fall till fall när en exploatering blir aktuell.

BMK:S KOMMENTAR

Vilka konsekvenser exploatering kan få för kulturmiljön kommer att utredas närmare i de

fördjupningar av översiktsplanen som kommer att upprättas för olika delar av kommunen.

Övriga synpunkter noteras.

VÄRDEFULLA ÄMNETEN OCH MATERIAL (3 KAP 7§ MB)

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att kommunen ska ta fram en materialhushållningsplan för att identifiera potentiella områden för framtida materialförsörjning samt att denna ska samordnas med en fördjupad vattenförsörjningsplan där viktiga grundvattenförekomster för långsiktiga behov identifieras.

BMK:S KOMMENTAR

En materialförsörjningsplan är ett viktigt underlag i den kontinuerliga översiktsplaneringen när avvägningar mellan olika intressen behöver göras. Kommunen avser att ta fram en materialförsörjningsplan som inkluderas i utställningshandlingen. I denna kommer potentiella områden för framtida materialtakter identifieras. Avsikten är att samordna denna med framtagandet av en vattenförsörjningsplan. Se även kommentarer på synpunkter från teknik- och servicenämnden (sid 44) och Axelsson (sid 59).

PRODUKTION OCH DISTRIBUTION AV ENERGI M.M. (3 KAP 8§ MB)

Kommunen har pekat ut fyra områden som lämpliga för vindkraftsproduktion. Som underlag till de utpekade vindkraftsområdena ligger Marks kommuns Vindkraftsutredning från 2011. Eftersom samtliga fyra områden som kommunen har pekat ut ligger i anslutning till stora opåverkade områden och i sig själva är större sammanhängande naturområden näst intill utan bebyggelse anser Länsstyrelsen att det är viktigt att områdena inventeras på naturvärden. Det är även viktigt att hänsyn tas till landskapsbilden som i de föreslagna områdena riskerar att påverkas stort även av ett mindre antal verk.

VK3. Områdets gräns bör ses över då den södra delen går in i naturreservatet Björkesbacka. Då en del av värdena som är kopplade till reservatet består av orrspel bör även hela utredningsområdets lämplighet motiveras mot naturvärdena i området.

Kommunen har tagit fram flera rekommendationer som bidrar till en mer energieffektiv bebyggelseutveckling. Kommunen har t.ex. angett

att ny bebyggelse ska ske i anslutning till kollektivtrafik, en förtätning ska ske av befintlig bebyggelse, funktionsintegrering förespråkas likväl en utbyggnad av GC-vägar och fjärrvärmenätet. Länsstyrelsen anser dock att kapitlet *Energi och miljö för framtiden* med fördel kan utvecklas något i översiktsplanen. Kommunen kan med fördel utförligare beskriva hur solenergipotentialen ser ut i befintlig och ny bebyggelse, vilken möjlighet det finns att utnyttja överskottsenergi från befintlig eller kommande industri, eventuella flaskhalsar i el- och värmenät i förhållande till plan. Kommunen kan beskriva olika åtgärder så som; ta hänsyn till solförhållanden, undvik att placera byggnader i kallsänkor osv.

BMK:S KOMMENTAR

Det utredningsområde för vindkraft som kallas VK3 tas bort i enlighet med inkomna synpunkter. Det påverkar inte bara naturreservatet Björkesbacka utan också ett riksintresse för totalförsvaret. Se även kommentarer på synpunkter från Försvarmakten (sid 31), Öxabäcks bygdelag (sid 54), Bengtsson (sid 59), Herdersson (sid 61) och Rydh (sid 62).

Solenergi är en viktig förnybar energikälla och i och med teknisk utveckling kan den bli allt viktigare. Det befintliga avsnittet om solenergi (s 71 del 2) ses över. Se även kommentar på synpunkt från Öxabäcks bygdelag (sid 54).

KOMMUNIKATIONER (3 KAP 8§ MB)

Länsstyrelsen ser mycket positivt på kommunens strävan att stärka de viktigaste kommunikationsstråken.

Vi saknar dock en mer detaljerad redovisning av hur kommunen avser att bidra till de transportpolitiska målen. Trafikverket rekommenderar det nyligen framtagna underlaget "Transportsystemet i samhällsplaneringen". Publikationen ersätter Banverkets riktlinjer som planförslaget till hänvisar (s.33 del1).

Kommunen kan också med fördel göra en målavvägning mellan de mål som rör hälsa och säkerhet kontra de mål som rör tillgänglighet och hållbara transporter. En av de stora målkonflikterna vid planering av ny bebyggelse är önskemålet om en transportsnål samhällsplanering kontra kraven på hälsosamma boendemiljöer. Ett vanligt angreppssätt för att minska transportbehov är att bygga tätt och att förtäta i

redan bebyggda områden. Ofta sker sådan planering i områden som är belägna nära större transportleder där det finns tillgång till kollektivtrafik och service. Problemet kan då vara att sådana områden också utsätts för förhållandevis stora störningar och höga risknivåer.

Trafikverket framhåller i sitt yttrande, daterat 2014-09-03, att åtgärder som påkallas på det allmänna transportnätet som en konsekvens av kommunal planering, ska utredas, projekteras och finansieras av kommunen i samråd med Trafikverket som beslutar i frågorna. Detta bör framgå i översiktsplanen.

Trafikverket anger vidare i sitt yttrande att det är positivt att kommunen påpekar att väg 41 och Viskadalsbanan är riksintresse för kommunikation. Luftfartens riksintressen, Landvetter flygplats, är utpekade också. Trafikverket noterar att kommunen anser att "ett utpekande av väg 156 som riksintresse bör övervägas" (s.39 del 2). Trafikverket begär kompletteringar om grunder till kommunens val.

Länsstyrelsen och Trafikverket anser att det inte är realistisk att planförslaget inte innebär en ökning av biltrafiken (s.6 del1) samt att ökat resande i sin helhet kan fångas upp av en effektivare kollektivtrafik (s.59 del1). Detta särskilt när kommunen anser att en utbyggnad i landsbygden är viktigt.

FLYGTRAFIKEN

Swedavia AB, Göteborg Landvetter Airport anger att översiktsplanen innehåller föråldrad och inte aktuell information om flygplatsens bullerpåverkan och bör därför uppdateras för att ge en rättvisande bild. Swedavia noterar att antalet anställda vid flygplatsen, som är bosatta i Marks kommun med stor sannolikhet kommer att öka i framtiden när Götalandsbanan blivit klar, vilket ställer krav på en förbättrad kollektivtrafik mellan kommunen och Landvetter flygplats.

Swedavia noterar att översiktsplanen i vissa delar innehåller föråldrade referenser och begrepp när det gäller hinder och hinderytor. Enligt Trafikverket ska alla byggnadsverk över 20m hinderprövas.

Likaså refereras i planen till BCL-F-ytor. Dessa benämns numera för ICAO Annex 14-ytor. I praktiken innebär detta ingen skillnad mot tidigare innehåll men BCL finns inte längre som begrepp.

Remissen innehåller även utredningsområden för vindkraft och samtliga dessa berörs av olika hinderytor för flygtrafiken. Speciellt område VK4, som ligger närmast flygplatsen behöver studeras närmare innan en eventuell vindkraftsetablering.

Översiktsplanen redovisar inte heller den riksintresse precisering som Trafikverket gjorde 2011 beträffande influensområde för buller samt hinder.

I del 2- Tematiska frågor används i figur 1:4 en föråldrad bullerutredning, från 2001. Enligt Swedavias uppfattning bör Trafikverkets riksintresseprecisering från 2011 användas. Se Swedavias yttrande, daterat 2014-09-02.

BMK:S KOMMENTAR

För kommentarer till synpunkter från Swedavia och Trafikverket se avsnittet "Övriga statliga myndigheter" sid 32 och 33.

TOTALFÖRSVARET (3 KAP 9§ MB)

Höjderna för höga objekt bör specificeras i texten, för att underlätta framtida handläggning. Höga objekt är objekt högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse och objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse. Gällande höga objekt specificeras sammanhållen bebyggelse enligt LFV:s definition, de gulmarkerade tätorterna enligt Lantmäteriets översiktskarta, Röda kartan, 1:250 000.

Specifikt gällande områden föreslagna som lämpliga för vindkraft. En teknisk analys har genomförts på de områden som föreslås lämpliga för vindkraft på sidan 74 (110). En utbyggnad av vindkraft inom de områden som markeras med rött på bilderna (*se sid 19*) kan medföra risk för påtaglig skada på riksintresset för totalförsvarets militära del. Dessa områden bör därför utgå.

BMK:S KOMMENTAR

För kommentarer till synpunkter från Försvarmakten se avsnittet "Övriga statliga myndigheter" sid 31.

VATTENFÖRSÖRJNING (3 KAP 8§ MB)

I översiktsplanen anges att kommunen har en vatten- och avloppsförsörjningsplan och att kommunen avser att utveckla denna med bl.a. djupgående riskanalys för hela kommunen och

identifiering av alternativ till befintliga vattentäkter för ett långsiktigt behov. Länsstyrelsen välkomnar att en mer omfattande vattenförsörjningsplan tas fram vilket också är i enlighet med miljömålen Levande sjöar och vattendrag samt Grundvatten av god kvalitet. Länsstyrelsen anser också att arbetet bör prioriteras då det är lämpligt att en vattenförsörjningsplan utgör ett underlag till kommunens ÖP. De riktlinjer som tas fram i arbetet med vattenförsörjningsplanen lyfts lämpligen in i ÖPn och förankras i den. Riktlinjerna bör finnas med i det kartmaterial i kommunens översiktsplan som visar på mark- och vattenanvändning samt riktlinjer och rekommendationer. För att kunna skydda framtida dricksvatten är det nödvändigt att vattenfrågor behandlas vid beslut om kommunal samhällsplanering och beaktas i detaljplaner och fördjupade översiktsplaner.

Grundvattenförekomster och grundvattentäkter är på ett pedagogiskt sätt redovisade med karta.

I översiktsplanen bör mellankommunala frågor lyftas. Länsstyrelsen anser att kommunen bör redogöra för om problematik finns gällande grundvattenförekomster och/eller vattenskyddsområden som direkt eller indirekt berörs av andra kommuner. Ett exempel är Fåglaslätt och Ramslätt vattenskyddsområde.

Dagvattenfrågan har på många håll berörts i översiktsplanen och Länsstyrelsen anser att den övergripande bilden som presenteras är positiv. Länsstyrelsen välkomnar att en dagvattenstrategi utformas i enlighet med vad som anges i översiktsplanen.

På sida 32 anges att vattenförekomster med låg status inte får påverkas av åtgärder så att statusen försämras. Länsstyrelsen vill poängtera att ingen vattenförekomst får försämras till följd av vidtagna åtgärder, oavsett status.

BMK:S KOMMENTAR

Kommunen avser att ta fram en vattenförsörjningsplan som inkluderas i utställningsförslaget. Denna samordnas med fördel med den materialförsörjningsplan kommunen också avser att ta fram, se kommentar om materialförsörjningsplan på sid 24. Se även kommentarer på synpunkter från Lygnerns vattenråd (sid 38), miljönämnden (sid 42) och Öxabäcks bygdelag (sid 54).

Synpunkten om att lyfta vattenfrågor som inte bara berör Mark i avsnittet om mellankommunala frågor tillgodoses.

Formuleringen om att vattenförekomster med låg status inte får påverkas omarbetas så att det framgår att inga vattenförekomster får påverkas negativt oavsett status. Se kommentar under "Miljökvalitetsnormer" på sid 28, samt kommentar på synpunkt från Lygnerns vattenråd (sid 38).

AVFALLSHANTERING (3 KAP 8§ MB)

Kommunen har i ÖP och på karta på ett bra sätt redovisat nedlagda avfallsdeponier. Kommunen nämner dock inget om behov av muddertippningsplatser samt om de har en plan och pekat ut platser för massåtervinningsstationer, där överblivet material som jord, lera, sten och schaktmassor kan deponeras för återvinning. Kommunens avfallsplan har heller inte kopplats till ÖPn.

BMK:S KOMMENTAR

Frågan om muddertippningsplatser och massåtervinningsstationer ses över i det fortsatta arbetet.

TRAFIKFÖRSÖRJNING

Det är mycket positivt att kommunen har som utgångspunkt att ny bebyggelse ska anpassas till kollektivtrafik och inte tvärtom. Det är vidare positivt att kommunen planerar nya pendelparkeringar i noderna. Att kommunen ska utveckla kommunens gång- och cykelvägar är vidare positivt. Hur ambitionen kommer att förverkliga saknas dock i översiktsplanen, även på den strategiska nivån.

BMK:S KOMMENTAR

Synpunkterna noteras.

BOSTADSBEBYGGELSE

Marks kommun planerar för en befolkningsökning på 1 procent årligen fram till 2030. Det innebär att cirka 1500 nya bostäder behöver komma till under perioden fram till år 2030. Kommunen anger att fördelningen bör ligga på cirka 60 % lägenheter i flerbostadshus och 40 % villor. Länsstyrelsen anser att detta är en bra ambition som ligger väl i linje med Marks kommuns strategiska läge till Göteborgsregionen och Varberg.

Kommunens viljeinriktning är att bebyggelsen ska koncentreras till kommunens viktigaste kommunikationsspråk, för att kunna bidra till utvecklandet av en bättre kollektivtrafik och för att kunna hushålla med kommunens mark och vattenanvändning. Vid sidan av att nå en mer hållbar bebyggelsestruktur för transporter så bidrar planeringen av en mer sammanhållen bebyggelse också till att förbättra möjligheterna för Marks kommun att bibehålla och utveckla servicen för sina kommuninvånare, vilket bidrar till en hållbar utveckling både ekologiskt, socialt och ekonomiskt.

Kommunen har vid sidan av en koncentration av bebyggelsen och en förtätning en strategi för att möjliggöra en levande landsbygd. Detta gör kommunen dels genom att tillåta en viss begränsad bebyggelseutveckling i de s.k. noderna samt i LIS-områden. Länsstyrelsen är dock kritisk till några av de utpekade LIS-områdena och vill se en utförligare utredning om varför just dessa områden är lämpliga LIS-områden. I kapitlet *Ett hållbart Mark* beskriver kommunen på ett bra sätt hur de avser att ta tillvara på kommunens lokala skillnader, där bygderna ska utvecklas efter de unika förutsättningarna, t.ex. kulturarv, naturvärden och låga bullernivåer. Länsstyrelsen anser att det är en bra linje.

BMK:S KOMMENTAR

Den centrala frågan om hur strategierna om förtätning och en levande landsbygd förhåller sig till varandra och hur de kan förenas kan med fördel tydliggöras i planförslaget. Se även kommentarer på synpunkter från Trafikverket (sid 33), Naturskyddsföreningen (sid 47), Öxabäcks bygdelag (sid 53), Ålekullas byalag (sid 55), Skephults byalag (sid 55) och Berghems hembygdsförening (sid 58).

LIS-utredningen kommer att skickas ut på ett formellt samråd, se tidigare kommentar på under Naturvård och friluftsliv på sid 11. Se även kommentarer på synpunkter från Trafikverket (sid 34), miljönämnden (sid 42), plan- och byggnadsnämnden (sid 42), Naturskyddsföreningen (sid 47), Öxabäcks bygdelag (sid 54) Arbeus (sid 59) samt Åhs och Meissner (sid 62).

VERKSAMHETSOMRÅDEN FÖR NÄRINGSLIVET

Vid utpekandet av nya utredningsområden för verksamheter fokuserar kommunen längs väg 41 med områdena i Kinna, Horred och öster om Fritsla, samt längs väg 156 i Hyssna och Hajom.

Detta är en hållbart strategiskt planering. Där emot finns det nya utredningsområden för verksamheter i länkade orter som Torestorp, Öxabäck och Fotskäl. Kommunen bör koncentrera alla nya utredningsområden för verksamheter längs huvudstråken. Det är önskvärt att det inte skapas nya utredningsområden ut i landsbygden om den inte uppenbart stöder det befintliga näringslivet som finns på landsbygden.

Länsstyrelsens anser vidare inte att de planerade verksamhetsområdena i anslutning till naturreservatet Assbergs raviner är lämpliga. En utvidgning av verksamheterna i detta område skulle innebära att de redan trängda arterna som finns i reservatet ytterligare hindras från att sprida sig till nya livsmiljöer. Se även kommentar om spridningskorridorer.

Områdena i anslutning till Assbergs raviner bedöms inte heller vara lämpade med tanke på den stora skred-/rasrisk som finns i området. Med stor sannolikhet skulle utvidgning av verksamhet i detta område innebära att stabiliseringsåtgärder blir aktuella vilket det skulle bli svårt att få tillstånd/dispenser för.

BMK:S KOMMENTAR

Områden för verksamheter är hämtade från gällande FÖP:ar. Dessa avvägs ytterligare i det fortsatta planarbetet med hänsyn till inkomna synpunkter. Se även kommentar på synpunkt från Trafikverket (sid 34).

MELLANKOMMUNAL SAMORDNING

De mellankommunala aspekterna och frågorna har beskrivits och behandlats på ett bra sätt i samrådshandlingen. Länsstyrelsen anser dock att kommunen bör redogöra för om problematik finns gällande grundvattenförekomster och/eller vattenskyddsområden som direkt eller indirekt berörs av andra kommuner.

BMK:S KOMMENTAR

Synpunkterna tillgodoses. Se kommentar under "Vattenförsörjning" på sid 26.

MILJÖKVALITETSNORMER

I översiktsplanen har miljökvalitetsnormer (MKN) för kommunens vattenförekomster inarbetats på ett bra sätt gällande befintlig statusklassning. Länsstyrelsen saknar dock en mer omfattande redogörelse för vilka konsekvenser

planerad bebyggelse kan komma att få för vattenförekomsterna. Konsekvenserna av en ökad belastning av hårdgjorda ytor samt VA-frågor kopplat till utveckling av områden bör utredas ytterligare med särskilt fokus på de områden där MKN idag inte uppnås samt hyser höga naturvärden, t.ex. längs Surtan, Häggån och Storån. Kommunen behöver i sitt planarbete visa vilken hänsyn som tas till de avrinningsområden och vatten som är särskilt känsliga avseende på olika typer av påverkan och överväga vilken påverkan olika markbearbetningar har på vattenmiljön. Redogörelsen kan med fördel innehålla en karta där problematiken förtydligas.

Vattenmyndigheten har fastställt åtgärdsprogram för Västerhavets vattendistrikt vilket omnämns i översiktsplanen. Kommunen har på ett bra sätt beskrivit sin roll i åtgärdsarbetet och Länsstyrelsen efterfrågar i övrigt att översiktsplanen omfattar en redogörelse för huruvida planen samordnas och samverkar med arbetet med lokala åtgärdsprogram för vatten.

Länsstyrelsen vill informera om att Vattenmyndigheten i Västerhavets vattendistrikt arbetar med att ta fram ett nytt åtgärdsprogram, nya MKN samt ny förvaltningsplan. Under hösten kommer förslag att skickas ut för samråd och beslut förväntas tas i slutet på år 2015. Nya preliminära statusklassningar finns angivna som arbetsmaterial på Vattenmyndighetens hemsida och går att använda som indikation för vilken status vattenförekomsterna kommer att fastställas till.

BMK:S KOMMENTAR

Konsekvenserna av planerad bebyggelse för vattenförekomster förtydligas i planens miljökonsekvensbeskrivning. Se kommentar under "Vattenförsörjning på sid 26. Se även kommentar på synpunkt från Lygnerns vattenråd (sid 38). I omarbetningen föreslås konsekvenser av ökad belastning av hårdgjorda ytor, VA-frågor kopplat till bebyggelseutveckling, samt vilken hänsyn som tas till särskilt känsliga avrinningsområden och vatten, ses över enligt synpunkterna.

Samordning mellan åtgärdsprogrammet för Västerhavets vattendistrikt och kommunens lokala åtgärdsprogram ses över.

MILJÖ- OCH RISKFAKTORER/HÄLSA OCH SÄKERHET

Översiktsplanen beskriver på ett bra sätt de riskfaktorer som behöver beaktas i kommunen. En förutsättning för att Länsstyrelsen inte ska pröva kommande detaljplaner är att kommunen tar hänsyn till översvämningrisker och tillgodoser behovet av bl.a. detaljerade översvämningsskarteringar i detaljplaneprocessen. Likaså att kommunen tar tillräcklig riskhänsyn kring rekommenderade transportleder för farligt gods utifrån de förhållanden som råder i planområdet.

FARLIGT GODS

Transportleder för farligt gods har redovisats i översiktsplanen i ord och på karta. Kartan (Figur 2:9 Tekniska olycksrisker i Mark) kan med fördel kompletteras med en avståndsmarkering på 150 meter från transportleden för att visa lämpligt riskbedömningsavstånd. Kartan kan gärna förses med vägnummer. Länsstyrelsen brukar rekommendera att riskpolicyn "Riskhantering i detaljplaneprocessen" tillämpas i den kommunala planeringen eftersom Länsstyrelsen tillämpar denna policy i sin granskning av detaljplaner. Bra att det finns hänvisning till policyn och att den ska beaktas. Bra att även risker från drivmedelstationer har tagits upp då de är en riskkälla som kan få konsekvenser på omgivningen och även alstra transporter av farligt gods. Vid beskrivning av Viskadalsbanan kan det gärna framgå att bebyggelse normalt inte bör tillkomma inom 30 meter från spårmit.

ÖVERSVÄMNINGSRISKER/RAS/SKRED

Handboken "Stigande Vatten" togs fram 2011 som ett regionalt planeringsunderlag och vägledning för kommunerna i arbetet med att behandla översvämningsspörsmålen i den fysiska planeringen. Det är bra att kommunen anser att de bör följa rekommendationerna i handboken. Planering av bebyggelse inom ett område som ligger inom en översvämningsszon kan kräva bättre och mer detaljerade beräkningar.

Länsstyrelsen har noterat att kommunens avvägningar bl.a. innebär att planering av bebyggelse i eller i närheten av riskområden i första hand ska undvikas, i andra hand ske med åtgärder mot riskerna. Kommunen har också angett att en mer detaljerad skartering kan krävas för vissa områden. Bra att översiktsplanen även

tar upp vikten av att tänka på dagvatten när det gäller översvämningrisker.

Utbyggnad på områden som kräver stabilitet-, erosion- eller översvämningsskydd som kan riskera att påverka naturvärdena i kommunen ska undvikas.

GEOTEKNIK

SGI konstaterar att översiktsplanen anger en hög grad av medvetande kring erosions-, ras- och skredfrågor såväl för befintliga som framtida förhållanden. Kommunen integrerar på ett föredömligt sätt hänsyn till utsatta områden i planeringen, samt anger riktlinjer för fortsatt planering. Dessutom uppges i Översiktsplanen (ÖP) att kommunen själva initierat översiktliga riskutredningar år 2001 respektive 2007, samt upprättat en prioriteringsplan, vilket SGI ser positivt på. Denna prioriteringsplan har dock inte ingått i underlaget.

Inför den fortsatta planeringen vill vi lyfta fram några ytterligare punkter som kan vara ett stöd: Omfattningen av 2001 respektive 2007 års riskutredningar framgår inte i underlaget. Vi saknar också en tydlig värdering av de geotekniska riskerna för: Falkegården, Fritsla, Hyssna och Sätla.

Inom Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskaps (MSB) regi har en översiktlig stabilitetskartering för finkorniga jordar utförs i kommunen år 2000 (då myndigheten hette Räddningsverket). Denna omfattar endast befintlig bebyggelse och således inte planerade områden.

SGI har inget allmänt geotekniskt planeringsunderlag för Marks kommun. Inom ramen för vårt samordningsansvar för stranderosion har vi dock översiktligt inventerat var det finns förutsättningar för erosion längs Sveriges kuststräcka och en del vattendrag, bland annat Viskan. Inventeringsresultaten redovisas på vår hemsida www.svvedgeo.se under fliken Stöd till myndigheter/Stranderosion. Noteras bör att det för Viskan även finns en översiktlig översvämningsskartering från MSB, www.msb.se.

SGI vill påminna om att de utredningar som MSB/Räddningsverket lät utföra endast omfattar områden med befintlig bebyggelse och således inte behandlar framtida planområden. Med hänvisning till ovanstående ser SGI inget hinder för fortsatt planläggning. Se SGI:s yttrande, daterat 2014-09-04.

ELEKTROMAGNETISKA FÄLT

Svenska kraftnät vill påminna om att byggnationer i närheten av stationer och ledningsstråk kan medföra svårigheter vid eventuella framtida förändringar i stamnätet.

Svenska kraftnät önskar att Marks kommun tar motsvarande hänsyn vid planering av ny bebyggelse invid befintliga stamnätsledningar som Svenska kraftnät gör vid byggnation av nya ledningar. För att säkerställa att Svenska kraftnäts magnetfältspolicy uppfylls ska ny bebyggelse där människor vistas varaktigt placeras minst 130 meter från en 400 kV-ledning. Detta avstånd är baserade på maximerat årsmedelströmvärde och är att anse som en rekommendation till beslutande myndighet. Vi vill förtydliga att de avstånd vi angett på 130 meter gäller då det är en ledning. För avstånd utifrån en lednings faktiska årsmedelströmvärde krävs en magnetfältberäkning. Svenska kraftnät utför beräkningar för sina egna ledningar utifrån magnetfältspolicyn, det vill säga 0,4 mikrotlesla.

Ur ett elsäkerhetsperspektiv regleras avståndet mellan kraftledningar och olika verksamheter i Elsäkerhetsverkets föreskrifter ELSÄK-FS 2008:1 med ändring ELSÄK-FS 2010:1.

Invid en kraftledning sker en elektrostatisk uppladdning av föremål och personer som uppehåller sig i luftledningens närhet. Därför rekommenderar Svenska kraftnät att alla metalliska byggnadsdelar som är exponerade för kraftledningens elektromagnetiska fält ska skyddsjordas inom ett område av 20 meter från kraftledningens närmaste spänningssatta del. Svenska kraftnät ser gärna att våra ledningar synliggörs i er översiktplan och kan på er begäran skicka er en karta.

Så länge rekommendationer beaktas och planering och projektering sker i samarbete med Svenska kraftnät, har Svenska Kraftnät inga invändningar mot aktuell översiktplan. För ytterligare information rörande Svenska kraftnäts framtida planer för stamnätet för el hänvisar vi till Perspektivplan 2025. Detta dokument finns publicerat på hemsidan:

www.svk.se/Global/02_Press_Info/Pdf/20130429-Perspektivplan2025.pdf

NÄRHETEN TILL KÄRNKRAFTSANLÄGGNING

Det finns idag en inre beredskapszon (12-15 km runt Ringhals) som sträcker sig in i Marks

kommun men inte når riktigt ända fram till Horred. Inom zonen finns planer för inom- och utomhusvarning, utrymning och utdelning av jodtabletter. Vattenfall bjöd i mars 2014 in till samråd om ersättningsreaktorer på Väröhalvön i Varberg. I samrådsyttrandet angav Länsstyrelsen att det var oklart om en lokalisering nordost om Ringhals skulle medföra att beredskapszonerna utvidgas och vilka begränsningar detta skulle kunna medföra för möjligheten att utveckla dessa områden. Se Länsstyrelsens samrådsyttrande, dnr 9941-2014. Vattenfall har inte inkommit med något samrådsyttrande till Länsstyrelsen för Marks kommuns ÖP, men vi ska ta upp frågan igen med Vattenfall inför översiktsplanens utställningsskede.

BULLER

Länsstyrelsen anser att avsteg från Boverkets bullervärden kan förekomma i vissa orter i kommunen t.ex. Fritsla, Kinna och Horred som är stationsnära samhällen. Planbestämmelse på att tyst sida och tyst uteplats kan ordnas kommer dock alltid att krävas.

BMK:S KOMMENTAR

På kartan med tekniska olycksrisker läggs en avståndsmarkering på 150 m längs transportlederna för farligt gods till.

Synpunkten om tillägg att bebyggelse normalt inte bör tillkomma inom 30 meter från Viskadalsbanans spårmitt tillgodoses.

Synpunkten om avsteg från bullerregler uppmärksammas och kommunen kommer att peka ut orter där avsteg kan bli aktuella. Se även kommentar på synpunkt från Trafikverket på sid 33.

För kommentarer till synpunkter från SGI och Svenska Kraftnät se avsnittet "Övriga statliga myndigheter" sid 31.

Övriga synpunkter noteras.

MILJÖKVALITETSMÅLEN

Länsstyrelsen ser mycket positivt på den övergripande sammanfattande konsekvensbeskrivning som görs i förhållande till de miljömål som är aktuella för Marks kommun. Länsstyrelsen saknar dock en konsekvensbedömning för miljömålen *Myllrande våtmarker* och *Levande skogar*.

Flera av utredningsområdena för verksamheter och bebyggelse att skogsmarks tas i anspråk

samt våtmarksområden riskerar att påverkas negativt genom ökad näringsbelastning från ökad andel bebyggd mark.

Länsstyrelsen anser att kommunens analys av översiktsplanens konsekvenser för miljömålet *Begränsad klimatpåverkan* är felaktig. Det är inte realistiskt att "ökat resande i sin helhet kunde fångas upp av en effektivare kollektivtrafik", särskilt när kommunen anser att utbygget i landsbygden är viktigt.

Det är också osannolikt att samtliga personer väljer att åka kollektivt, särskilt där det sker lång ifrån huvudstråken. Miljö-, ekonomiska och sociala konsekvenser i kapitel del 1 bör uppdateras för att spegla realistiska konsekvenser av planförslaget och utspridningsstrategi.

BMK:S KOMMENTAR

Planens konsekvenser för miljömålen Myllrande våtmarker och Levande skogar läggs till i enlighet med inkomna synpunkter. Se även kommentar på synpunkt från Skogsstyrelsen (sid 31).

Synpunkten om omarbetning av konsekvenserna för miljömålet Begränsad klimatpåverkan tillgodoses.

DET SOCIALA PERSPEKTIVET

Länsstyrelsen ser positivt på kommunens intentioner att de sociala aspekterna ska tas in i planeringens tidiga skeden, genom aktiv samverkan med andra förvaltningar, utvecklad dialog med olika invånargrupper etc. samt att sociala konsekvensbeskrivningar ska övervägas vid detaljplanering.

BMK:S KOMMENTAR

Synpunkterna noteras.

5. ÖVRIGA STATLIGA ORGAN

Försvarsmakten

Höjderna för höga objekt bör specificeras i texten, för att underlätta framtida handläggning. Höga objekt är objekt högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse och objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse. Gällande höga objekt specificeras sammanhållen bebyggelse enligt LFV:s definition, de gulmarkerade tätorterna enligt Lantmäteriets översiktskarta, Röda kartan 1:250000.

En teknisk analys har genomförts på de områden som föreslås lämpliga för vindkraft på sidan 74 (110).

En utbyggnad av vindkraft inom de områden som markeras med rött på bilderna nedan kan medföra risk för påtaglig skada på riksintresset för totalförsvarets militära del. Dessa områden bör därför utgå ut översiktsplanen.

BMK:S KOMMENTAR

Med bakgrund av inkomna synpunkter tas utredningsområdet för vindkraft VK3 bort. Se även kommentarer på synpunkter från länsstyrelsen (sid 24), Öxabäcks bygdela (sid 54), Bengtsson (sid 59), Herdersson (sid 61) och Rydh (sid 62). Gränserna för VK4 omarbetas så att totalförsvarets riksintresse inte påverkas.

Höjderna för höga objekt tydliggörs i planförslaget i enlighet med Försvarsmaktens synpunkt.

SGI (Sveriges geologiska institut)

SGI konstaterar att översiktsplanen anger en hög grad av medvetande kring erosions-, ras-

och skredfrågor såväl för befintliga som framtida förhållanden. Man integrerar på ett fördömligt sätt hänsyn till utsatta områden i planeringen, samt anger riktlinjer för fortsatt planering. Dessutom uppges i Översiktsplanen (ÖP) att kommunen själva initierat översiktliga riskutredningar år 2001 respektive 2007, samt upprättat en prioriteringsplan, vilket SGI ser positivt på. Omfattningen av 2001 respektive 2007 års riskutredningar framgår inte i underlaget. Vi saknar också en tydlig värdering av de geotekniska riskerna för: Falkegården, Fritsla, Hyssna och Sätilla.

BMK:S KOMMENTAR

Planen kompletteras med de riskutredningar som genomfördes 2001 och 2007 enligt SGI:s synpunkt.

Skogsstyrelsen

Förtydliga eventuella konsekvenser för miljömålet *Levande skogar*.

Förtydliga hur exploatering av vidare planarbete av nya områden beaktar skötsel av- och rekreationsbesök i skogen. Vidare bör infrastrukturens planering beakta skötsel och tillgång till skogen.

BMK:S KOMMENTAR

Konsekvenser för miljömålet *Levande skogar* läggs till. Se även kommentar på synpunkt från länsstyrelsen (sid 30).

Svenska kraftnät

Svenska kraftnät önskar att Marks kommun tar motsvarande hänsyn vid planering av ny bebyggelse invid befintliga stamnätledningar som Svenska kraftnät gör vid byggnation av nya ledningar. För att säkerställa att Svenska kraftnäts magnetfältspolicy uppfylls ska ny bebyggelse där människor vistas varaktigt placeras minst 130 meter från en 400 kV-ledning.

Invid en kraftledning sker en elektrostatisk uppladdning av föremål och personer som

uppehåller sig i luftledningens närhet. Därför rekommenderar Svenska kraftnät att alla metalliska byggnadsdelar som är exponerade för kraftledningens elektromagnetiska fält ska skyddsjordas inom ett område av 20 meter från kraftledningens närmaste spänningssatta del.

Svenska kraftnät ser gärna att våra ledningar synliggörs i er översiktplan och kan på er begäran skicka er en karta.

BMK:S KOMMENTAR

I planen förtydligas att Svenska kraftnäts magnetfältspolicy gäller och att bebyggelse inte får tillkomma inom 130 meter från en 400 kV-ledning.

Svenska kraftnäts ledningar är synliggjorda på Karta 1 och på sid 88 i del 2, men redovisningen ses över i den kommande omarbetningen.

Övriga synpunkter noteras.

Swedavia

Sammanfattningsvis är vår uppfattning att översiktplanen är en bra beskrivning av rådande förutsättningar och kommunens ambitioner. Planen innehåller dock inaktuell information om flygplatsens bullerpåverkan och bör därför uppdateras för att ge en rättvisande bild.

Planen innehåller i vissa delar föråldrade referenser och begrepp när det gäller hinder och hinderytor. Enligt Trafikverket ska alla byggnadsverk över 20 m hinderprövas. Samma sak gäller för referens till BCL-F-ytor. Dessa benämns numera som ICAO Annex 14-ytor.

Planförslagets vindkraftsområden berörs av olika hinderytor för flygtrafiken. Framst VK4 behövs studeras närmare inför eventuell vindkraftsetablering.

Översiktplanen redovisar inte heller den riksintresseprecisering som Trafikverket gjorde 2011 beträffande influensområde för buller och hinder. I del 2 används i figur 1:4 en föråldrad bullerutredning från 2001. Trafikverkets riksintresseprecisering från 2011 bör användas.

BMK:S KOMMENTAR

Planen omarbetas i enlighet med Swedavias synpunkter. Aktuell information om buller- och hinderpåverkan läggs till och begreppet BCL-F-ytor byts ut mot ICAO Annex 14-ytor.

Utredningsområdet för vindkraft VK4 utreds närmare i kommande fördjupning av översiktplanen för Mark Nordväst.

Trafikverket

Det är positivt att kommunen påpekar att väg 41 och Viskadalsbanan är riksintresse för kommunikation. Luftfartsverkets riksintresse, Landvetter flygplats är också utpekad. Trafikverket noterar att kommunen anser att "ett utpekande av väg 156 som riksintresse bör övervägas". Trafikverket begär kompletteringar om grunder till kommunens val.

Trafikverket välkomnar kommunens stråktänk som bas till framtidens utveckling så att ny mark för verksamheter planläggs främst i anslutning till huvudstråken i kommunen. Med denna lokalisering kan kommunen bidra till ett transportsnålt samhälle. Dessvärre är strategin försvagad med kommunens påpekande att ny bebyggelse på landsbygden spelar en viktig roll för kommunen. En utbyggnad av bostäder i områden utan tillräcklig kollektivtrafik ökar biltrafiken och motverkar tillkomsten av kollektivtrafik och stråktänk. Kommunen bör förstärka strategin att "bygga inåt och förtäta bebyggelsen".

Trafikverket uppskattar redovisningen av trafikpolitiska mål, men det saknas detaljer om hur kommunen kommer att bidra till uppfyllandet av målen genom den översiktliga planeringen i Marks kommun.

Det är inte realistiskt att "planförslaget innebär ingen ökning av biltrafik" samt att ökat "resande i sin helhet kan fångas upp av en effektivare kollektivtrafik", särskilt när kommunen anser att utbyggnad på landsbygden är viktigt. Detta är i skarp kontrast mot det regionala trafikförsörjningsprogrammet.

Planförslaget skulle gynnas om det kompletterades med en karta som visar trafikflöden inom kommunen.

Trafikverket ser gärna att kommunens målavvägning mellan de mål som rör hälsa och säkerhet kontra de mål som rör tillgänglighet och hållbara transporter tydliggörs i översiktplanen.

Vid förtätning anser kommunen att avsteg från bullerriktvärden kan vara tillämpligt. Trafik-

verket håller inte med. Kinna tätort eller någon annan tätort uppnår inte Trafikverkets tolkning av Boverkets allmänna råd. Enligt Trafikverkets uppskattning är Kinna inte klassificerat som "centrala delar av städer eller större tätort" eftersom det inte uppnår FN:s definition, vilket är ett tätbebyggt område med minst 20 000 invånare.

Det är viktigt att beakta vibrationer järnvägs- trafik. Riktvärdet för vibrationer i bostad är 0,4 mm/s vägd RMS.

Trafikverket uppmanar kommunen att inkludera Länsstyrelsens riskhanteringsprocess vid detaljplaneläggning inom 150 m från farligt godsleder.

Det är positivt att kommunen planerar nya pendelparkeringar i noderna. Trafikverket är intresserad av utpekandet av platser och hur pendelparkeringen byggs ut.

Utpekandet av utredningsområden för verksamheter fokuseras längs väg 41 och väg 156. Trafikverket anser att detta är en hållbar strategisk planering. Däremot finns nya utredningsområden för verksamheter i länkade orter som Torestorp, Öxabäck och Fotskäl. Kommunen bör fokusera alla nya utredningsområden för verksamheter längs huvudstråken.

Trafikverket skulle hellre se att kommunen planerar förre LIS-områden och att dessa blir större och planeras intill befintlig bebyggelse. Trafikverket menar att LIS-områden bör pekas ut intill kollektivtrafikstråk. Trafikverket kan inte ta ställning till tillgänglighet för 9 av de utpekade LIS-områdena pga brist på information och kartmaterial. Detta bör kompletteras.

Trafikverket kan inte i detta tidiga skede se om anslutningar till allmänna vägar som finns i närheten av föreslagna LIS-områden behöver åtgärdas. Det är viktigt att kommunen i tidigt skede samråder med Trafikverket för att få åtgärder godkända. Åtgärder som gäller det allmänna transportnätet som konsekvens av kommunal planering ska utredas, projekteras och finansieras av kommunen i samråd med Trafikverket.

Trafikverkets erfarenhet är att omvandling av fritidshusområden till permanentboende ofta ställer krav på upprustning av vägnätet. Trafikverket har inga möjligheter att finansiera åtgärder som påkallas av kommunala utbyggnadsplaner.

Tillsammans med konsekvenser för vård och utbildning bör kommunen beakta skolskjuts, kollektivtrafikförbindelser och trafiksäkerhet vid väganslutningens utformning.

Trafikverket önskar ett tydligare ställningstagande till hur utveckling bör ske på landsbygden. Genom att samla bebyggelse kring befintliga mindre orter kan den befintliga orten stärkas och transportbehovet kan minskas. En gles bebyggelse skapar ökat transportbehov och ökat behov av offentlig service, vilket kan bli kostsamt.

Det är inte realistiskt att "ett ökat resande i sin helhet kunde fångas upp av en effektivare kollektivtrafik" särskilt när kommunen anser att utbygget på landsbygden är viktigt. Kap 5 i del 1 bör uppdateras för att spegla realistiska konsekvenser av planförslaget.

Kommunen bör se till att stråktänket inte försämras med spridningsstrategi. Konsekvensen av att tillåta bebyggelse överallt på landsbygden och LIS-områden är att stråktänket blir diffust. Detta försvagar målet om en transportsnål samhällsplanering.

BMK:S KOMMENTAR

Översiktsplanen omarbetas med förtydligande om hur strategierna om förtätning och en levande landsbygd förhåller sig till varandra och hur de kan förenas. Se även kommentarer på synpunkter från länsstyrelsen (sid 27), Naturskyddsföreningen (sid 47), Öxabäcks bygdslag (sid 53), Ålekullas byalag (sid 55), Skephults byalag (sid 55) och Berghems hembygdsförening (sid 58).

Synpunkterna om ytterligare redovisning av hur kommunen avser att uppnå de transportpolitiska målen samt relationen mellan de mål som rör hälsa och de som rör tillgänglighet och hållbara transporter tillgodoses.

Målsättningen har i planförslaget varit att hela resandeökningen skulle göra det, men efter synpunkter som kommit in bör den skruvas ner något, t.ex. till 75-80 %. Detta ses över i den fortsatta omarbetningen.

Kommunen avser att peka ut orter där avsteg från buller kan förekomma, se kommentar på synpunkt från länsstyrelsen på s. 30.

På s. 43 i del 1 beskrivs anledningen till att väg 156 mellan Skene och väg 40 föreslås som riksintresse för kommunikation.

I de kommande fördjupningarna av översiktsplanen utreds ytterligare behov pendelparkeringar närmare.

Verksamhetsområdena i översiktsplanen utreds närmare i samband med att nya fördjupningar av översiktsplanen tas fram. Se även kommentar på synpunkt från länsstyrelsen (sid 27).

LIS-utredningen kommer att skickas på formellt samråd, för att därefter inarbetas i utställningsförslaget. Se även kommentarer på synpunkter från länsstyrelsen (sid 23), miljönämnden (sid 42), plan- och byggnadsnämnden (sid 42), Naturskyddsföreningen (sid 47), Öxabäcks bygdelag (sid 54), Arbeus (sid 59) samt Åhs och Meissner (sid 62).

Övriga synpunkter noteras.

6. REGIONALA ORGAN

Västra Götalandsregionen

Inriktningen i den fördjupade översiktsplanen stödjer i huvudsak ett hållbart resande. Flertalet exploateringsområden, både för bostäder och verksamheter, ligger längs med, i anslutning till, eller med pendlingsmöjlighet till något av de utpekande kollektivtrafikstråken. De utpekande stråken anses särskilt viktiga för att förbättra pendlingsmöjligheten till och från Marks kommun, och det är framför allt dem som kommande kollektivtrafiksatsningar önskas/förespråkas för. Det är föredömligt att kommunen tänker sig den största bebyggelseutvecklingen längs med kollektivtrafikstråken. I trafikförsörjningsprogrammet för Västra Götaland är stråken mellan Varberg och Borås samt mellan Kinna och Göteborg prioriterade. I förslaget till översiktsplan är även stråket från Kinna mot Svenljunga markerat som kollektivtrafikstråk. Detta är inget utpekade stråk i trafikförsörjningsprogrammet och en utveckling av kollektivtrafiken är därmed inte prioriterad.

I de nordvästra delarna av kommunen, längs med väg 156, planeras det för stora bostadsområden, vilket medför att delar av områdena har nära koppling till kollektivtrafikstråket på väg 156 medan de innersta delarna kan ha flera kilometer ut till väg 156.

Det är positivt och nödvändigt för en utveckling av stråken att kommunen har höga ambitioner för kollektivtrafiken genom att bygga kollektivtrafiknära och att satsa på åtgärder för att öka tillgängligheten till kollektivtrafiknoder genom gång- och cykelvägar, pendelparkeringar mm.

Den befolkningsökning som kommunen har som mål bidrar till att bibehålla en god kollektivtrafikstandard, inte till en utökning. En restid på under 60 minuter med kollektivtrafik mellan Kinna och Göteborg är svår att nå och kräver i princip direktbussar mellan Kinna och Göteborg. Västtrafik bedömer i nuläget att befolkningsunderlaget i Kinna är för litet för det.

BMK:S KOMMENTAR

De stora bostadsområden som föreslås längs väg 156 är hämtade från gällande fördjupning för

nordvästra delen av Mark (Mark NV – komplettering från ÖP90 för Mark (1998-0981)). Dessa bedöms som olämpliga i avsnittet "Avvägningar" på sid 27 i del 1, och finns därmed inte med i Karta 1. I den fortsatta omarbetningen görs denna avvägning tydligare.

Kommunen noterar synpunkten att befolkningsunderlaget i kommunen inte kan bidra till en utökning av kollektivtrafik. ÖP-strategin bygger dock på en ökad befolkningstillväxt. I en tid med satsningar på kollektivtrafik och minskat bilberoende bör rimligen en kraftig befolkningsökning i goda kollektivtrafiklägen i högsta grad kunna bidra till högre kollektivtrafikstandard.

Övriga synpunkter noteras.

SÄRF (Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund)

Räddningstjänsten ser mycket positivt på redovisningen av miljö- och riskfaktorerna. Man belyser vikten av att ta hänsyn till klimatförändringarna vilket är viktigt eftersom det är samhällsekonomiskt fördelaktigt men det är även mycket viktigt för att skydda medborgaren och samhällsviktiga verksamheter.

I samhällsplaneringen behöver man verka för att skapa ett "långsiktigt hållbart och robust samhälle" (som kan stå emot och hantera påfrestningar, samt snabbt återgå till ordinarie läge). Det kan även handla om "robust infrastruktur". Med det menas att både underhålla befintlig infrastruktur, men där det behövs även satsa på nytt (snarare byta ut på lång sikt än reparera) t.ex. ledningsnät. Allt ovan nämnt medför, enligt räddningstjänsten, att det kan finnas ett behov för kommunen att genomföra en övergripande omvärldsanalys där fokusområden med ett förebyggande perspektiv får en framträdande roll. 3 fokusområden som vi vill lyfta fram:

- **Äldres boendeform.** Idag bor äldre hemma i större utsträckning än tidigare. Dessutom lever de längre än någonsin. Olyckor som sker i hemmen kostar samhället mer än någon annan olycksform och äldre drabbas i

mycket högre utsträckning av skador och dödsfall i hemmet än någon annan samhällsgrupp. Sammantaget menar Räddningstjänsten att man behöver se över vilka konsekvenser detta kan få för en översiktsplan.

- Sociala förändringar. Befolkningsutveckling, socioekonomiska orsaker, etnicitet och åldersstrukturer, alkohol- och drogvanor, segregation mellan grupper av människor och generationer är faktorer som på olika sätt påverkar olycksutvecklingen. En diskussion kring påverkan från ovanstående faktorer bör föras och hur detta kan förebyggas i större utsträckning än idag.
- Kulturhistoriska värden och levande landsbygd. Marks kommun finns en rad miljöer som är kulturhistoriskt värdefulla. Dit hör till exempel kvarnar och kulturbyggnader liksom gamla industri- och odlingsmiljöer. Dessa ska Räddningstjänsten, enligt det kommunala handlingsprogrammet, i samarbete med bland annat Mark inventera och beakta både i förebyggande avseende och i händelse av räddningsinsatser.

Kommunen behöver se över möjligheterna att ta fram övergripande riktlinjer för riskhantering i samhällsplanering, väg- och järnvägsplanering samt miljöbalksärenden.

För att kommunen ska kunna granska resultat från en riskanalys behöver man ta fram övergripande riktlinjer för vilket innehåll en riskanalys bör ha, för ärenden rörande samhällsplanering, väg- och järnvägbyggnationer samt miljöbalken.

Det krävs en diskussion och ställningstagande till om kommunen ska ställa upp acceptanskriterier för riskhantering i den fysiska planeringen.

Det finns ett behov av att diskutera hur nära man ska/kan/får bygga vid transportleder som inte är utpekade som farligt godsleder.

Det behöver pekas ut tänkbara uppställningsplatser för farligt gods transporter samt tydliggöra vägval (omledningsvägar) vid transporter av farligt gods.

Räddningstjänsten anser att det är viktigt att det finns en nära koppling mellan kommunens samhällsplanering och beredskapsplanering, samt en medvetenhet om frågorna.

Man bör se över hur länge de tidigare genomförda karteringar/undersökningarna och dess

resultat är giltiga över tid. Man behöver kontrollera om nya gränsvärden tagits fram av myndigheter.

Enligt Räddningstjänsten saknas det idag en samlad, strukturerad och planerad hantering av översvämningrisker inklusive ras- och skredrisker. En kommande plan bör beskriva möjligheter och utmaningar att integrera översvämningshantering i den fysiska planeringen. Räddningstjänsten anser även att framtiden för väg 41 bör belysas mot bakgrund av ovanstående problematik. I tillägg bör extrema väderhändelser belysas och diskuteras hur man strategiskt ska bemöta de i framtiden.

Det kan finnas stora vinster med att planera för, innan en större skogsbrand inträffar, om det i vissa mark- och skogsområden ska få "brinna ut" under kontrollerade former och utan större ingrepp från räddningstjänsten.

En övergripande planering av områden för glesbebyggelse samt industriområde och tillgång till släckvatten bör tas fram. Här finns chans att diskutera fram ett övergripande sätt att hantera brandvattenförsörjning så problemet kan lösas på sikt.

Det är viktigt att en aktuell och uppdaterad riskbild för Marks kommun tas fram. GIS-kartan kan användas som ett effektivt analysverktyg för att hantera komplex information i realtid. Till lagerkartan kan en nationell höjdmödel från Lantmäteriet knytas. Det går att förändra ingångsdata utan att behöva rita om kartor. I GIS-kartan kan man även plotta in riskobjekt i den fysiska planeringen samt skyddsobjekt utifrån den kommunala riskanalysen.

BMK:S KOMMENTAR

Fysiska och tekniska risker har samhället relativt stor vana att hantera och försöka förebygga. För att få en helhetsbild över olycksrisker som finns i en kommun är det som påpekas viktigt att i översiktsplaneringen även ta hänsyn till sociala riskfaktorer, t.ex sabotage, kriminalitet, missbruk, segregation och ojämn åldersstruktur. Kapitlet "Miljö- och riskfaktorer" i del 2 bearbetas och kompletteras därför med ett avsnitt om sociala risker.

Översiktsplanen är ett styrdokument för planering och byggande där en lång rad underlagsmaterial från olika fackområden arbetas in i frågor som rör detta. Ansvaret för att ta fram dessa underlag ligger dock på respektive förvalt-

ning. Eftersom översiktsplaneringen är representerad i gruppen som arbetar med kommunens risk- och sårbarhetsanalys (RSA) blir kopplingen mellan kommunens beredskapsplanering och översiktsplanering naturlig. Vilket innehåll en riskanalys bör ha är en fråga som bör inkluderas i den pågående uppdateringen av kommunens RSA. Även frågorna om uppställningsplatser för farligt godstransporter och utpekande av omledningsvägar är en fråga för RSA. Dessa underlag kan sedan arbetas in i de fördjupningar av översiktsplanen som kommer att upprättas för olika kommundelar.

Översvämnings- samt ras- och skredfrågor redovisas i del 2 i figur 2:6 på sid 94 och i figur 2:8 på sid 96-97. Kartorna kommer att tydliggöras ytterligare i text på sid 95 i del 2.

För att kunna skapa en aktuell och uppdaterad riskbild för kommunen behövs underlag som saknas idag. Det saknas också underlag för att kunna tillgodose synpunkten om att peka ut områden där skog kan få "brinna ut". Det är också tveksamt om sådana områden är av sådan långsiktig karaktär att de bör ingå i ÖP.

Frågan om brandvattenförsörjning kommer att föras vidare till Teknik- och servicenämnden där det bör ingå i en kommande uppdatering av VA-planen. Därefter kan frågan inkluderas i det kontinuerliga översiktsplanearbetet.

Lygnerns vattenråd

Vattenvårdsarbetet saknas i inledande kapitel 2, "Ett hållbart Mark". Det ingår visserligen i "miljöpåverkan", men arbetet med vattenfrågor som sker avrinningsområdesvis i Sverige enligt EU:s Vattendirektiv och genom Vattenråden är av sådan strategisk, långsiktig och pedagogisk betydelse att det bör lyftas fram inledningsvis när man talar om "Ett hållbart Mark". Vattendirektivet innefattar både ytvatten och grundvatten.

Man behöver även skapa "strukturbilder" över vattnets "kommunikation", med kartor över vilka avrinningsområden som kommunen ingår i. Kommunen behöver sättas i ett större sammanhang även när det gäller vattenfrågor, så att man förstår hur kommunen påverkas av aktiviteter uppströms kommunens vattendrag och hur verksamheter i kommunen påverkar nedströms.

Gröna infrastrukturer behöver även lyftas fram inom kommunen och hur de hänger samman med landskapet utanför kommunen. Detta sammanfaller även väl med det avrinningsområdesvisa arbetet med vattendirektivet, där vattendragen och deras omgivande miljöer fungerar som sådan infrastruktur. Detta helhetstänkande där kommunens landskap och ekosystem sätts i ett sammanhang verkar saknas i ÖP:n, exempelvis under "Värdefulla natur- och kulturmiljöer" på sid 49-67.

Kartan "Konkurrerande intressen" på sidan 26 på är något opedagogisk eftersom en stor del av de markerade områdena inte är konkurrerande utan samverkande. Kan man på något sätt tydliggöra vad det är som är konkurrerande intressen?

Vad vi kan se lyfts det inte fram något om vattendirektivets krav enligt EU. Enligt detta krävs att alla vattenförekomster avrinningsområdesvis åtminstone ska uppnå god status senast 2021.

Inte heller under kapitel 4, "Genomförande", lyfts Vattendirektivet eller Vattenrådets roll in, vilket skulle kunna göras under rubriker "Mellankommunalt och regionalt samarbete", "Lokal dialog och förankring" och "Dialog och lokalt engagemang".

De bindande miljö kvalitetsnormer som tas fram av Vattenmyndigheten och som remitteras till vattenråden, där kommunerna ingår, nämns inte vad vi kan se.

Vattenmiljöernas mycket stora värde för rekreation, naturupplevelser och turism behöver lyftas fram.

Dessutom vill vi trycka på att det är av största vikt att:

- ny etablering av bostäder, industrier, vägar mm, inte påverkar vattenkvaliteten genom exempelvis avlopp, utsläpp eller dagvatten.
- planer för dagvattenhantering ingår vid nybyggnationer och att även dagvatten från tidigare byggda områden omhändertas på ett hållbart sätt.
- säkerställa grundvattentäkter/reservoarer som säkerligen kan behöva användas i framtiden.
- nya vägdragningar inte påverkar vattenflöden (även vid höga flöden) och vandringen av vattenlevande djur.

- exploatering eller bebyggelse inte sker i områden som kan påverkas vid extrema flöden och som ingår i svämplan.
- exploatering inte sker så att framtida erosions-skydd i vattendrag behövs.

BMK:S KOMMENTAR

Kraven enligt EU:s vattendirektiv behandlas i kapitlet "Energi och Miljö" på s 79 i del 2. Resonemanget föreslås utvecklas med kartor över status hos kommunens vattenförekomster och ytterligare beskrivningar av planens påverkan på dessa. Vattendirektivet och vattenrådets roll kommer också att beskrivas i genomförandekapitlet i enlighet med synpunkterna. Se även kommentarer på synpunkter från länsstyrelsen (sid 26 och 28).

Var ett avsnitt om vattenvårdsarbete kan läggas till tidigare i handlingen ses över. Kartor med de avrinningsområden som kommunen ingår läggs till. Synpunkten om att lägga till ett resonemang kring grön infrastruktur ses över i den fortsatta omarbetningen. Se även kommentar på synpunkt från Naturskyddsföreningen (sid 47).

Synpunkten om att lyfta fram vattenmiljöernas värde för rekreation, turism och naturupplevelser tillgodoses. Den pedagogiska framställningen

av kartan med konkurrerande intressen ses också över i det fortsatta arbetet med utställningshandlingen.

En vattenförsörjningsplan ska tas fram och arbetas in i utställningshandlingen. Se även kommentarer på synpunkter från länsstyrelsen (sid 26), miljönämnden (sid 42) och Öxabäcks bygdelag (sid 54).

För övrigt finns gällande miljökvalitetsnormer för vatten och planens påverkan på dessa beskrivna i samrådshandlingens konsekvensbeskrivning på sid 55 i del 1 och i på sid 79 i del 2. Dagvattenhanteringen hanteras på s. 32 i del 1 och sid 41, 79-80 och 98 i del 2. Under "Klimatrisker på sid 95 i del 2 beskrivs vikten av att arbeta utifrån ett avrinningsområdesperspektiv.

Regler för exploatering i områden med över-svämningrisk finns på sid 36-37 i del 1 och på sid 95 i del 2. Dessa säger att byggnation i första hand helt bör undvikas inom ett framtida 200-årsflöde.

Regler gällande exploatering i områden med risk för ras, skred och erosion redovisas på sid 37 i del 1 och på sid 98 i del 2. Dessa säger att inom och i närheten av identifierade områden med risk för skred, ras eller erosion bör ny bebyggelse prövas med stor restriktivitet.

7. GRANNKOMMUNER

Bollebygd

Bollebygds kommun ser positivt på att Mark tar fram en ny översiktplan. Det blir härmed lättare att ta del av Marks visioner och strategier inför framtiden. Det är också positivt att samarbetet BoHäM tas upp i den nya översiktplanen.

Det vore önskvärt att "Utvecklingsplan för del av Bollebygd, Härryda och Marks kommuner" som har tagits fram inom BoHäM tas upp i översiktplanen förutsatt att utvecklingsplanen har blivit godkänt av Marks kommunfullmäktige. Det är också önskvärt att det skulle framgå av översiktplanen hur utvecklingsplanens intentioner påverkar den övriga utvecklingen i Mark. Därmed blir det tydligare för aktörer såsom Länsstyrelsen, Västra Götalandsregionen, Trafikverket m.m. att få ta del kommunernas samsyn kring den kommande Götalandsbanan, den nya tågstationen i Bollebygd och deras effekter för bl.a. Marks och Bollebygds kommuner.

BMK:S KOMMENTAR

Utvecklingsplanen var inte antagen när samrådshandlingen togs fram, men utställningshandlingen uppdateras enligt synpunkten.

Borås

I översiktplanen lyfter Mark de regionala kopplingarna genom en tydlig strukturbild. "En långsiktig och hållbar struktur som tar hänsyn till Marks unika värden" Borås Stad tycker det är positivt att de regionala frågorna synliggörs tydligt i handlingen. Strukturbilden ger tydlighet för framtida prioriteringar och den sätter Mark i ett regionalt perspektiv. En utgångspunkt för Marks översiktplan och den regionala kopplingen är att stärka redan befintliga stråk där bra kommunikationer och prioriterad kollektivtrafik är viktig, särskilt till Borås och Göteborg. Detta är viktiga frågor ur ett regionalt perspektiv och precis som Mark skriver i sin översiktplan anser Borås att det regionala samtalet är fortsatt viktigt.

BMK:S KOMMENTAR

Synpunkterna noteras.

Falkenberg

Översiktplanen beskriver på ett klart sätt Marks kommun övergripande mål, dess strategier och redovisar en tydlig strukturbild.

På sidan 30 under rubriken "Områden med särskilt höga värden" tycks inte karthänvisningen stämma. Det torde vara karta 2 som redovisar det sammanslagna kartsiktet för "områden med särskilt höga värden för naturvård, friluftsliv och kulturmiljö". Som det verkar framgå av texten består det sammanslagna skiktet av riksintressena för naturvård, friluftsliv och kulturmiljö, Natura 2000-områden, kommunens naturvårdsprogram samt kulturmiljöprogram. I så fall torde i karta 2 Natura 2000-områden, naturreservat samt riksintressena för naturvård, kulturmiljö och friluftsliv redovisas två gånger eftersom dessa även särredovisas i kartan.

BMK:S KOMMENTAR

Det har skett en förväxling mellan kartorna. Omarbetning sker i enlighet med synpunkterna.

Kungsbacka

Kungsbacka kommun har inget att erinra mot Marks kommuns översiktplan. Kungsbacka kommun önskar att särskild hänsyn tas till skyddet av Lygnerns goda vattenstatus som vattentäkt i Kungsbacka och Göteborgsregionen.

I den strukturbild över Marks kommun som framtagits blir det mycket tydligt att de strukturella mellankommunala frågorna mellan Mark och Kungsbacka är mycket ringa. Den främsta mellankommunala angelägenheten är sjön Lygnern. Som en av Göteborgsregionens viktigaste vattentäkter och Kungsbackas idag främsta vattentäkt är därför av stor vikt att sjön skyddas från allt som kan äventyra dess goda status som vattentäkt. Kungsbacka önskar

därför att särskild hänsyn till sjön tas i den framtida utvecklingen.

BMK:S KOMMENTAR

Synpunkten noteras och uppmärksammas i det fortsatta planeringsarbetet.

Mölndal

Samrådshandlingen är lättillgänglig och tydlig med en bra struktur, uppbyggnad och innehåll.

I handlingen beskrivs den ut- och inpendling som Marks kommun har. Av pendlarna är det två procent som pendlar till Mölndal, lika stor andel som pendlar till Kungsbacka. Av inpendlarna är det en procent som pendlar från Mölndal till Marks kommun, samma siffra som för flera av de angränsande kommunerna. Med en växande regional arbetsmarknad och med bra kollektivtrafik ökar möjligheten att arbeta och bo på olika platser.

Ett samarbetsprojekt pågår i Göteborgsregionens regi tillsammans med Boråsregionen och de kommuner som ligger i stråket mellan Borås - Göteborg för den planerade Götalandsbanan. I samarbetet ingår bland annat Marks kommun och Mölndals stad. Samtidigt genomför Trafikverkets en utredning för att klargöra banans korridor.

För utvecklingen i regionen och möjligheten till en lyckad regionförstoring med stärkta regionala samband, ser Mölndals stad att det är av

största vikt att Götalandsbanan går via Mölndals station vilket gynnar de regionala och lokala strukturerna och därmed skapar bättre förutsättningar för anslutningar till Kungsbacka, Varberg och vidare söderut utöver kopplingarna till Stockholm och Göteborg.

Detta är i linje med förslagen i översiktsplanens samrådshandling, att förbättra kollektivtrafiken och skapa en hållbart Marks kommun.

BMK:S KOMMENTAR

Synpunkterna noteras.

Svenljunga

Svenljunga lämnar följande synpunkter:

- Vindbruksområden: Svenljunga godtar utpekade vindbruksområden
- Lågstrålande område: Kommunen anser att regleringen endast berör det angivna området och därmed inte påvekar etableringar i Svenljunga kommun.
- Stora opåverkade områden. Då Mark själva har vindbruksområden på sin sida av gränsen så ser inte Svenljunga någon allvarlig konflikt.

BMK:S KOMMENTAR

Synpunkterna noteras.

8. KOMMUNALA NÄMNDER

Barn- och utbildningsnämnden

Barn och utbildningsnämnden ställer sig bakom översiktsplanen, men betonar att översiktsplanen särskilt bör beakta barn- och utbildningsnämndens verksamhet utifrån ett långsiktigt perspektiv. Särskild hänsyn bör även tas till barnens säkerhet gällande skolvägar, på och avstigning vid skolan och busshållplats för skolskjuts.

BMK:S KOMMENTAR

Synpunkterna noteras.

Miljönämnden

Miljönämnden anser att det faktum att förutsättningarna för världens livsmedelsproduktion förändras måste beaktas. Kommunen ska i så stor utsträckning som möjligt lokalisera ny bebyggelse höglänt och vara fortsatt restriktiv med att bebygga jordbruksmark.

Miljöpartiet, Folkpartiet och Centern vill att texten i del 1 sidan 27 punkt C ändras från "I de områden som är lämpliga för bebyggelse och som ligger i direkt anslutning till befintlig bebyggelse, bör bebyggelseintresset väga över intresset att bevara jordbruksmarken. Dock ska en alternativ lokalisering alltid övervägas." till "Viss jordbruksmark kommer även fortsättningsvis att behöva tas i anspråk för tätortsutveckling, men inriktningen i den fortsatta planeringen ska vara fortsatt restriktiv. Värdefull jordbruksmark (se ÖP 1990) ska så långt det är möjlig skyddas mot exploatering."

Socialdemokrater och Moderater vill inte ändra texten i del 1 sidan 27 punkt C.

Miljöpartiet, Centern och Folkpartiet vill ha följande tillägg i del 1 sidan 54: Under rubriken Planförslaget som sista stycke lägg till. "Utgångspunkten att bevara jordbruksmarken innebär svårigheter som måste bemästras. Det är både svårare och dyrare att bygga på berg och stenig skogsmark än på jordbruksmark. Lång-

siktigt kommer dock kommunen att tjäna på denna strategi då den möjliggör en fortsatt effektiv livsmedelsproduktion, ekologisk odling och försäljning av närodlade produkter vilket även minskar transportbehovet och därmed klimatpåverkan."

Miljöpartiet, Centern och Folkpartiet vill ha följande tillägg i del 1 sidan 63 sist under Planförslagets ekonomiska konsekvenser: "De ekonomiska konsekvenserna av förslaget bör beaktas. Svårigheten här är att värdera jordbruksmarken på rätt sätt. För att kunna göra framtida avvägningar på ett korrekt sätt krävs ett mer utförligt underlag som tar hänsyn till förväntat värde på jordbruksmarken minst 25 år framåt i tiden."

Socialdemokrater och moderater vill inte ha dessa tillägg under sidan 54 respektive 63.

SKYDD AV VATTEN

Miljönämnden har beslutat om riktlinjer för hög och normal skyddsnivå i Marks kommun. Dessa ska beaktas vid samhällsutveckling.

Tillför en rubrik "Vattenskyddsområde" och lägg till följande riktlinjer:

Huvudinriktningen är att inte tillåta nybyggnation i primär zon.

Tillåt endast planerad bebyggelse (grundat på planer som tillkommit efter vattenskyddsområdet bildades eller en i förväg väl genomtänkt bebyggelse med ett mycket långt perspektiv) i sekundär zon

Tillåt inte heller andra åtgärder som riskerar att försämra skyddet av vattentäkten speciellt i primär och sekundär zon

Beakta för vattenkvaliteten känsliga områden vid byggnation i tertiär zon.

Placeringen av vattentäkten i Öxabäck medför problem för fortsatt utveckling av samhället. Råvattnet har dessutom problem med höga järn- och manganhalter och vattnet ut till kund har periodvis varit brunfärgat. En bättre lösning av vattentillförseln är angelägen och bör prioriteras i ÖP.

Marks kommun bör klassificera grundvattenmagasinen utifrån kvalitet och kvantitet och därefter skydda dessa i översiktsplanen på samma sätt som vattentäkter.

Riktlinjer vid byggnation måste tas fram för skydd av privata vattentäkter

STRANDSKYDD

Miljönämnden anser att LIS-området som föreslagits vid Torestorp av naturvårdsskäl bör tas bort. Socialdemokraterna, Moderaterna, Folkpartiet och Centern menar att det kan finnas alternativ till det föreslagna området.

BMK:S KOMMENTAR

Det är svårt att förhålla sig till ett yttrande där en nämnd inte samlat sig kring ett gemensamt beslut.

Synpunkterna gällande avvägningen mellan bebyggelse och bevarande av jordbruksmark tillgodoses i sak. Se även kommentar till synpunkter från länsstyrelsen (sid 21), Naturskyddsföreningen (sid 47), Öxabäcks bygdelag (sid 54) och Älekullas byalag (sid 55).

Synpunkterna om ytterligare formuleringar kring skydd av vatten tillgodoses i sak. Synpunkterna om placering av vattentäkten i Öxabäck samt klassificering av grundvattenmagasin är frågor för den vattenförsörjningsplan som översiktsplanen föreslår ska upprättas. Se även kommentar på synpunkter från länsstyrelsen (sid 26), Lygnerns vattenråd (sid 38) och Öxabäcks bygdelag (sid 54).

Lokaliseringen av det föreslagna LIS-området i Torestorp föreslås utredas närmare i LIS-utredningen som kommer att skickas ut på formellt samråd kring årsskiftet 2014-2015. Se även kommentar på synpunkter från länsstyrelsen (sid 23), Trafikverkets (sid 34), plan- och byggnadsnämnden (sid 42), Naturskyddsföreningen (sid 47), Öxabäcks bygdelag (sid 54), Arbeus (sid 59) samt Åhs och Meissner (sid 62).

Plan- och byggnadsnämnden

LIS

Då befolkningstillväxten är svagast i sydvästra, sydöstra och nordöstra kommundelarna bedömer Plan- och byggnadsnämnden att LIS-områden i dessa områden används för att stärka till-

växten. S och MOD framför att LIS-områden ska användas med sparsamhet.

VINDKRAFT

S, MOD och M förordar att den tidigare policyn antagen juni 2012 gällande vindkraft som avser maximalt 37dB, 150 meters höjd, 1 000 meters respektavstånd ska fortsätta gälla. C anser att de generella riktlinjerna från Boverket ska gälla.

SOLPANELER

S och MOD påpekar att områden för solenergi inte är framtaget i översiktsplanen och att ett alternativ till vindkraftverk kunde vara solenergiparker. M och C instämmer i förslaget. Plan- och byggnadsnämnden anser att även sådana områden bör tas fram i det fortsatta arbetet.

BEBYGGELSEGRÄNS DETALJPLANELAGT OMRÅDE

S och MOD anser att gränsen för detaljplanelagt område bör ligga vid 3 hus (del 1 s. 13, i stycket Tillåt något fler bostäder utan planläggning).

STORT OPÅVERKAT OMRÅDE

Plan- och byggnadsnämnden påpekar att område OP3 som det nu är illustrerat inrymmer en del verksamheter som inte kan utvecklas inom ramen för preciserat område.

UBBHULT

Plan- och byggnadsnämnden anser att ringen (som symboliserar knutpunkt) vid Ubbhult bör även omfatta Hägnen. Området bör ses som en homogen enhet.

BMK:S KOMMENTAR

Det är svårt att förhålla sig till ett yttrande där en nämnd inte samlat sig kring ett gemensamt beslut.

LIS-utredningen kommer att skickas ut på ett formellt samråd kring årsskiftet 2014-2015. Inkomna synpunkter noteras och inkluderas i det fortsatta arbetet med LIS-utredningen. Se kommentar på synpunkter från länsstyrelsen (sid 23), Trafikverket (sid 34), miljönämnden (sid 42), Naturskyddsföreningen (sid 47), Öxabäcks bygdelag (sid 54), Arbeus (sid 59) samt Åhs och Meissner (sid 62).

Frågan om vilka riktlinjer för etablering av vindkraft som ska användas har diskuterats i styrgruppen för ÖP (KSAU/ÖP) där beslutet om inriktningen för vindkraftsetableringar är den som redovisas i planförslaget.

Synpunkten om vilket antal hus som bör gälla som gräns för detaljplanering noteras. Se även kommentar på synpunkt från Naturskyddsföreningen (sid 47).

Det stora opåverkade området som kallas OP3 är ett opåverkat område som funnits länge och är inte ett nytt förslag. Synpunkten noteras.

Struktur bilden är en schematisk bild, och ringarna för noder och länkade orter i struktur bilden representerar inte orternas geografiska utbredning. Ubbhult är en utspridd ort med många olika delar. Därför skulle en förstoring av ringen bli missvisande.

Socialnämnden

Socialnämnden ställer sig bakom förslaget till Översiktsplan för Marks kommun. Planen bedöms ge en tydlig vägledning och information till kommuninvånare, berörda myndigheter och enskilda. Den visar på kommunens viljeinriktning och skapar en struktur för planering för framtiden. Vikten av att planera för social hållbarhet framhålls och sociala behov och frågeställningar får en tydlig plats i planeringen vilket ses som en mycket positiv inriktning.

Barn och äldre är mer beroende av närmiljö än andra grupper. Många gånger sammanfaller deras behov t ex när det gäller behov av ytor för rekreation och lek, trafiksäkerhet och tillgänglighet. Särskild hänsyn måste därför tas till barn, unga och äldre vid planering.

Strukturplanen för äldres trygghet, som reviderades av socialnämnden våren 2014 bör kunna fungera som ett kompletterande underlag vid planering enligt översiktsplanen.

I översiktsplanen beskrivs vissa riskfaktorer, miljörisker, klimatrisker och tekniska olycksrisker. Det som möjligen kan saknas är risker som uppstår vid brister i eller avbrott i den IT baserade infrastrukturen. I planen framhålls vikten av kommunikation och kommunikation idag är inte bara kollektivresor eller bilresor det är kommunikation med hjälp av teknik. En mycket viktig förutsättning för socialnämndens verksamhet är redan idag den kommunikation

som sker med hjälp av datorer. I framtiden kommer tekniska hjälpmedel av olika slag att användas i allt högre grad i omsorgen och vården.

Riskbedömningar bör göras även för händelser som kan medföra brister i den kommunikation som är avgörande för tryggheten för personer med behov av insatser från socialförvaltningen.

BMK:S KOMMENTAR

Strukturplanen för äldres trygghet inkluderas i omarbetningen och relevanta delar lyfts in i utställningshandlingen.

I del 2 på sid 42 under "Teknisk infrastruktur" finns ett avsnitt om bredband och vad dess utveckling har för betydelse för samhällsplaneringen. Se även kommentar på synpunkt från Södra skogsägarna (sid 49). Risker för äldres trygghet vid kommunikationsbrister bör även uppmärksammas i omarbetningen av förslaget.

Övriga synpunkter noteras.

Teknik- och servicenämnden

Översiktsplanens genomgående principer och teman beskrivs på ett enkelt och tydligt sätt. Dessa ger goda styrningar för prioritering av investeringar, projektering, utformning av trafiksäkerhetsplaner med flera av nämndens verksamhetsområden.

Vatten- och avloppssystem beskrivs dels på sidorna 40-42 i mer övergripande ord. Uppbyggnad och vissa problemområden framgår och är korrekt beskrivna. En fördjupad beskrivning av vattenförsörjningen finns på sidorna 78-81. Här framgår att det finns ett behov av att förstärka vattenförsörjningen inom centralorten genom att utvidga de mindre vattentäkterna eller ta fram en ny reservvattentäkt. Teknik- och servicenämnden har redan beslutat om att utreda förutsättningar för att återuppbygga Skene vattenverk. I sista stycket står "orter med störst framtida kapacitetsproblem är Sätilla och Hyssna. För ett framtida scenario med hög befolkningstillväxt och samma vattenförbrukning per person som idag, har dessa vattentäkter inte tillräcklig kapacitet vid medeldygn. Om alla invånare i Ubbhult/Hägnen ansluts kan inte den befintliga brunnen förse invånarna med vatten.". Stycket bör förtydligas då det kan misstolkas.

Struktur bilden på sidan 20 i del 1 Översiktsplan Marks kommun är svårtydd vad gäller att identifiera, utvecklingsnoder och länkade orter. Det hade varit bra att man även i klartext beskrev vad de olika orterna kategoriserats som.

Under rubriken Utvecklingsnoder på sidan 22 står det "att i de noder som redan idag är orter..." Vad menas med det här? Var i materialet återfinns de platser som identifierats som utvecklingsnod och som inte alla redan är en ort?

I samma stycke går det också att läsa om att man ska koppla samman bebyggelse med kollektivtrafik med hjälp av gång- och cykelbanor med hög standard. Om inte uttrycket tas bort måste man definiera vad man menar med hög standard.

Om VA-systemet ingår i de tekniska försörjningssystemen; Det är inte självklart att de blir mer effektiva och robusta genom en förtätad bebyggelse. En förtätning kan innebära att ledningsnätet måste byggas om för att klara den ökade mängden avloppsvatten som ny bebyggelse innebär. System blir då inte mer robusta av förtätningen utan den bidrar mer till ökade kostnader för reinvestering.

Satsningar på gång- och cykelvägar är viktiga bland annat ur trafiksäkerhetssynpunkt. Inom orterna där många felande länkar är identifierade är möjligheterna att bygga gc-vägar begränsad mest beroende på att utrymmet inte finns tillgängligt. I vissa lägen kan man ta mark från körbanan, men om en förtätning av bebyggelsen innebär ökad trafikmängd är det två konkurrerande intressen att tillgodose.

Att man omvandlar befintliga "sommarstugeområden" och LIS-områden till mer permanenta boenden och i dessa löser VA-frågor är positivt, men som man skriver i ÖP som har detta bara beaktats ur VA-perspektiv. Det behövs även andra infallsvinklar, såsom infrastruktur gällande vägar, gator, tillgång och närhet till kollektivtrafik, skolor, vård och omsorg samt handel (livsmedel bland annat).

Öppna ledningssystem för dagvattenhantering är bra då naturen på ett mer naturligt sätt kan

filtrera och ta hand om vattnet lokalt. Men det kanske inte alltid är lämpligt att göra det inne i bostadsområden, andra infallsvinklar behövs och förmodligen fler fördröjningsmagasin.

Översiktsplanen tar upp behovet av eventuell nya materialtakter, men den nämner ingenting om det material som vid byggnation måste bort. Det finns idag inga ställen att lägga överblivet material på. Mycket material som skulle kunna användas som anläggningsmaterial i andra projekt men som inte har någon plats för mellanlagring. Det kan röra sig om blandat krossmaterial och matjord.

Teknik och serviceförvaltningen föreslår att näst sista stycket på sidan 3 som inleds med "I översiktsplanen skriver man..." tas bort. Nämnden föreslår också att att slutdelen av femte styckets andra mening på sidan 4 "...och att koncentrera framtida utbyggnader av bostäder och verksamheter i stråken" tas bort.

BMK:S KOMMENTAR

Formuleringarna på sid 40-42 och på sid 78-81 i del 2 ses över och förtydligas vid behov.

I figuren på sid 20 och sid 22 i del 1 förklaras strukturbildens olika begrepp. Förklaringarna ses över och förtydligas.

När det kan vara lämpligt med öppna system för dagvattenhantering och när andra system bör övervägas, redovisas på sid 80 i del 2. Behovet av förtydliganden ses över.

Platser för det material som behöver deponeras vid byggnation är en fråga för den materialförsörjningsplan som föreslås i samband med omarbetningen av planen inför utställningen. Se även kommentarer på synpunkter från länsstyrelsen (sid 24) och Axelsson (sid 59). Detta arbete bör ske i samarbete med Teknik- och service-nämnden.

Vad gäller sista synpunkten kan vi inte hitta referensen i planförslaget och kan därför inte kommentera den.

9. POLITISKA PARTIER

Moderaterna i Mark

Den utbyggnad av VA ledningen som idag är under uppförande kommer att vid strategiska punkter ha anslutningspunkter för bostäder och övrig byggnation. Byggnation intill dessa anslutningspunkter bör prioriteras så att det i översiktsplanen planeras in områden för bostäder och verksamheter. Tillgång till kommunalt VA är en faktor som ökar intresset för byggnation.

Vi vill att det vid samtliga vattendrag och sjöar utfärdas ett generellt strandskydd om 50 m, utöver de LIS områden som finns utpekade i översiktsplanen. De sjöar som är utmärkta med 300m vill vi halvera till 150m samt de som är märkta med 200m vill vi minska till 100 m. Vid bygglovsprövning, ska som idag, en tomtavgränsning göras så att allmänhetens tillgång tillgodoses samt livsvillkor för djur och växtliv.

BMK:S KOMMENTAR

Överföringsledningen är viktig för utveckling av bebyggelse. Det är viktigt att prioritera bebyggelse i anslutning till ledningen i överensstämmelse med strukturbilden. För vissa sträckor kan det också finnas möjligheter att utöka antalet anslutningspunkter.

Strandskyddet har översiktsplanen inte rådighet över. Det är länsstyrelsen som beslutar om minskat eller utökat strandskydd. Utvidgningen av strandskyddet i Marks kommun är redan fastställd, se länsstyrelsens yttrande, sed 7. Det generella strandskyddet på 100 m är beslutat i lag (MB 7:14) och gäller för hela landet.

10. ORGANISATIONER

Funktionshinderrådet

Generellt främjar planförslaget tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Genom att förtydliga och lyfta tillgänglighetsperspektivet ytterligare samt hänvisa till relevant lagstiftning, kan planen ytterligare bidra till utvecklad tillgänglighet. Synpunkterna, som följer, utgår från samma definition av tillgänglighet som omnämns i planen (sid. 6 del 2).

Det är många gånger mer kostnadseffektivt att beakta tillgängligheten redan i ett tidigt planeringsstadium jämfört med att justera i efterhand.

Genom att lägga till mål och riktlinjer för tillgänglighet i planen, skulle tillgängligheten lyftas och förtydligas. Ett tillägg av relevanta styrdokument och lagar skulle förtydliga vikten av att tillgängligheten beaktas i samtlig planering för mark och bebyggelse. Följande tillägg föreslås:

- FN-konventionen
- Diskrimineringslagen

TILLÄGG UNDER EKONOMISKA KONSEKVENSER (DEL 1 S. 64)

Ökad tillgänglighet skulle kunna utgöra en aspekt under ekonomisk konsekvenser, för att ytterligare visa på vinsterna med att planera tillgängligt

- Ett tillgängligt samhälle kan minska stöd behov av färdtjänst och socialt stöd

- Ett samhälle som inkluderar minskar risken för sk. onödigt ohälsa för personer med funktionsnedsättning.

- Ekonomiska vinster kan göras genom att planera tillgängligt från början, istället för att göra åtgärder i efterhand.

TILLÄGG UNDER SOCIALA KONSEKVENSER (DEL 1 S. 67)

Det finns ett flertal sociala vinster med att tillgängligheten beaktas i översiktsplaneringen.

- Hälsovinster med att kunna röra sig fritt och därmed ta del av samhällets utbud

- Ökad rörlighet och tillgång till service samt mötesplatser.

- Planförslaget skapar förutsättningar för en utbyggd gång- och cykelbana, kollektivtrafik vilket underlättar delaktigheten för personer med funktionsnedsättning.

Personer med funktionsnedsättning bör lyftas fram ytterligare i planen, för att minska risken att gruppen blir förbisedd. Det ökar chansen att perspektivet finns med tidigt i planeringsstadiet. Vilket gynnar såväl arbetet, ekonomin som alla som påverkas av ökad tillgänglighet.

BMK:S KOMMENTAR

Tillgänglighetsperspektivet ses över och förstärks, bl.a med referenser till FN-konventionen och diskrimineringslagen.

Tilläggen som föreslås under ekonomiska och sociala konsekvenser tillgodoses.

Naturskyddsföreningen

Att hålla fast vid strukturbilden med tillväxt i knutpunkt, noder och länkade orter har miljömässiga fördelar. Anslutning till kommunala reningsverk ger ju också minskade belastningar på vattendragen - och, rätt hanterat en potential för effektivare återförsl av näringsämnen. Men en sådan inriktning behöver inte lägga hinder för det mer ideella landsbygdsboendet - med hushållningssmarta hus i dito lägen så kan man säkert kombinera de bägge aspekterna.

ÖP tar lite lätt på riksintressen och skriver att bebyggelse väger över men med hänsyn till riksintressena. Enligt miljöbalken så väger alltid riksintresset tyngre än lokala intressen som t ex bostadsbebyggelse.

Lite lätt tas det även på miljömålen/naturvårdsmålen och jordbruksmarken. Att byggnationsmålen skall vara överordnade dessa känns inte rimligt, inte minst med tanke på jordbruksföretagens då skulle få minskade möjligheter att utveckla ett hållbart jordbruk.

LIS

Strandskyddet nervärderas i ÖP. LIS-områdena bör tas bort. Generellt är beskrivningen av valda utvecklingsområden, otydlig och saknas i flera fall. Särskilt vänder vi oss mot förslaget: LIS 11, Ålekulla (Riksintresse för naturvård och ekologiskt känsligt område). LIS-områdena verkar ha en slagsida mot bara bostäder - inte så mycket av landsbygdsutvecklande verksamheter (som ju är en av motiveringarna) - Varför måste man t ex bygga bostäder vid Tolken i Torestorp - det ligger ju dessutom en bit från "centrum".

Det finns även andra LIS- områden som om de exploateras riskerar att äventyra höga naturvärden. Man behöver till exempel mer lyfta fram vattenmiljöernas stora värde för rekreation, turism och naturupplevelser. Förutom närnaturområdenas stora värde för välbefinnande finns det också stora ekonomiska värden i exempelvis naturturism och sportfiske.

Konsekvenser av kommande klimatförändringar bör tas med i beräkningen om strandskyddet ändras. Riskbedömning och ansvarfråga vid planläggning samt en ordentlig riskbedömning av vattentäckernas kvalitet hör också dit.

GRÖN INFRASTRUKTUR

Den gröna infrastrukturen sträcker sig över administrativa gränser. Det är ett viktigt tänkande för att bevara biologisk mångfald och skapa ekologiskt fungerande landskap. Detta behöver lyftas fram inom kommunen och även hur landskapet hänger samman med områden utanför kommunen.

En god ljudmiljö är en långsiktigt värdefull behållning enligt miljöbalkens 3 kap. Med ett sådant resonemang kan man kanske kunna resonera att vindkraftsetablering inte är bästa lokalisering trots riktvärdet på 40 dBA?

Tillåta att upp till 5-6 bostadshus kan tillkomma utan detaljplan är ett dåligt förslag om man tänker på en hållbar utveckling.

BMK:S KOMMENTAR

Avvägningen mellan bebyggelse och riksintressen ses över och tydliggörs. Se kommentar till synpunkt från länsstyrelsens (sid 23).

Synpunkten gällande avvägningen mellan bebyggelse och bevarande av jordbruksmark upp-

märksammars och tillgodoses i sak. Se även kommentar på synpunkt från länsstyrelsen på sid (sid 21), miljönämnden (sid 42), Öxabäcks bygdelag (sid 54) och Ålekullas byalag (sid 55). Avvägningen mellan naturvårdsmål och miljömål inkluderas också vid omarbetningen av förslaget.

LIS-utredningen kommer att skickas ut på ett formellt samråd kring årsskiftet 2014-2015. Då kommer mer detaljerad motiveringar för varje föreslaget område att redovisas. Inkomna synpunkter noteras. Se även kommentarer på synpunkter från länsstyrelsen på (sid 23), Trafikverket (sid 34), miljönämnden (sid 42), plan- och byggnadsnämnden (sid 42), Öxabäcks bygdelag (sid 54), Arbeus (sid 59) samt Åhs och Meissner (sid 62).

Möjligheten att lägga till ett resonemang kring grön infrastruktur ses över. Se även kommentar på synpunkt från Lygnerns vattenråd (sid 38).

Översiktsplanen följer Naturvårdsverkets riktlinjer för buller från vindkraftverk. Huruvida det ska finnas vindkraftsproduktion i kommunen eller inte är ytterst en politisk fråga.

I översiktsplanen finns två huvudsakliga utmaningar som delvis kan stå i konflikt med varandra, dels en hållbar utbyggnad enligt strukturbilden, dels att skapa en levande landsbygd. Strategin för att förena dessa båda behöver förtydligas i planförslaget. Se även kommentar på synpunkter från länsstyrelsen (sid 27), Trafikverket på (sid 33), Öxabäcks bygdelag (sid 53), Ålekullas byalag (sid 55), Skephults byalag (sid 55) och Berghems hembygdsförening (sid 58). Antal hus som bör gälla som gräns för detaljplanering kan kopplas till avvägningen mellan dessa strategier. Synpunkten om antal hus som bör gälla som gräns för detaljplanering noteras, se även kommentar på synpunkt från plan- och byggnadsnämnden (sid 43).

Övriga synpunkter noteras.

MINAB

För att Marks kommun nu och i framtiden ska kunna erbjuda ett levande samhälle så krävs ett större befolkningsunderlag. MINAB föreslår att befolkningsmålet höjs till minimum 40 000 invånare år 2030.

Vi anser att man bör eftersträva att förtäta centralorten. Att bygga samman Kinna, Skene

och Örby. Detta för att centrala funktioner kan utvecklas på ett effektivare sätt. Här kan skolan vara ett viktigt incitament, t.ex. att bygga en ny höstadieskola vid Marks Gymnasium. Detta ger gynnsamma effekter på investeringar i infrastruktur såsom kollektivtrafik, bredband, service och fritid.

Med ambitionen att Marks kommun ska växa krävs en grundskola och ett gymnasium av högsta rang. MINAB står fast vid att skolan alltid är av yttersta vikt i all planering.

Vårt företagsklimat har förbättrats de senaste fyra åren och vi har gått ifrån bottennoteringen 251 (av 290) 2011 i Svenskt Näringsliv kommunranking gällande företagsklimat till plats 140 2014, en förbättring på 111 placeringar. Vi anser att Mark skall sätta ett mål att år 2020 ha förbättra sig med ytterligare 100 placeringar och komma in på topp 40-listan.

Översiktsplanen rekommenderar att ett näringslivsprogram skall tas fram. Vi anser att detta skall prioriteras för att vi skall få strategier och handlingskraft att förbättra vårt företagsklimat. MINAB föreslår även att näringslivssamarbete förutom BOHÄM också bör ske med Boråsregionen.

Det ska vara enkelt att komma till och från vår kommun. Alla intresseorganisationer i MINAB har påtalat vikten av en omedelbar start av utbyggnad och förbättring av väg 156 som första prioritet och därefter väg 41 och Viskadalsbanan. MINAB anser att detta är den viktigaste nyckeln för att Marks kommun ska ha möjlighet till tillväxt.

För den framtida utveckling är det viktigt att man är väl försedd med områden där industrin kan utvecklas och dessa områden väljs med strategisk omsorg. Vår kommun har ett mycket gynnsamt läge vilket vi kan utnyttja bättre. MINAB ser det därför viktigt att rejäla och strategiska områden finns att tillgå.

För att kunna uppnå befolkningsutvecklingens mål så ser vi det som viktigt med områden som lockar till nybyggnation. På följande platser ser vi det som möjligt att skapa dessa förutsättningar: Hede, "skogen" mellan Kinnaström och Hedgårdessjön, Vallås och Brättingstorp.

BMK:S KOMMENTAR

Styrgruppen KSAU ÖP tog tidigt ställning till målet om 1% ökning per år 2030. Ett annat

alternativ var då ett 2%-mål. Se även kommentar på synpunkt från Södra skogsägarna (sid 49).

I översiktsplanens strukturbild ses både Kinna, Skene och Örby som en gemensam knutpunkt. Det är viktigt att utveckla hela centralorten. Synpunkten att bygga ihop Kinna, Skene och Örby skulle kunna betonas mer i planen och vi tar med oss frågan i den fortsatta omarbetningen av förslaget. Hur man i detalj ska bygga samman Kinna, Skene och Örby är en fråga för fördjupning av översiktsplanen.

I planförslaget redovisas vikten av en strategisk utveckling av skolan för att klara av befolkningsmålet (sid 45 del 2 under rubriken "Social infrastruktur"). MINAB:s synpunkt noteras. Se även kommentar på synpunkt från Södra skogsägarna (sid 49).

I planförslaget betonas vikten av att utveckla näringslivet för att kunna attrahera nya invånare till kommunen (sid 23-27 i del 2). Behovet att ev förtydliga detta liksom förslagen om verksamhetsområden ses över i planförslaget. På sid 23 i del 2 betonas också vikten av ta fram ett näringslivsprogram, ett arbete där MINAB bör ha en central roll. Detta skulle också kunna omfatta ovanstående frågor samt vilka mål som generellt ska gälla för näringslivsutvecklingen i kommunen. Se även kommentar på synpunkter från Södra skogsägarna (sid 49) och Tygriket.se (sid 51).

De stora stråken enligt planförslagets strukturbild är väg 156 samt väg 41 och Viskadalsbanan. Underhåll, utbyggnad och förbättring betonas i planförslaget (sid 36-37 i del 2). MINAB:s synpunkt noteras. Se även kommentar på synpunkt från Södra skogsägarna (sid 49).

Södra Skogsägarna

Man bör framhålla och marknadsföra kommunen som en näringslivskommun med stora möjligheter och potential genom sitt geografiska läge och de möjligheter som finns i form av bra industrimark till en rimlig kostnad med närhet till hamn i Varberg och tillgång till järnväg samt även goda vägtransporter.

Det gäller att använda den industrimark vi har i 1:a hand och inte exploatera ytterligare jordbruksmark. Möjliggöra användandet av denna genom att förbättra infrastrukturen såsom förbättring av R41 och Lv156 ytterligare. Utöver detta måste enskilda vägar premieras med

bidrag då dessa håller igång ett livskraftigt lantbruk och skogsbruk som genererar många arbetstillfällen och närproducerade produkter. Viktigt även att bredbandsteknik etc. byggs ut då detta är en förutsättning för företagsetablering men även behövs för att täcka ett ökande behov av detta hos boende i kommunen. Dock måste vi tänka på natur- och kulturmiljöer när vi gör detta.

Planen bör även verka för bra områden för boende och andra etableringar. Den bör sträva efter att ytterligare "förtäta" dagens centralort Kinna-Skene-Örby och skapa en ännu bättre centralort med levande centrum och bra möjligheter till utbildning och service etc. Dock utan att övriga mindre områden som Horred, Hyssna, Sätilla m.fl. drabbas negativt av detta.

Viktigt att skola och utbildning växer i takt med detta. Mark måste ligga i "framkanten" när det gäller detta.

Befolkningsmålet bör omprövas i planen då en tillväxt på 1% inte svarar mot den potential som finns. Sätts målen högre ställs större krav på prioritering av vad som bör göras och genomförandetakt vilket är gynnsamt för kommunen.

Ett uttalat kommunalt näringslivsprogram bör tas fram snarast, detta i samarbete med dagens näringsliv, organisationer och Minab.

BMK:S KOMMENTAR

Kommentar till synpunkten om ett högre befolkningsmål se kommentar på synpunkt från MINAB på (sid 48). I planförslaget redovisas den huvudinriktning som bör tillämpas vid lokalisering och ianspråkstagande av områden för verksamheter (sid 24 del 2). Ett kriterium är att befintliga verksamhetsområden bör förtätas i möjligaste mån.

De stora stråken enligt planförslagets strukturbild är väg 156 samt väg 41 och Viskadalsbanan. Se kommentar på synpunkt från MINAB (sid 48).

I del 2 på sid 42 under "Teknisk infrastruktur" finns ett avsnitt om bredband och vad dess utveckling har för betydelse för samhällsplaneringen. Se även kommentar på synpunkt från socialnämnden på (sid 43).

I översiktsplanens strukturbild ses både Kinna, Skene och Örby som en knutpunkt. Det är viktigt att utveckla hela centralorten. Horred och Hyssna är utvecklingsnoder enligt planens strukturbild och Sätilla är en länkad ort. Detta innebär att

kommunen ställer sig positiv till utveckling även i dessa områden.

I planförslaget redovisas vikten av en strategisk utveckling av skolan för att klara av befolkningsmålet (sid 45 del 2 under rubriken "Social infrastruktur"). Synpunkten noteras. Se även kommentar på synpunkt från MINAB (sid 48).

På sid 23 i del 2 i planen föreslås att ett näringslivsprogram bör tas fram. Se även kommentar på synpunkt från MINAB på (sid 48) och Tygriket.se (sid 51).

De statliga vägarna är Trafikverkets ansvar. Kommunen kommer fortsätta att påtala de behov som finns i kontakterna med Trafikverket. Se även kommentarer på synpunkter från Öxabäcks bygdelag (sid 54), Ålekullas byalag (sid 55) och Hajoms byalag (sid 55).

Forma Framtiden

Strukturbilden är ensidig på så sätt att den i mycket hög grad lyfter transportinfrastrukturen men saknar andra viktiga strukturer. Man får intrycket av att det viktiga perspektivet är att komma snabbt till och från kommunen. Hur bidrar detta till en hållbar kommun? Planen förutsätter snarast business as usual med relativt låga kostnader för transporter och resor. Med tanke på att planen är långsiktig och att vi knappast kan räkna med låga bränslepriser i framtiden är detta mycket olyckligt. Vi efterlyser därför tydligare visioner när det gäller hållbarhet och ett omställningsperspektiv.

Hur kan Mark exempelvis bli en fossilfri kommun till år 2030? Här behövs strategier inom transportsektorn. Vi tycker att målsättningen att öka andelen som åker kollektivt är bra men otillräcklig. Viktigt också att framhålla förbindelsen med Varberg (Viskadalsbanan) med bl.a. förbättringar i banstandard. Att förbättra standarden på väg 156 är bra ur ett trafiksäkerhetsperspektiv men sådana projekt leder nästan alltid till ökad biltrafik. En offensiv satsning vore att satsa på pendeltågsförbindelse mellan Skene och Landvetter när Götalandsbanan byggs.

Hur kan vi arbeta bättre med att stärka den lokala produktionen och ekonomin? Här anser vi att de areella näringarna och andra typer av landsbygdsföretag behandlas väldigt styvmoderligt.

Hur kan vi locka människor och företag till kommunen? Här lyfts nästan enbart fram att vi har

nära till Göteborg och Viared. Hur skulle Mark kunna återta en bra position när det gäller hållbarhet och på så sätt locka till sig framtidens företag och boende?

För att öka möjligheten till omställning och ett mer hållbart samhälle behöver mark och vatten utnyttjas på ett klokt sätt. Det vore intressant att som ett första steg satsa på någon av kommunens mindre orter och dess närområde för att testa hur olika strategier för lokal produktion och ekonomi kan påverka utvecklingen i hållbar riktning.

Vi vill också lyfta fram att resultatet av de utredningar som föreslås verkligen får påverka översiktsplanen. Kanske får vi då en översiktsplan med en eller flera spetsar och inte som nu lite om allting och väldigt lite som sticker ut positivt sett till hållbar utveckling. När det gäller frågor kopplat till Hållbart företagande är det väldigt magert.

Slutligen vill vi påpeka att utställningen för allmänheten varit undermålig och inte gett markborna möjlighet att på ett enkelt och lättförståeligt sätt se vad planen innehåller. Den blir alldeles för svår att greppa. Detta är ju ganska allvarligt, då den ska vara underlag för planeringen i kommunen en bra bit fram i tiden. Dessutom har det inte varit möjligt att få ut en utskrivna version.

BMK:S KOMMENTAR

Översiktsplanen ska ange strategier för framtidens mark- och vattenanvändningen och styr planering och byggande i kommunen. För att på sikt kunna upprätthålla välfärden för sina medborgare är kommunens största utmaning inför framtiden att växa befolkningsmässigt, samtidigt som detta måste ske på ett sätt som är långsiktigt hållbart även ekologiskt och socialt.

”Att komma snabbt till och från kommunen” är därför en angelägen fråga, och här spelar strukturbilden en viktig roll. För att kunna behålla sina invånare och öka inflyttningen är restiderna till och från de större arbetsmarknaderna av avgörande betydelse. För att vara samhällsekonomiskt möjligt att genomföra förutsätter en effektiv kollektivtrafik i sin tur ett stort befolkningsunderlag i goda kollektivtrafiklägen. Det gäller både expressbussar och i ännu hög grad pendeltåg. Pendeltåg vore mycket offensivt, men skulle kräva befolkningsunderlag i storleksordning som en större stad. Se även Trafikverkets yttrande (sid 18).

”Att komma snabbt till och från kommunen” är viktigt inte bara för att människor ska välja att flytta till kommunen och kunna pendla ut till arbete någon annanstans, utan också för att man lätt ska kunna pendla IN till kommunen. Med en effektivare kollektivtrafik som bättre knyter samman regionen, får företagen tillgång till en större arbetsmarknad och lättare att rekrytera specialiserad arbetskraft, vilket för många företag är avgörande för möjligheten att växa.

Genom att i så hög grad som möjligt samordna bebyggelseutveckling med kollektivtrafiken i strukturbildens knutpunkt, utvecklingsnoder och länkade orter, kan betydligt större andelar av persontransporterna fångas upp av kollektivtrafik. Målsättningen har i planförslaget varit att hela resandeökningen skulle göra det, men efter synpunkter som kommit in bör den skruvas ner något, t.ex. till 75-80 %. Detta ses över i den fortsatta omarbetningen av planen, och samordnas med strategin om att möjliggöra en levande landsbygd, se kommentar till länsstyrelsens yttrande (sid 27) liksom hushållningen med jord- och skogsbruk, se bl.a. länsstyrelsen (sid 21 och 27).

Övriga synpunkter noteras.

Förläggargårdar i Sjuhärad

Vi föreslår att man i kommande översiktsplan särskilt omnämner textilarvet, gårdarna och på vilket sätt det kan gynna Marks framtida utveckling. Vi tänker då främst på turism, inflyttning och positiva bieffekter. Vi hoppas också på att någon rad (i ÖP) kan ägnas åt vikten av att skylta dessa unika platser.

BMK:S KOMMENTAR

I avsnittet om Besöksnäring (sid 30-32 i del 2) redovisas att Marks textil- och kulturarv är viktiga värden för besöksnäringen, men detta kan förstärkas.

Frågan om skyltning förs vidare till Teknik- och servicenämnden.

Tygriket.se Marks kommun

Den gemensamma Regionens betydelse och vikten av samverkan kan tryckas än mera på. Samtidigt anser vi att just Marks gynnsamma läge bör nyttjas än mer för såväl oss som vår omgivning. I Mark bör vi ha ambitionen att öka inflödet av besökare och därmed är samverkan

för strategier kring besöksnäringen viktig i ett så strategiskt dokument som ÖP är. Vi skall vara en viktig bit i framtids pusslet som vi lägger tillsammans. En ökning av turister ger på sikt även tydliga effekter i ökat intresse för inflyttning.

Vi anser att ett mycket tydligare näringslivsarbete måste till, följas upp och göras kontinuerligt när det gäller: Utvecklingsmål, roller, tillvaratagande av engagemang och kunskap samt dialoger och möten där all den kraft som finns tillvaratas. Vi har en unik organisation kring besöksnäringen idag och ett ovanligt stort engagemang från näringen och dess företag när det gäller turism och handel. Detta är en styrka som måste tillvaratas långt mycket bättre.

Turismnäringen i Mark måste utvecklas och det arbete om pågår i föreningsform och kluster kring destinationen ges resurser att utvecklas. Här bör då mycket tydligt lyftas fram den möjlighet som finns för småföretag att utvecklas och växa. En betydande potential för detta finns inom besöksnäringen. En långsiktig strategi med mätbara etappmål måste till.

Vi påpekar här och nu att handelsbalansen generellt också måste förbättras och en mycket kraftfullare plan fullföljas för att inte fortsätta tappa handel i centralorten.

Under rubriken Näringsliv bör således satsningar på turism och besöksnäring ihop med handel lyftas fram och tydligt knyts ihop med vilja och strategier för bo-äta-göra.

Vi framför också vikten av ställplatser för husbilar på utvalda platser i såväl centralort som noder.

Vi passar också på att här och nu fastslå att situationen för skolan i Mark måste ha ambitioner att bli mycket bättre i alla avseenden och för alla åldrar. Tydliga och mätbara mål hos samtliga ansvariga är en förutsättning för att lyckas.

Marks unika historia och kulturarv går att tillvarata långt mycket mera än vad som görs idag. Det ligger också i tiden att man kombinerar shopping med unika upplevelser, gärna med kopplingar till historia. Detta kan och bör tillvaratas och lyftas fram betydligt mera.

BMK:S KOMMENTAR

På sid 30-32 i del 2 beskrivs vikten av att satsa på besöksnäringen i kommunen. Synpunkterna kring detta ger stöd för dessa ställningstaganden. Förslaget är att ta fram en turismstrategi som

tilllägg till översiktsplanen eller i samarbete med andra kommuner i Sjuhärad.

Planen föreslår också att ett näringslivsprogram (s 23 i del 2), som omfattar de mest strategiska frågorna för kommunens näringslivsutveckling, bör tas fram. Se kommentar på synpunkt från MINAB (sid 48) och Södra skogsägarna på (sid 49).

Möjligheten att knyta ihop turism och besöksnäring bättre under rubriken "Ett allsidigt näringsliv" ses över. Arbetet med att formulera strategier för näringslivsutvecklingen behöver dock göras inom näringslivsorganisationerna. Se även tematisk kommentar "Övrigt" (sid 62).

Synpunkten om ställplatser för husvagnar är något som kommer att utredas ytterligare i de fördjupningar av översiktsplanen som kommer att tas fram för olika delar i kommunen.

Övriga synpunkter noteras.

Öxabäcks bygdelag

Vi ifrågasätter också den negativa prognostiserade befolkningsutvecklingen för vårt område och är övertygade om att tillförs medel till de mindre orterna, så går befolkningsutvecklingen att vända i positiv anda. Se de lokala skillnader som finns mellan varje ort som en tillgång i mångfald och inte något annat.

Ett grundläggande nät av lokala och sociala servicepunkter bör upprättas på alla mindre orter. Kommersiell och offentlig service bör tillhandahållas och stödjas på alla mindre orter. Vi i Öxabäcks bygdelag upplever att fokuseringen i stråktänket är alltför starkt, med dess starka fokus runt vägarna 41 och 156. ÖP-förslaget verka helt glömt bort de länkade orterna. Ta hjälp av den vardagslivskartläggning som gjordes vid ÖP starten och starta fördjupningsarbetet i de orter och landsbygd som behöver stöd. Denna prioriteringsordning ser vi som mycket viktig.

Lågstrålande området LG1 bör utökas i det "stora opåverkade området" OP1. Vindkraftsområde VK3 skall tas bort. Skälen till detta är många: Mycket olämpligt att lägga detta område i eller i nära anslutning till "stort opåverkat område." Liksom att lägga det alldeles intill lågstrålande området LG 1. VK3 kommer också allt för nära naturreservat Björkesbacka. Området berör också starkt Svenljunga kommuns område, "riksintresse för naturvård."

Det stora opåverkade området OP 1 skall vara intakt från väg 156 och söderut för att få kontinuitet i områdets unika karaktär. Mycket olämpligt att inkräkta på något av det ”stora opåverkade området.”

Som vi ser det i Öxabäcks bygdelag måste kommunen bli klart bättre på dialog och lokal förankring. Vårt konkreta bevis i denna obefintliga dialog är framtagandet av en ny detaljplan för affärsfastighet i Öxabäck.

Vi har också den bestämda åsikten att istället för att sikta mot himlen avseende befolkningsutveckling, sikta istället mot de mer verkliga trädtopparna. Alltså ta vara på de boende i de mindre orterna och på landsbygden.

Vi är också mycket kritiska till hur de nationella mål, som satts upp för antingen miljön, folkhälsomål, social dimension eller de ekonomiska konsekvenserna, skall uppnås när fullt fungerande mindre orter samt landsbygd slås ihjäl med en orsak som bara - av myndigheterna - benämns urbanisering. Kommunen har här ett mycket starkt ansvar att bryta denna destruktiva utveckling. Översiktsplanen bör - i detta sammanhang - vara ett ypperligt exempel på att visa att det går att få de mindre orterna och landsbygden att utvecklas, för hela kommunens bästa.

Vi ser LIS-områden som viktiga. Viss uppjustering i kartmaterialet kan möjligen behöva göras.

Vidare önskar vi att vårt bostadsbolag gör betydligt kraftigare satsningar på de mindre orterna.

Kartbild/erna för ljudkvalitetsområden bör justeras med hänsyn till att vindkraftverk Kappela-bo utgått.

Vi anser också att det östliga området ”stort opåverkat område OP 1” bör omfattas av ett s.k. ljudkvalitetsområde. (tyst område) Kriterierna för kvalifikation finns, till fullo, i detta område.

Lågstrålände område bör utökas i område ”stort opåverkat område OP 1”.

Kommunen bör åtgärda, marknadsföra samt inte minst sköta de områden (mot Torestorp) som avsats till ”lättare” industrimark. Avsätt också nya områden.

Vi anser också att framtagandet av en handletutredning avseende landsbygdens framtida livsmedelsbutiker bör igångsättas omedelbart.

Mycket viktigt att areella näringar uppmärksammas på ett positivt sätt. De små jordbruken som finns i Öxabäck har en mycket viktig biologisk uppgift att fylla i de miljömål som Sverige - och Marks kommun - åtagit sig att uppfylla. Även ur kultursynpunkt bör gårdarna lyftas fram.

Kommunen bör i ÖP'n lägga till att alla statliga vägar bör skötas på ett betydligt bättre sätt än vad som görs nu. I den sydöstra delen av kommunen har vi fortfarande statliga grusvägar (Trafikverket) som inte på något sätt uppfyller dagens krav på året runt transporter. Här krävs krafttag för att påtala detta uppåt mot Västra Götalandsregionen och Trafikverket.

Vidare noterar vi med förvåning att en så viktig väg som väg 1547 Öxabäck - Överlida inte ens platsar på stråkkartan. Denna väg frekventeras av vår kommuns invånare när de bland annat besöker Gekås i Ullared. Plus att den är en mycket viktig väg, till Marks kommun, för våra kommunbesökare från hela södra delen av Svenljunga kommun.

När det gäller de övriga vägarna på landsbygden så genomförs en stor del av transportarbetet på det mindre vägnätet. Det är av yttersta vikt att kommunen fortsätter med - samt utökar - de kommunala ekonomiska insatser som genereras till denna viktiga infrastrukturdel.

Kommunen bör också upprätta en plan för att säkerställa en rejäl utbyggnad av GC vägar. Denna plan skall omfatta alla övriga orter utanför centralorten.

Den totalt felplacerade nya vattentäkten på Amundagärdesområdet - nedströms hela Öxabäcks bys avrinningsområde(!) - bör tas ur bruk innan vattenskyddsområdets slutgiltiga utformning antas. Förslagsvis bör vatten tas från Torestorp istället, för att få en långsiktig säker tillförsel av bra vatten. Den nuvarande placeringen kommer helt att hindra byns framtida utvecklingsmöjligheter. Avloppsreningsverket bör hållas i mycket gott skick för att hindra att gödande material bidrar till igenväxning av Sävsjöns södra strandpartier.

De enskilda avloppsanläggningar som finns på landsbygden bör ges riktat bidragsstöd för att på detta vis erhålla samma skattesubventioner som de överföringsledningarna som läggs ned i kommunens nordvästra del.

Skolan i Öxabäck med dess olika klasser är av yttersta vikt för att göra en kommun del attraktiv för inflyttare och familjebildare. Och en skola utan tillräckligt med elever är ingen bra skola. Därför bör kommunen ha bättre och längre framförhållning i dessa frågor än nu.

Distriktssköterskemottagningen i Öxabäck ska självklart vara kvar och i denna fråga ser vi det som självklart att kommunen stöttar upp mottagningen.

Kommunen bör vara betydligt mer lyhörd för att underhålla Öxabäcks idrottshall. Denna idrottshall som nu får nytt golv.

Vi önskar också att kommunen återställer den fina äldrevård som vi tidigare hade på "dagcentralen i Öxabäck."

När man ser ÖP'ns kulturmiljöredovisning slås man av hela den sydöstra delen av kommunen är ett tomt område. I vårt gamla odlingslandskap som fortfarande upprätthålls finns det en nu levande kulturmiljö som hela tiden synliggörs.

Naturmiljön är en viktig resurs som rör vår nuvarande och framtida markanvändning. För Öxabäcks del kan det inte nog betonas betydelsen av dessa naturvärden som området besitter. Bör lyftas fram betydligt.

OP1 bör utökas så att Torestorpsåns dalgång utökas söderut, mot Överlida/Mjögård/Ålekulla. Ej heller bör området – i dess norra del – på något vis förstöras av föreslaget VK 3 område och dess buller samt dess eventuella "industriområdes synintryck." Viktigt med heltäckande "stort opåverkat område" utan någon som helst "naggning" i områdets unika karaktär.

Landskapsområdena 7 och 8 har INTE hög tålig-
het för vindkraft, beroende på landskapets kuperade långa siktlinjer med, ännu helt, ostörda horisontlinjer.

"Grönstrukturen" bör framhävas mera i all samhällsplanering. Kommunen bör installera mer solenergi i sina lokaler antingen det avser skolor, hyreshus, idrottshall eller övrig verksamhet i Öxabäck.

Kommunen bör vidare uppmärksammas på den potential som finns, på nära håll, att använda i ett kretsloppssamhälle. I Öxabäck by bör utredas om det finns möjlighet att bygga en gemensam värmeanläggning (typ värmecentral) för hela byn.

De 2 uppförda vindverken på Stora Farsnäs ska avvecklas. Detta beroende på de stora störningar som de medför för de boende i området. Vidare är lokaliseringen mycket olycklig beroende på närheten till Bredhults fritidsområde, Prekebogummans boställe samt att de placerats i ett område med jungfrulig natur.

I ÖP'n bör riskområdena begränsas. Den nuvarande kartbilden ger ett intryck att utmed väg 1548 finns stora förorenade områden, trots att ingen nu boende i området vet vad det gäller.

Vi i Öxabäcks bygdelag ser med förvåning och undran på hur den nya översiktsplanen slutliga förslag utformats och växt fram. Orsaken till detta är att den sydöstra delen av kommunen mest verkar vara något övergivet – och öde – som bara finns på en kartbild.

Var finns alla de förslag och idéer som vi tidigt i processen arbetade fram ihop med kommunen? Var kommer vardagslivskartläggningen in i ÖP-processen? Hur tänker kommunen arbeta in alla de goda idéer som föreningarna och de boende på varje ort presenterat?

BMK:S KOMMENTAR

På sid 14-15 och på sid 19 i del 1 beskrivs kommunens befolkningsutveckling hittills och kommunens mål för befolkningstillväxten fram till 2030. Målet är att vända dagens negativa trend och att samtliga kommuner ska få en positiv befolkningsutveckling. Utvecklingen kommer dock inte se likadan ut i alla kommuner eftersom marknaden avgör vart det byggs i slutändan. Genom att förstärka inflyttning i kommunen som helhet så skapas resurser (skatteintäkter) för att kunna utveckla servicen i hela kommunen. Strukturbilden föreslår att bebyggelseutveckling kan ske i samtliga länkade orter, däribland Öxabäck. Detta kommer sedan att studeras mer i detalj i kommande fördjupningar av översiktsplanen.

Översiktsplanens mål är att utveckla landsbygden såväl som tätorterna. Hur förtätningsstrategin förhåller sig till strategin för en levande landsbygd kommer att förtydligas i utställningshandlingen. Se kommentar på synpunkt från länsstyrelsen på (sid 27), Trafikverket (sid 33), Naturskyddsföreningen (sid 47), Ålekullas byalag (sid 55), Skephults byalag (sid 55) och Berghems hembygdsförening (sid 58). Växande är en förutsättning för en långsiktigt social och ekonomiskt hållbar utveckling av kommunen.

Vardagslivskartläggningens generella delar har använts i arbetet med översiktsplanen. Den kommer att vara ännu mer användbar i det fortsatta arbetet med fördjupningar av översiktsplanen. En översiktsplan som omfattar hela kommunen ska vara övergripande till sin karaktär och kan därför inte behandla alltför detaljerade frågor.

Utredningsområdet för vindkraft VK3 tas bort. Se även kommentarer på synpunkt från länsstyrelsen (sid 24), Försvarmakten (sid 31), Bengtsson (sid 59), Herdersson (sid 61) och Rydh (sid 62).

Synpunkten att utöka OP1 där VK3 förslås tas bort tillgodoses,

LIS-utredningen kommer att skickas ut på ett formellt samråd kring årsskiftet 2014-2015. Inkomna synpunkter noteras. Se även kommentar på synpunkt från länsstyrelsen (sid 23), Trafikverket (sid 34), miljönämnden (sid 42), plan- och byggnadsnämnden (sid 42) Naturskyddsföreningen (sid 47), Arbeus (sid 59) samt Åhs och Meissner (sid 62).

Frågan om utvidgning av stort opåverkat område, ljudvalitetsområden och lågstrålande områden utreds i det fortsatta arbetet.

På sid 27 i del 2 föreslås att en handelsutredning och en handelspolicy bör tas fram i samarbete med kommunens näringslivsbolag MINAB. I en sådan inkluderas handel av dagligvaror.

Beskrivningar och bedömningar av de areella näringarna kommer att ses över i det fortsatta arbetet. Se även kommentar på synpunkt från länsstyrelsen (sid 21), miljönämnden (sid 42), Naturskyddsföreningen (sid 47), och Älekullas byalag (sid 55).

Strukturbilden är en schematisk bild som redovisar de största stråken i kommunen. Det finns många andra viktiga stråk. Dessa kommer att behandlas i de kommande fördjupningarna av översiktsplanen.

Lokalisering av vattentäkter är en fråga för den vattenförsörjningsplan som föreslås. Se även kommentar på synpunkt från länsstyrelsen (sid 26), Lygnerns vattenråd (sid 38) och miljönämnden (sid 42).

Mer detaljerade frågor som distriktsköterskemottagningen, idrottshallen, detaljplanen för affären i Öxabäck samt exakt placering av vindkraftverk behandlas inte i översiktsplanen utan kommer att utredas i det fortsatta planarbetet.

De natur- och kulturmiljöer som benämns i översiktsplanen är de som är skyddade enligt lag eller återfinns i kommunens natur- eller kulturmiljöprogram. De områden som av experter på området lyfts fram i dessa underlagsmaterial, är de högsta natur- och kulturmiljövärden, men det finns många andra viktiga natur- och kulturmiljöer.

Vad gäller solenergi se kommentar på synpunkt från länsstyrelsen (sid 24).

Kartbilden med förorenad mark kan vara missvisande eftersom den redovisar hela fastigheter där det kan förekomma risk för förorenad mark i enskilda punkter. Kartan uppdateras med punktredovisning av förorenad mark istället.

Synpunkten gällande det mindre vägnätet se kommentar på synpunkt från Södra skogsägarna (sid 49), Älekullas byalag (sid 55) och Hajoms byalag (sid 55).

Landskapstypernas tålighet för nya etableringar är hämtade från den landskapsanalys som är framtagen av experter. Referens till landskapsanalysen kommer att läggas till för att förtydliga detta.

Övriga synpunkter noteras.

Älekulla byalag

När man är satt att utforma en översiktsplan för en kommun måste man inse att hela kommunen ingår i detta åtagande, vi upplever att så inte är fallet. Hela kommunen måste få möjlighet att utvecklas från minsta by till största tätort. Vi vet att lägen som är lite avsides är attraktiva att bo på för vissa, hus som ligger avsides är lätt att sälja runt omkring oss. Vi vill därför att formuleringarna kring bebyggelse utanför stråken och de länkade orterna ska göras friare. Vi vill också gärna se att Marks bostad bygger lägenheter både i Älekulla och Torestorp.

För att hålla hela kommunen levande krävs också en god infrastruktur. Det mindre vägnätet nämns knappt i förslaget.

All öppen mark kring Älekulla by är benämnt som "Ekologiskt särskilt känsligt område." Detta område vill vi se över och minska ner för att underlätta byggnation runt byn.

Åkermark kring tätorterna bör få ett högre skydd än vad som anges i förslaget, man bör söka lägen i kanter och slutningar med sämre odlingsbetingelser.

De få lanthandlare som finns kvar behöver stödjas så att man kan utnyttja dessa som servicepunkter för paketutlämning och liknande precis som de gör idag.

BMK:S KOMMENTAR

Översiktsplanens mål är att samtliga kommuner ska få en positiv befolkningsutveckling, både tätort och landsbygd, vilket inte är fallet idag. Detta ska kunna ge resurser för att stärka service i hela kommunen. Se även kommentarer på synpunkter från länsstyrelsen (sid 27), Trafikverket (sid 33), Naturskyddsföreningen (sid 47), Öxabäcks bygdela (sid 53), Skephults byalag (sid 55) och Berghems hembygdskommitté (sid 58).

De ekologiskt känsliga områden som presenteras i planförslaget är utpekade som områden med höga naturvärden i kommunens naturdatabas som är ett underlag för ÖP. Det är inga områden som pekats ut specifikt i översiktsplanen.

Synpunkten gällande avvägningen mellan bebyggelse och bevarande av jordbruksmark tillgodoses i sak. Vi tar med oss detta inför omarbetning av förslaget. Se även kommentarer på synpunkter från länsstyrelsen (sid 21) miljönämnden (sid 42), Naturskyddsföreningen (sid 47) och Öxabäcks bygdela (sid 54).

För att kunna driva en medelstor närbutik i en livsmedelskedja krävs idag underlag på ca 3000 fastboende eller 15 000 fritidsboende (sid 27 del 2). Just därför är det så viktigt att satsa på en befolkningsökning i alla kommuner, vilket översiktsplanen föreslår.

Synpunkten gällande det mindre vägnätet se kommentar på synpunkter från Södra skogsägarna (sid 49), och Öxabäcks bygdela (sid 54) och Hajoms byalag (sid 55).

Övriga synpunkter noteras.

Hajoms byalag

Hajoms Byalag har tagit del av Marks kommuns förslag till översiktsplan, och har med glädje noterat att en sk nod är placerad i Hjorttorp, Hajom. Då Hajom förutom detta inte omnämns ytterligare i översiktsplanen önskar vi med utgångspunkt från denna nod och den vardagslivskartläggning som byborna gjorde 2011 tillföra följande punkter:

- Gång- och cykelväg från väg 156 vid Hjorttorp till Lammalyckan.
- Säker övergång i Hjorttorpkryset.

- Pendelparkeringen i Hjorttorp måste utökas.
- Hänvisningsskylt för Hajoms Kooperativa.
- Skene skogs verksamhetsområde måste kraftigt reduceras till förmån för ett attraktivt boende i Hajom.
- Tomtmark avsätts för möjlighet att bygga egna hem/hyresrätter.
- Hajomskolan och idrottshallen får inte bli byggnader som förfaller.

BMK:S KOMMENTAR

Eventuell reduktion av Skene Skogs verksamhetsområde till förmån för attraktivt boende är en synpunkt som vi tar med oss i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

Synpunkten gällande vägar på landsbygden, se kommentarer på synpunkter från Södra skogsägarna (sid 49), Öxabäcks bygdela (sid 54) och Älekulla byalag (sid 55).

Övriga synpunkter noteras och inkluderas i det pågående arbetet med fördjupningen av översiktsplanen för Mark Nordväst.

Skephults byalag

I Skephult vill vi ha möjlighet att utveckla landsbygden med varsam hand. Vi vill ha en levande landsbygd. Vi anser att man inte kan styra landsbygden på samma sätt som tätorten. Vi undrar om ni kommer arbeta efter "översiktsplanen". Vi är rädda att landsbygden kommer att dö ut med ert tänkande. Översiktsplanen har varit under arbete i några år och tankegången borde ha funnits i besluten under arbetets gång.

Vi ställer oss negativa till vindkraftetablering där människor bor.

Vägarna på landsbygden behöver förbättras och underhållas. Någon form av kollektivt åkande borde införas.

BMK:S KOMMENTAR

Översiktsplanens mål är att samtliga kommuner ska få en positiv befolkningsutveckling, både tätort och landsbygd. Detta ska kunna stärka service i hela kommunen. Hur förtätningsstrategin förhåller sig till strategin för en levande landsbygd kommer att förtydligas i utställningshandlingen. Se även kommentarer på synpunkter från länsstyrelsen (sid 27), Trafikverket (sid 33), Naturskyddsföreningen (sid 47), Öxabäcks

bygdela (sid 53) och Älekulla byalag (sid 55), och Berghems hembygdsförening (sid 58).

På sid 74-77 i del 2 redovisas de riktlinjer som bör gälla vid etablering av vindkraft. Naturvårdsverket anser att ljudnivån från vindkraft vid bostäder inte bör vara högre än 40 dBA. De områden som föreslås kommer att behöva utredas närmare. Slutlig placering av vindkraftverk kommer att behöva detaljutredas vid tillståndsprövning.

På sid 37 i del 2 beskrivs möjligheterna att använda Närtrafik utanför kollektivtrafikstråken. Detta sätt att resa har stor utvecklingspotential.

För Framtida Sätla

På sid 76 i del 2 till ÖP anges i karta att det för t.ex. Lygnersvider föreligger "några konflikter enligt vindkraftsutredningen" - till skillnad från ett flertal andra områden för vilka det anges föreligga "många konflikter. Dock är det i enlighet med de statliga besluten enligt ovan från Länsstyrelsen uppenbart att det även i Lygnersvidersområdet och i Sätla i övrigt föreligger många konflikter. Därtill finns där det enda området i kommunen där en vindkraftsexploatering av det skälet avslagits på platsen. Kartan på sid 76 i del 2 till ÖP måste därför anpassas till detta faktum och hela Lygnersvidersområdet rödmärkas i kartan. Även området som är beskrivet i Länsstyrelsen avslag om bygglov för en vindkraftsexploatering på Sätla 7:1 behöver avsammanledning "rödmärkas" i kartan.

Att det i ÖP på sid 75 i del 2 tydligt hänvisas till KS inriktningsbeslut angående vindkraft är bra, men när det - så som ovan beskrivits - finns beslut från KS överordnade organ KF, såväl som från Länsstyrelsen, att avstyrka/avslå vindkraftsexploateringar i Lygnersvider behöver detta lika tydligt beskrivas i underlagen.

På ett flertal platser i ÖP hänvisas till en vindkraftsutredning (VUT) med beteckningen "Underlagsrapport 2011:3 till översiktsplan för Marks kommun". Utredningen är på kommunens hemsida daterad 2011-12-22, d.v.s. ca 8 månader efter det att Länsstyrelsen avslag/förbjöd en vindkraftsexploatering på Lygnersvider.

På sid 12 i VUT markeras visserligen 16 kraftverk på Lygnersvider med beteckningen "Avstyrkt/återkallat/nedlagt, men det är samtidigt

uppenbart att rubriceringen med dessa tre alternativ kan ge läsaren en mycket oklar uppfattning om vad som det faktiskt varit fråga om i detta fall. De aktuella kraftverken har såväl avstyrkts som avslagits och därigenom förbjudits. Däremot är uttrycken "återkallar och "nedlagt" helt felaktiga i sammanhanget, eftersom det just här handlat om de facto förbud. Kartan behöver självfallet tydligt uttrycka detta faktum, för att inte riskera att ge upphov till felaktiga slutsatser.

Under rubriken "Tidigare ställningstaganden" på sid 13 i VUT hänvisas det till numer obsoleta ställningstagandet i KS från 2010 (men inte det från 2012), men inte med ett ord nämns KF:s avstyrkandebeslut ang Lygnersvidersexploateringen 2011-03-24, d.v.s. ett beslut som togs långt innan utredningen färdigställdes. Denna felaktiga beskrivning av verkligheten behöver därför åtgärdas och KF:s beslut tydliggöras.

Även den PBL-inriktade kartan på sidan 18 i VUT saknar information om Länsstyrelsens beslut enligt ovan. Det bör här påpekas att kommunens avstyrkande av en exploatering av Lygnersvider enligt miljöbalkens 16 kap. 4§, är ett typiskt avstyrkande utgående från bl.a. PBL, och så är uppenbart också fallet med det avslagna bygglovet för vindkraft på Sätla 7:1.

Av sidan 26 i VUT framgår att utredningen baseras på skyddsavstånd vilka inte alls rimmar med KS nuvarande principställningstagande från 2012 om skyddsavstånd från vindkraftverk. VUT innehåller därför i många avseenden obsoleta bedömningar. Därtill blandar man ihop begrepp som skydds- respektive säkerhetsavstånd till kraftverk, begrepp som har helt olika avsikter. Sammantaget leder detta till att den analys som genomförs från sid 60 och framåt i VUT blir helt vilseledande. Extremt osmakligt blir det när man på sid 66 i VUT för Lygnersvider anger det som att enbart "några konflikter" föreligger för vindkraftsexploatering i området, när såväl Länsstyrelsen förbjudit detta, kommunen genom kommunfullmäktige avstyrkt detta. Detta borde utan tvekan redan i Vindkraftsutredningen 2011-12-22 ha placerat Lygnersvider som ett typexempel på olämpliga områden under denna rubrik på sid 67 i VUT.

Beskrivningen av skyddsavstånd till fåglar på sid 29 i VUT är inkorrekt i flera avseenden. Bland annat saknas uppgifter om de stora skyddsavstånd som behövs till de i kommunen kring sjöar återkommande förekommande små- och storlom såväl som i förhållande till bl.a.

nattskärta. SÖF har för övrigt kommit med nya rekommendationer under 2013.

På sid 57-59 i VUT redogörs för hur prövning av vindkraftsexploateringar ska genomföras. Inte med ett ord nämns att kommunen, genom kommunfullmäktige, redan långt innan rapporten sammanställdes - 2011-03-24 - de facto hade tagit sitt första stora beslut att med stöd av Miljöbalkens 16:4 avslå en vindkraftsexploatering i Lygnersvider.

Det är slutligen också direkt stötande att det i bilagan, på sid 70 i VUT, ifråga om specifikt exemplet Lygnersvider, inte med ett ord nämns det avslag som Länsstyrelsen givit för vindkraft i området, det avstyrkande kommunfullmäktige beslutat om 2011-03-24, och den mycket starka folkopinion som finns mot en sådan exploatering.

BMK:S KOMMENTAR

Vindkraftsutredningen är en underlagsrapport till översiktsplanen. Vid bedömningen av antal konflikter i de preliminära utredningsområden som togs fram i utredningen användes många olika kriterier, t.ex vindförhållanden i områdena, natur- och kulturvärden i områdena, landskapets tålighet för vindkraft, nuvarande markanvändning samt hur många verk som skulle kunna rymmas inom områdena och vilken energiproduktion de skulle kunna ge.

De utredningsområden som föreslås i vindkraftsutredningen är vidare preliminära. Även de utredningsområden som föreslås i översiktsplanen behöver utredas närmare innan etablering kan ske. Lygnersvider föreslås inte som ett framtida utredningsområde för vindkraft utan resultatet av vindkraftsutredningen redovisas endast som underlag. Detta tydliggörs i utställningshandlingen så att risken för missförstånd minimeras.

Berghems hembygdsförening

Vi ser en risk för ytterligare försämring om översiktsplanen i alltför stor utsträckning fokuserar på utvecklingen i kommunens större orter, eller det som i översiktsplanen kallas "stråkens knutpunkter". På ett generellt plan menar vi att man i översiktsplanen tydligare bör framhålla de mindre orternas möjligheter och behov.

Det har tidigare funnits förslag på att bygga ytterligare bostäder i Berghem och detta bör man öppna för igen. I översiktsplanen föreslår vi

att man under Fokusområden (sida 5, del 2) lägger till en formulering av typen "...det är viktigt att prioritera bostadsbyggande även i kommunens mindre orter..."

Det finns få mötesplatser i Berghem och skolans nedläggning häromåret innebär att endast lokala föreningar och initiativ finns kvar som möjliga samlingspunkter. Det är viktigt att kommunen stöttar dessa verksamheter och vi tycker att det kan uttryckas tydligare i översiktsplanen. Vi föreslår att man under Fokusområden (sida 5, del 2) lägger till en formulering av typen "...stödjer lokala initiativ och föreningar för att skapa mötesplatser även på de mindre orterna i kommunen..."

Avståndet från Berghem till centralorten Skene är 4-5 km vilket är ett bra cykelavstånd, men tyvärr finns idag ingen bra cykelväg. Vi vet att det projekteras för en ny cykelväg, men detta borde också kunna framhållas tydligare i översiktsplanen. I översiktsplanen föreslår vi att man under Fokusområden (sida 33, del 2) lägger till en formulering av typen "...satsa på gång-, cykel och mopedvägar även i kommunens mindre orter..."

I takt med att samhällsservicen har försämrats i Berghem har vikten av goda kommunikationer med kollektivtrafik ökat. Vi menar att detta måste synas tydligare i översiktsplanen. I översiktsplanen föreslår vi att man under Fokusområden (sida 33, del1) lägger till en formulering av typen "...bidra till en utveckling av kollektivtrafiken så att även boende i kommunens mindre orter kan använda kollektivtrafik för transporter till skola, arbete och annan samhällsservice..."

Vi menar att en välutvecklad tågtrafik gör Berghem till en attraktiv bostadsort med snabba pendlingsmöjligheter både till Borås och Varberg. Vi ser en risk att man vill lägga ner stationen i Berghem och låta tågen passera utan att stanna. Vi vill att detta uppmärksammas i översiktsplanen. Vi föreslår att man under Fokusområden (sida 33, del1) lägger till en formulering av typen "...verka för en tågtrafik på Viskadalsbanan som är snabbare och mer tillförlitlig, men som samtidigt fungerar som lokaltrafik genom att stanna vid de mindre stationerna..."

BMK:S KOMMENTAR

Översiktsplanens mål är att samtliga kommundelar ska få en positiv befolkningsutveckling,

både mindre och större orter samt landsbygden. Berghem är utpekad som en utvecklingsnod enligt strukturbilden, vilket innebär att det även här är viktigt att samordna bebyggelseutveckling med kollektivtrafik och annan service. Se även kommentar på synpunkter från länsstyrelsen (sid 27), Trafikverket (sid 33), Naturskyddsföreningen (sid 47), Öxabäck bygdelag (sid 53), Ålekulla byalag (sid 55) och Skephults byalag (sid 55).

De förslag på nya formuleringar som framkommer i yttrandet noteras.

Mer specifika frågor om utvecklingen i kommunens olika orter kommer att behandlas i kommande arbete med fördjupningar av översiktsplanen för kommunens olika delar.

11. PRIVATPERSONER

Elli Arbeus

Om det inte kan undvikas att nybyggen tillåts mellan befintlig bebyggelse och strandlinje, är det olämpligt med LIS-omvandling.

Tillåt gärna utbyggnad av befintliga fastigheter och tillåt gärna nya tomter och nybyggen i skogarna kring Hägnen och Sjödalen (område LIS 6), men försämra inte för alla som redan har valt att köpa hus i Ubbhultstrakten. Närheten till skog och sjö är ett av de starkaste skälen att ha köpt hus i området - trots flygbuller, knott och långt till det mesta i serviceväg. Försvinner näraliggande skogar och sjöglimtar, är risken att LIS motverkar sitt syfte och leder till att fler vill sälja sina hus och flytta.

BMK:S KOMMENTAR

Underlaget till de förslag på LIS-områden som redovisas i översiktsplanen är en LIS-utredning. Denna kommer att skickas ut på ett formellt samråd kring årsskiftet 2014/2015. Se även kommentarer på synpunkter från länsstyrelsen (sid 23), Trafikverket (sid 34), miljönämnden (s. 42), plan- och byggnadsnämnden (sid 42), Naturskyddsföreningen (sid 47), Öxabäcks bygdelag (sid 54) samt Åhs och Meissner (sid 62). Enligt 7 kap 18§ Miljöbalken innebär inte dispens från strandskyddet att stranden får skärmars av från allmänheten utan fri passage mellan bebyggelse och strandlinje måste säkerställas.

Synpunkterna noteras och inkluderas i det fortsatta arbetet med LIS-utredningen.

Magnus och Malin Axelsson

I gällande översiktsplan finns det mark som är reserverad för bergtäkt, S9, i Horred. Vi har sökt förhandsbesked på fastigheten Koppartoft 1:4 och fått avslag med motiveringen att det är reserverat för bergtäkt.

Vi ser ingen markering för bergtäkt i förslaget till ny översiktsplan, är det S9 område som hindrar vårt bygglov borttaget?

Det finns en formulering om att naturtillgångar ska utredas ytterligare efter det att översiktsplanen är färdig, innebär det att bergtäkten kan komma tillbaka i det läget?

BMK:S KOMMENTAR

Kommunen avser att ta fram en aktuell materialförsörjningsplan som inarbetas i utställningshandling. Se även kommentarer på synpunkter från länsstyrelsen (sid 24) och teknik- och servicenämnden (sid 44). Då kommer mer specifika frågor om täkter i kommunen att utredas närmare. Innan det finns en ny materialförsörjningsplan gäller den gamla. Därför revideras översiktsplanen med att område S9 läggs till tills ny materialförsörjningsplan har tagits fram.

Birthe och Bengt Bengtsson

Vindkraftsområde VK 3 bör utgå. Orsaken är den klart olämpliga placeringen i ett stort opåverkat område. Samt närheten till reservat Björkesbacka och Svenljunga kommuns gräns samt deras riksintresseområde för naturvård.

BMK:S KOMMENTAR

Synpunkten tillgodoses. Det utredningsområde för vindkraft som kallas VK3 tas bort. Området påverkar inte bara naturreservatet Björkesbacka utan också ett riksintresse för Försvarmakten. Se även kommentarer på synpunkter från länsstyrelsen (sid 24), Försvarmakten (sid 31), Öxabäcks bygdelag (sid 54), Herdersson (sid 61) och Rydh (sid 62).

Lillemor Ekberg och Börje Sandh

Vad jag kan se har inget gjorts för att underlätta för egnahemsbyggande i Surtans dalgång detta ser vi som högt prioriterat om vi vill behålla våra ungdomar i kommunen, de enda konkurrensmedel som Marks kommun har att erbjuda är just som man marknadsför sig det ljuva livet och livskvalitet vilket utgörs av just att få bygga och bo där man vill.

Vi har sökt bygglov på egen fastighet Asstorp 1:2 belägen i Surtans dalgång, bygglovet är sökt enligt regler gällande strandskydd etc. ändå avslås ansökan med motivering av att området klassas för att utgöra å ena sidan Karta 1. Ekologiskt känsligt område (MB3:3) samt Område med jordbruksmark (MB 3:4) å andra sidan Karta 2. Område med särskilt höga värden för naturmiljö och kulturmiljö (MB 3:6) samt Naturreservat inom strandskyddet (MB 7:4-7) denna klassning utgörs i vårt fall endast öster om Surtan dvs. att på västra sidan skulle de vara legalt att bygga men inte på östra var finns logiken i det?

Vi kräver att översiktsplanen ses över och underlättas vad gäller möjlighet till byggnation i Surtans dalgång.

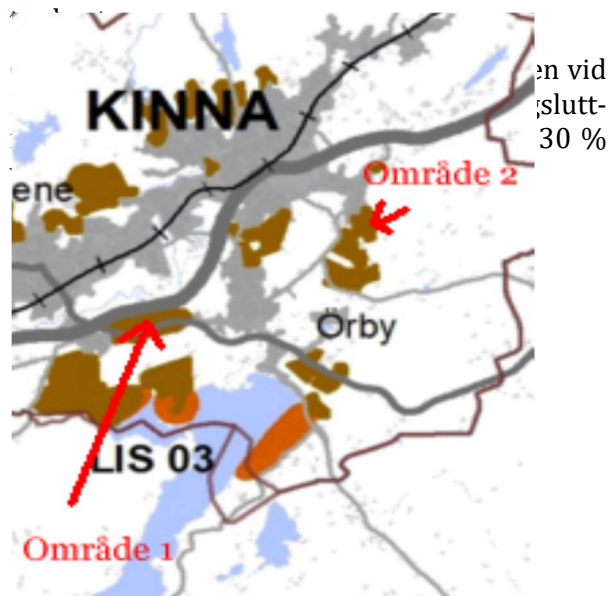
BMK:S KOMMENTAR

De områden med höga natur- och kulturvärden som redovisas i översiktsplanen är redan utpekade i de underlag som använts i arbetet med översiktsplanen.

I det pågående arbetet med fördjupning av översiktsplanen för Mark Nordväst kommer lämpliga områden för framtida bebyggelse att utredas.

Sören Fägersten

Område 1 är beläget mellan länsväg 156 och riksväg 41 och i detta område finns redan längs 156:an en rad med ca 30 hus. Om man skall ytterligare förtäta detta utan att beträda en buffertzonen mot 41:an så blir det inte så mycket. Även söder om Viskan finns här känsliga ravinområden varför jag anser att området helt skall

Här krävs ytterligare studier innan man överhuvudtaget tar med detta område i en översiktsplan. En reservation görs dock för den mycket dåliga redovisningsskalan.

Del 2 Sida 66 finns badplatser i kommunen uppräknade och jag har funnit att ytterligare en badplats borde vara med. På kommunens hemsida finns följande badplatser uppräknade:

- ▶ Furusjön, Fritsla
- ▶ Hedgärdessjön, Skene
- ▶ Lilla Holsjön, Hyssna
- ▶ Lilla Hornsjön/Horredssjön, Horred
- ▶ Lygnern, Flohult Sättila
- ▶ Lygnern, Lygnevi Sättila
- ▶ Sandsjön, Torestorp
- ▶ Stora Öresjön, Ubbhult
- ▶ Stora Navsjön, Björketorp
- ▶ Västra Öresjön, Gångemad, Björketorp
- ▶ Östra Öresjön, Hanatorp camping, Örby
- ▶ Östra Öresjön, Mos Strand
- ▶ Öxasjön, Öxabäck
- ▶ Härsjöns badplats

Därför borde Härsjöns badplats i Hyssna tas med. Denna badplats använts frekvent under sommaren och är synnerligen lämpad som bad med en fin sandstrand.

I del 2 Sida 100 behöver redovisningen av bensinstationer fräschas upp en aning Hajom-stationen ligger vid Konsum, Hajom.

En av Horred-stationerna är en företagspump för Lidbergs bussar och en annan är nyttillkommen.

En av Torestorps-stationerna är felplacerad.

BMK:S KOMMENTAR

De förslag på nya bostadsområden som redovisas i översiktsplanen är hämtade från gällande fördjupningar av översiktsplanen (FÖP). De områden som yttrandet omfattar är hämtade från FÖP:en för Kinna/Skene/Örby som antogs 2010. Synpunkterna om dessa två områden tas med och bedöms i det fortsatta arbetet.

Härsjöns badplats läggs till och redovisningen av drivmedelsstationer ses över i enlighet med synpunkterna

Ingemar Gustafsson

Beträffande utbyggnad av väg 156 bör kommunen göras uppmärksam på att den tänkta

sträckningen genom Skrålabäcksravinen år 1998 prövades av regeringen ingående och då konstaterades att, den tänkta utbyggnaden stred mot gällande lagstiftning.

Kostnaden för ett sådant bygge överstiger vida samhällsnyttan, då byggförhållandena försvårar mer än vad som är normalt för jämförbara vägar. Byggförhållandena är mycket svåra och driver sålunda upp kostnaden till oskälig nivå.

Trafikunderlaget kommer dessutom att avsevärt understiga vad som angavs i arbetsplanen. Ett av huvudskälen till att förbifarten behövde byggas skulle vara trafiken från Svenjunga och Tranemohället, som ansågs belasta Skene centrum i avsevärd grad. Den som följer med i utvecklingen, bör så här dags veta att utbyggnaden av RV 27 pågår för fullt och är klar nästa år. I den mån denna trafik inte redan har flyttat, så kommer den definitivt att vara försvunnen efter invigningen av sträckan Kråkered – Viared.

Kommunen ignorerar på ett flagrant sätt de naturvärden som onekligen går förlorade vid en utbyggnad. Tidigare kommunledning hade på 80-talet avsatt området som naturreservat, vilket den tillträdande ledningen fullständigt ignorerade och upphävde detsamma. Trots löfte till regeringen 1998 om att på nytt inrätta området som naturreservat har inget hänt till dags dato, vilket är mycket anmärkningsvärt.

Med ovanstående vill undertecknad för egen del och sina grannars välbefinnande, se att den tänkta vägen förbi vårt bostadsområde tas bort ur översiktsplanen för gott. Det kan inte vara rimligt att lägga en ny väg 35 meter utanför våra sovrumsfönster, när man samtidigt säger sig vilja minska bullerproblematiken i Skene. Att flytta buller från en plats till en annan och dessutom förvärra den för så många kan inte vara sprunget ur ett logiskt tänkande. Man kan i sammanhanget undra varför kommunen anser 54 dB bullerstörning mot oss är OK, när man i nästa andetag säger att vindkraftbuller inte får överstiga 38 dB, för att boendemiljön ska vara acceptabel?

BMK:S KOMMENTAR

Frågan om Skene förbifart är avgjord i och med att FÖP:en antogs 2010-09-21 och vann laga kraft 2012-09-18, med anledning av ett överkla-

gande i just denna fråga. Dessutom är väg 156 utpekad som ett viktigt kommunikationsstråk i översiktsplanens strukturbild varför det inte är aktuellt att ta bort förbifart Skene i översiktsplanen.

Fredrik Herdersson m.fl. (Spjutås)

I översiktsplanen finns inritat ett vindkraftsområde VK 3. Det ligger alldeles intill naturreservatet Björkesbacka i ett stort orört område med stora natur- och miljövärden. Det gränsar också till ett naturvårdsområde med riksintresse i Svenljunga kommun. Av dessa orsaker bör VK3 utgå!

BMK:S KOMMENTAR

Synpunkten tillgodoses. Det utredningsområde för vindkraft som kallas VK3 tas bort. Området påverkar inte bara naturreservatet Björkesbacka utan också ett riksintresse för Försvarsmakten. Se kommentar på synpunkt från länsstyrelsen (sid 24) Försvarsmakten (sid 31), Öxabäcks bygdelag (sid 54), Bengtsson (sid 59) och Rydh (sid 62).

Tove Phillips

Skapa medborgardialog på www.mark.se för att komplettera Markbladets monopol på kommunal debatt. Genom att bygga upp ett välanvänt forum får man ett bra underlag där man enkelt och gratis kan hämta synpunkter från invånarna. Detta borde vara en självklarhet i en kommun som främjar inflytande och goda idéer bland invånarna.

Det måste vara trevligt att handla i Mark. Det största hindret för detta är att centrum idag är ganska oattraktivt. Butikerna saknar fullständigt sinne för estetisk skyltning/front och kommunens tafatta försök till småstadsmys funkas inte alls. I många länder arbetar såväl butikerna själva som kommunen ganska mycket med att göra shoppingdistrikten attraktiva. Kinna centrum borde ha åtminstone ett kafé och en ordentlig restaurang med uteplats mitt på Mor Kerstins Torg eller Sättraplan. Kinna centrum har potential, men det kräver kunskap, fingertoppskänsla och samverkan mellan kommun, näringsliv och invånare. Mycket frustrerande att se det tomma och oattraktiva Netto-torget.

Ett annat misslyckande är trafiken i Kinna centrum. Parkeringarna vid Sättraplan förstör både sikt och tillgänglighet samtidigt som de förfular miljön. Ta bort dessa helt och hållet. Läggs samtidigt om busslinjen till Göteborg så att 300/330 stannar på torget som förr. Det gör skillnad.

BMK:S KOMMENTAR

Vi tar till oss synpunkterna om dialogen kring översiktsplanarbetet och ser över hur den kan utvecklas.

Övriga synpunkter noteras. Flera av dessa hör hemma i arbetet med fördjupningarna av översiktsplanen.

Ulla och Bertil Rydh

I översiktsplanen finns inritat ett vindkraftsområde VK 3. Det ligger alldeles intill vår gård Kvapa där vi bor. Vår gård används som rekreation och avstressningscenter för både djur och människor där den orörda naturen och tystnaden är den stora tillgången. En stor del av detta är strövområdet runt Björkesbacka och området in mot Mossöja och Finnesbo. Av dessa orsaker vill vi att vindkraftsetableringen i VK 3 utgår ur översiktsplanen.

BMK:S KOMMENTAR

Synpunkten kommer att tillgodoses. Det utredningsområde för vindkraft som kallas VK3 kommer att tas bort. Det påverkar inte bara naturreservatet Björkesbacka utan också ett riksintresse för Försvarsmakten. Se även kommentarer på synpunkter från länsstyrelsen (sid 24), Försvarsmakten (sid 31), Öxabäcks bygdela (sid 54), Bengtsson (sid 59), och Herdersson (sid 61).

Marie Åhs och Edwin Meissner

Vi vet av de vänner vi redan bjudit dit på besök att Hyssna har ett attraktivt tillbud av natur och kulturupplevelser att erbjuda och vi vill locka gäster ytterligare genom att erbjuda en ekologisk och naturnära upplevelse med övernattnings i trädhus.

Vi är väl medvetna om att de 1-3 trädhusen kommer vara inom strandskyddet. Hela vår affärsidé bygger på att värna om naturen och vår tanke är att trädhusen skall smälta in i naturomgivningen och när deras livstid är över

kall de kunna nedmonteras utan effekt på den kringliggande miljön. Det är också viktigt för oss att trädhusen inte begränsar området varken för djur eller allmänhetens tillgång till skog och sjö.

Placeringen vi har funnit, där träden är bäst lämpade att bygga i, ligger på en liten kulle vilket även om det ligger inom strandskyddet också betyder att det inte ligger i direkt anslutning till L:a Hålsjön men fortfarande erbjuder möjligheten att se vattnet genom trädtopparna.

Vi hoppas detta förslaget verkar intressant som en del av Hyssnas utbud till Marks invånare och mer långväga turister och att ni är positiva till att ta med denna verksamhet i översiktsplanen och göra det beskrivna området till ett LIS-område. Fast om ni inte vill bevilja ett så stort LIS-område kan vi komplettera med mer exakta kartor och ordna en kvick kontroll av trädkvaliteten för att begränsa området redan nu.

BMK:S KOMMENTAR

Vi tar med oss synpunkten i arbetet med den LIS-utredning som kommer att skickas ut på samråd vid årsskiftet 2014/2015. Se även kommentarer på synpunkter från länsstyrelsen (sid 23), Trafikverket (sid 34), miljönämnden (sid 42), plan- och byggnadsnämnden (sid 42), Naturskyddsföreningen (sid 47), Öxabäcks byalag (sid 54) och Arbeus (sid 59).

§ 2/2015

Dnr 2010-331 212

**Godkännande av samrådsredogörelse för Översiktsplan
Marks kommun****Kommunstyrelsens beslut**

Samrådsredogörelsen godkänns som underlag för det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

Översiktsplanen ändras enligt följande:

Skrivningen om vindkraftverk arbetas om till 37 decibel.

Vindkraftverken får vara max 150 meter.

Respektavstånd till närmaste bostadshus ska vara 1000 meter.

Skrivningen om farligt gods konkretiseras.

Strukturplanen för äldre ska nämnas i översiktsplanen, inte arbetas in.

Ett förtydligande görs om hur de trafikpolitiska målen uppfylls med översiktsplanen i konsekvensbeskrivningen.

Reservationer

Ledamöterna har vid olika avseenden reserverat sig mot besluten, se nedan under rubriken beslutsgång och reservation.

Ärendet

Översiktsplanen för Marks kommun har tagits fram enligt beslut av Kommunstyrelsens arbetsutskott den 20 september 2010, § 145. Kommunstyrelsen beslutade den 23 april 2014, § 63, att skicka planförslaget på samråd. Samrådet har pågått mellan 2014-05-19 och 2014-09-26.

Ärendets behandling

Bygg- och miljökontorets tjänsteutlåtande den 31 oktober 2014.

Kommunstyrelsens arbetsutskott har behandlat ärendet den 10 december 2014, § 241, där följande föreslås:

Skrivningen i översiktsplanen om farligt gods konkretiseras.

Strukturplanen ska nämnas i översiktsplanen, inte arbetas in.

Ett förtydligande görs om hur de trafikpolitiska målen uppfylls med översiktsplanen i konsekvensbeskrivningen.

Samrådsredogörelsen godkänns i övrigt som underlag för det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

Dagens sammanträde

Förvaltningschef bygg- och miljökontoret Tord Lundborg, planarkitekt Sofia Refsnes redogör för ärendet.

Ärendet diskuteras.

Ledamöternas förslag till beslut

Lo Göthberg Larsson (MP) föreslår att Skrålabäcken ska ses som ett fokusområde för biologisk mångfald.

Lo Göthberg Larsson (MP) föreslår i ändringsförslag att de tre ursprungliga lågstrålade områdena ska vara i sin tidigare storlek. Området LG1 ska vara dubbelt så stort och området LG2 ska vara hela vägen ner till Lygnern. Det lågstrålade området vid Fotskäl ska finnas med och vara i sin ursprungliga storlek.

Lo Göthberg Larsson (MP) föreslår i ändringsförslag att LIS-området Udden 3b i Örby 03 inte ska vara något LIS-område.

Lo Göthberg Larsson (MP) föreslår i ändringsförslag att LIS-området Fritsla 4a och 4b inte ska vara ett LIS-område.

Lo Göthberg Larsson (MP) föreslår i ändringsförslag att LIS-område Hyssna Stjärnhult-Flybacka 05 inte ska vara ett LIS-område, bortsett från Lockö 5b.

Lo Göthberg Larsson (MP) föreslår i ändringsförslag att Sätilla 07b inte ska vara ett LIS-område.

Lo Göthberg Larsson (MP) föreslår i ändringsförslag att Flohult-Dyrenäs blir ett LIS-område under förutsättning att det får en säker trafiklösning.

Lo Göthberg Larsson (MP) föreslår i ändringsförslag att Torestorp 09a inte ska vara ett LIS-område.

Lo Göthberg Larsson (MP) föreslår i ändringsförslag att Öxasjön, Öxabäck 10b ska vara ett LIS-område.

Lo Göthberg Larsson (MP) föreslår i ändringsförslag att Älekulla 11 inte ska vara ett LIS-område på grund av riksintresse för naturvård.

Lo Göthberg Larsson (MP) föreslår ett utökat vindkraftsområde söder om Öxabäck då det redan finns vindkraftverk i området.

Peter Landgren (S) föreslår att skrivningen i översiktsplanen om vindkraftverk arbetas om till 37 decibel.

Peter Landgren (S) föreslår att vindkraftverken får vara max 150 meter.

Peter Landgren (S) föreslår att respektavstånd till närmaste bostadshus ska vara 1000 meter.

Peter Landgren (S) föreslår att översiktsplanen bör vara strukturerande med avseende på restriktivitet avseende utspridning av bebyggelse.

Peter Landgren (S) föreslår att översiktsplanen bör vara strukturerande med avseende på detaljplanekrav.

Peter Landgren (S) föreslår att översiktsplanen bör vara strukturerande med avseende på högstadiernas lokalisering.

Beslutsgång

Ordföranden sammanfattar diskussionen och konstaterar att det finns 18 förslag.

Beslutsgång 1

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag mot Lo Göthberg Larssons (MP) förslag om att Skrålabäcken ska ses som ett fokusområde för biologisk mångfald, och finner att kommunstyrelsen antar arbetsutskottets förslag.

Reservation

Lo Göthberg Larsson (MP) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Beslutsgång 2

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag mot Lo Göthberg Larssons (MP) ändringsförslag om att de tre ursprungliga lågstrålande områdena ska vara i sin tidigare storlek, att området LG1 ska vara dubbelt så stor och området LG2 ska vara hela vägen ner till Lygnern, samt att det lågstrålande området vid Fotskäl ska finnas med och vara i sin ursprungliga storlek, och finner att kommunstyrelsen antar arbetsutskottets förslag.

Reservation

Lo Göthberg Larsson (MP) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Beslutsgång 3

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag mot Lo Göthberg Larssons (MP) ändringsförslag om att LIS-området Udden 3b i Örby 03 inte ska vara något LIS-område, och finner att kommunstyrelsen antar arbetsutskottets förslag.

Reservation

Lo Göthberg Larsson (MP) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Beslutsgång 4

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag mot Lo Göthberg Larssons (MP) ändringsförslag om att LIS-området Fritsla 4a och 4b inte ska vara ett LIS-område, och finner att kommunstyrelsen antar arbetsutskottets förslag.

Reservation

Lo Göthberg Larsson (MP) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Beslutsgång 5

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag mot Lo Göthberg Larssons (MP) ändringsförslag om att LIS-område Hyssna Stjärnhult-Flybacka 05 inte ska

vara ett LIS-område, bortsett från Lockö 5b, och finner att kommunstyrelsen antar arbetsutskottets förslag.

Reservation

Lo Göthberg Larsson (MP) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Beslutsgång 6

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag mot Lo Göthberg Larssons (MP) ändringsförslag om att Sätilla 07b inte ska vara ett LIS-område, och finner att kommunstyrelsen antar arbetsutskottets förslag.

Reservation

Lo Göthberg Larsson (MP) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Beslutsgång 7

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag mot Lo Göthberg Larssons (MP) ändringsförslag om att Flohult-Dyrenäs blir ett LIS-område under förutsättning att det får en säker trafiklösning, och finner att kommunstyrelsen antar arbetsutskottets förslag.

Reservation

Lo Göthberg Larsson (MP) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Beslutsgång 8

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag mot Lo Göthberg Larssons (MP) ändringsförslag om att Torestorp 09a inte ska vara ett LIS-område, och finner att kommunstyrelsen antar arbetsutskottets förslag.

Reservation

Lo Göthberg Larsson (MP) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Beslutsgång 9

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag mot Lo Göthberg Larssons (MP) ändringsförslag om att Öxasjön, Öxabäck 10 ska vara ett LIS-område, och finner att kommunstyrelsen antar arbetsutskottets förslag.

Reservation

Lo Göthberg Larsson (MP) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Beslutsgång 10

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag mot Lo Göthberg Larssons (MP) ändringsförslag om att Älekulla 11 inte ska vara ett LIS-område på grund av riksintresse för naturvård, och finner att kommunstyrelsen antar arbetsutskottets förslag.

Reservation

Lo Göthberg Larsson (MP) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Beslutsgång 11

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag mot Lo Göthberg Larssons (MP) förslag om ett utökad vindkraftsområde söder om Öxabäck då det redan finns

vindkraftverk i området, och finner att kommunstyrelsen antar arbetsutskottets förslag.

Reservation

Lo Göthberg Larsson (MP) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Beslutsgång 12

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag mot Peter Landgren (S) förslag om att skrivningen i översiktsplanen om vindkraftverk arbetas om till 37 decibel, och finner att kommunstyrelsen antar arbetsutskottets förslag.

Votering begärs och verkställs.

Följande beslutsgång godkänns:

Ja-röst för arbetsutskottets förslag antas.

Nej-röst för Peter Landgrens (S) förslag.

Med 9 nej-röster och 6 ja-röster bifaller kommunstyrelsens Peter Landgren (S) förslag.

Beslutsgång 13

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag mot Peter Landgren (S) förslag om att vindkraftverken får vara max 150 meter, och finner att kommunstyrelsen antar arbetsutskottets förslag.

Votering begärs och verkställs.

Följande beslutsgång godkänns:

Ja-röst för arbetsutskottets förslag antas.

Nej-röst för Peter Landgrens (S) förslag.

Med 9 nej-röster och 6 ja-röster bifaller kommunstyrelsens Peter Landgren (S) förslag.

Beslutsgång 14

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag mot Peter Landgren (S) förslag om att respektavstånd till närmaste bostadshus ska vara 1000 meter, och finner att kommunstyrelsen antar Peter Landgrens (S) förslag.

Beslutsgång 15

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag mot Peter Landgren (S) förslag om att översiktsplanen bör vara strukturerande med avseende på restriktivitet avseende utspridning av bebyggelse, och finner att kommunstyrelsen antar arbetsutskottets förslag.

Reservation

Peter Landgren (S) med instämmande av Gunnar Nilsson (S), Barbro Petersson (S), Christopher Thorsson (S) och AnnSofi Tureson (S) sig mot beslutet och lämnar följande reservationstext:

Vi socialdemokrater har under arbetet med Översiktsplanen hävdad att det är viktigt att styra tillväxten till kommunens huvudstråk, längs med länsväg 156

och riksväg 41. Detta i syfte att stärka hållbar utveckling, ekonomiskt, socialt och miljömässigt. Med anledning av detta reserverar vi oss mot att kommunstyrelsen avslag vårt förslag om restriktivitet avseende bebyggelse, detaljplanekrav och att högstadieskolorna skall anges som viktiga noder för ökad tillväxt. Kommunstyrelsen har härmed också beslutat att inte ta hänsyn till trafikverkets och andra tunga remissinstanser yttranden och rekommendationer. Vi menar att Översiktsplanens uppgift är att inte enbart beskriva utan också styra kommunens utveckling i riktning mot vad Översiktsplanen säger sig vilja uppnå. Denna ambition försvagas betydligt i och med dagens beslut.

Eivor Hellman Max (V) reserverar sig till förmån för Peter Landgrens (S) förslag.

Jan-Ola Gustafsson (MOD) reserverar sig till förmån för Peter Landgrens (S) förslag.

Beslutsgång 16

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag mot Peter Landgren (S) förslag om att översiktsplanen bör vara strukturerande med avseende på detaljplanekrav, och finner att kommunstyrelsen antar arbetsutskottets förslag.

Votering begärs och verkställs.

Följande beslutsgång godkänns:

Ja-röst för arbetsutskottets förslag antas.

Nej-röst för Peter Landgrens (S) förslag.

Med 8 ja-röster och 7 nej-röster bifaller kommunstyrelsens arbetsutskottets förslag.

Reservation

Peter Landgren (S) med instämmande av Gunnar Nilsson (S), Barbro Petersson (S), Christopher Thorsson (S) och AnnSofi Tureson (S) sig mot beslutet och lämnar följande reservationstext:

Vi socialdemokrater har under arbetet med Översiktsplanen hävdad att det är viktigt att styra tillväxten till kommunens huvudstråk, längs med länsväg 156 och riksväg 41. Detta i syfte att stärka hållbar utveckling, ekonomiskt, socialt och miljömässigt. Med anledning av detta reserverar vi oss mot att kommunstyrelsen avslag vårt förslag om restriktivitet avseende bebyggelse, detaljplanekrav och att högstadieskolorna skall anges som viktiga noder för ökad tillväxt. Kommunstyrelsen har härmed också beslutat att inte ta hänsyn till trafikverkets och andra tunga remissinstanser yttranden och rekommendationer. Vi menar att Översiktsplanens uppgift är att inte enbart beskriva utan också styra kommunens utveckling i riktning mot vad Översiktsplanen säger sig vilja uppnå. Denna ambition försvagas betydligt i och med dagens beslut.

Jan-Ola Gustafsson (MOD) reserverar sig mot beslutet på grunder som i princip sammanfaller med de argument som framfördes av (S).

Eivor Hellman Max (V) reserverar sig till förmån för Peter Landgrens (S) förslag.

Beslutsgång 17

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag mot Peter Landgren (S) förslag om att översiktsplanen bör vara strukturerande med avseende på högstadiernas lokalisering, och finner att kommunstyrelsen antar arbetsutskottets förslag.

Votering begärs och verkställs.

Följande beslutsgång godkänns:

Ja-röst för arbetsutskottets förslag antas.

Nej-röst för Peter Landgrens (S) förslag.

Med 8 ja-röster och 7 nej-röster bifaller kommunstyrelsens arbetsutskottets förslag.

Reservation

Peter Landgren (S) med instämmande av Gunnar Nilsson (S), Barbro Petersson (S), Christopher Thorsson (S) och AnnSofi Tureson (S) sig mot beslutet och lämnar följande reservationstext:

Vi socialdemokrater har under arbetet med Översiktsplanen hävdade att det är viktigt att styra tillväxten till kommunens huvudstråk, längs med länsväg 156 och riksväg 41. Detta i syfte att stärka hållbar utveckling, ekonomiskt, socialt och miljömässigt. Med anledning av detta reserverar vi oss mot att kommunstyrelsen avslag vårt förslag om restriktivitet avseende bebyggelse, detaljplanekrav och att högstadieskolorna skall anges som viktiga noder för ökad tillväxt. Kommunstyrelsen har härmed också beslutat att inte ta hänsyn till trafikverkets och andra tunga remissinstanser yttranden och rekommendationer. Vi menar att Översiktsplanens uppgift är att inte enbart beskriva utan också styra kommunens utveckling i riktning mot vad Översiktsplanen säger sig vilja uppnå. Denna ambition försvagas betydligt i och med dagens beslut.

Jan-Ola Gustafsson (MOD) reserverar sig mot beslutet på grunder som i princip sammanfaller med de argument som framfördes av (S).

Eivor Hellman Max (V) reserverar sig till förmån för Peter Landgrens (S) förslag.

Beslutsgång 18

Ordföranden frågar slutligen om kommunstyrelsen kan anta arbetsutskottets förslag, och finner att så sker.

Protokollsanteckning

Lo Göthberg Larsson (MP) vill påpeka avsaknad av fullständiga inkomna yttranden från samtliga remissinstanser. Samt att miljöpartiet återkommer med synpunkter skriftligen angående LIS under samråd för LIS-utredningen.